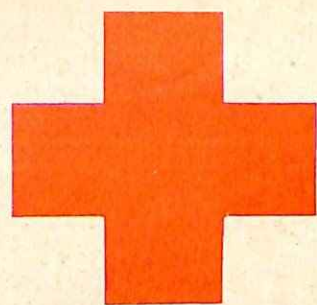
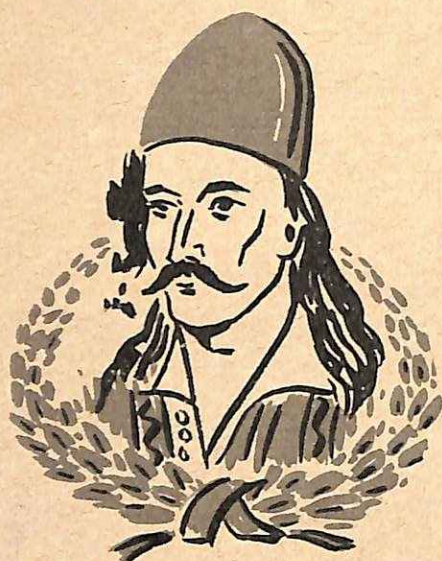

ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ
ΕΡΥΘΡΟΣ
ΣΤΑΥΡΟΣ
ΝΕΟΤΗΤΟΣ

ΜΑΡΤΙΟΣ 1971

Η 25^η ΜΑΡΤΙΟΥ

ΣΤ. ΣΠΕΡΑΝΤΣΑ.

ΑΘ. ΑΡΓΥΡΟΠΟΥΛΟΥ.

Χρόνος Έμβλητός.

2. Τὸ σάλπισμά μας πὸ τρανὸ νάντιλαλήση
κί' ἀπ' τὸ γλυκὸ τῆς Ἁγίας Λαύρας ὄρθρινό.
Πλατεῖα εἶν' ἡ γῆ μας καὶ τὸ χῶμα ὅπου κί' ἀνθίση,
μιά λευτεριά μοσχοβολᾷ ὡς τὸν οὐρανό.

3. Κί' ὅλα τὰ χέρια ἄς ὑψωθοῦν ἀντρειωμένα,
πῶχον τὰ σίδηρα συντρίψει τὰ βαριά.
νὰ στήσουν τρόπαια λαμπρά στὸ Εἰκοσιένα,
νὰ θρονιασθῇ ἡ Ἑλληνοπούλα ἡ Λευτεριά.

ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΕΡΥΘΡΟΣ ΣΤΑΥΡΟΣ ΝΕΟΤΗΤΟΣ

ΜΗΝΙΑΙΑ ΕΚΔΟΣΙΣ

ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΕΡΥΘΡΟΥ ΣΤΑΥΡΟΥ

Γραφεῖα Συντάξεως : Λυκαβηττοῦ 1.

Α' ΠΕΡΙΟΔΟΣ 1924—1941 • Γ' ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΕΤΟΣ 27ον • ΜΑΡΤΙΟΣ 1971 • ΑΡΙΘ. ΤΕΥΧΟΥΣ 6

ΕΚΔΙΔΕΤΑΙ ΥΠΟ ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

ὑπὸ τὴν ἐποπτείαν τοῦ ΣΠΥΡΟΥ ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΠΟΥΛΟΥ, Σωτήρος 21

Διευθύνσεις συμφώνως Α. Ν. 1092, ἄρθρον 6 : Διεύθυνσις Περιοδικῶν : ΚΑΛΛΙΡΡΩΝ ΧΡ. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ

Δώρα δ' Ἱστορία 22. • Ὑπεύθυνος Τυπογραφείου : ΙΩΑΝΝΗΣ ΚΥΡΙΑΚΟΠΟΥΛΟΣ, Λουκιανοῦ 27

Τιμὴ Φύλλου Δρχ. 2 (Διὰ τὰ Σχολεῖα 1,50) — Ἐτησίᾳ συνδρομὴ Ἑσῶτ. Δρχ. 12. Ἑξῶτ. 10 σελλ. ἢ 2 δολλ.

ΕΞΟΦΛΗΣΙΣ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΥ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΥ : Παρακαλοῦμεν θερμῶς : α) τοὺς καθυστεροῦντας τὴν ἐξόφλησιν τῆς πρὸς τὸ περιοδικὸν ὀφειλῆς των, ὅπως ἐπισπεύσουν ταύτην, β) ὅπως τὰ ἐμβάσματα ἀποστέλλωνται ἀπροσώπως Ε. Ε. Σ. Ν., Λυκαβηττοῦ 1, Ἀθήνας.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ — CONTENTS

Σελίς	Page
Κ. ΠΑΠΑΡΡΙΓΟΠΟΥΛΟΥ : Τὸ σθένος, ἡ πίστις καὶ ἡ σοφία τοῦ Κολοκοτρώνη.....	2
Σ. ΜΕΛΑΣ : Παπαφλέσσας.....	3
Ε. ΦΩΤΙΑΔΟΥ : Τῶν Μεγάλων Διδασκάλων τοῦ Γένους μνήμη.....	4
Θ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ : Ποίημα.....	5
Μ. ΠΕΡΑΝΘΗ : Τὸ '21.....	6
Χ. ΧΑΙΡΟΠΟΥΛΟΥ : Οἱ Ἐλεύθεροι Πολιορκημένοι.....	7
Σ. ΣΠΗΛΙΩΤΟΠΟΥΛΟΥ : Ἄγια μέρα ξημερώνει.....	8
ΣΟΛΩΜΟΥ, ΜΠΑΙΡΩΝ, ΟΥΓΚΩ, ΠΑΡΑΣΧΟΥ : Ποιήματα.....	9
Σ. ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΠΟΥΛΟΥ : Ὁ Δράμαλης στὴν Ἀργολίδα.....	10
Γ. ΜΟΥΣΤΑΚΗ : Νεόφυτος Βάμβας.....	11
Τ. ΛΑΠΠΑ : Ἱστορικὰ ἀνέκδοτα.....	12
ΠΑΛΑΙΟΥ ΣΥΝΕΡΓΑΤΟΥ : Ἀστρονομικά.....	13
Α. ΒΑΡΕΛΛΑ : Στὸ Μέγα Σπήλαιο καὶ στὴν Ἁγία Λαύρα.....	14
Η ΥΓΕΙΑ ΕΙΣ ΤΟ ΣΠΗΤΙ (Ἄρθρ. Α. ΜΠΑΖΑ).....	15
ΚΙΝΗΣΙΣ — ΔΡΑΣΙΣ Ε.Ε.Σ. καὶ Ε.Ε.Σ.Ν.....	19
Ν. ΔΗΜΗΤΡΟΚΑΛΛΗ : Ὁ γεωσκώληξ.....	22
Μ. ΒΑΡΒΙΑΝΝΗ : Ὁ Κολοκοτρώνης στὴ Ζάκυνθο.....	23
Ι. ΣΤΑΜΑΤΟΓΛΟΥ : Ἐθνικὸν μεγαλουργημα.....	24
ΑΠΟ ΤΗΝ ΔΡΑΣΙΝ ΤΩΝ ΟΜΑΔΩΝ Ε.Ε.Σ. ΝΕΟΤΗΤΟΣ (Εἰκόνες).....	25
Ρ. ΚΑΜΠΟΝΕ : Ἡ ἐπιστήμη τῆς μεγάλης ψύξεως.....	27
Μ. ΜΠΟΜΠΕΡΖΕΡ : Ἡ ἐξάσκησις τῆς μνήμης.....	27
ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΑΝΑΓΝΩΣΤΩΝ.....	28
ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΕΣ ΑΣΚΗΣΕΙΣ — ΜΑΘΗΤΙΚΑ ΣΧΕΔΙΑ.....	30
Ι. ΒΕΡΝ : Ἡ μυστηριώδης νῆσος.....	31
Σ. ΣΠΕΡΑΝΤΣΑ — Α. ΒΩΤΤΗ — Α. ΑΡΓΥΡΟΠΟΥΛΟΥ : Στίχοι — Μουσικὴ στὰ ἐσώφυλλα.....	31
Κ. PAPARRIGHOPOULOS : Colocotronis's Streugth, Faith and Wisdom.....	2
S. MELAS : Papaflessas.....	3
E. FOTIADIS : Memory of the Great Teachers of our Race.....	4
TH. KONSTANTINOU : Poem.....	5
M. PERANTHIS : The '21 Revolution.....	6
CH. CHEROPOULOS : The Free Besieged.....	7
S. SPILIOPOULOS : A Holy Day is Dawning.....	8
SOLOMOS, BYRON, HUGO, PARASCHOS : Poems.....	9
S. PANAGHIOTOPOULOS : Dramalis in Argolis.....	10
G. MOUSTAKIS : Neophytos Vamvas.....	11
T. LAPPAS : Historical Anecdotes.....	12
OLD COLLABORATOR : Astronomy.....	13
A. VARELLAS : At Mega Spilaion and at Aghia Lavra.....	14
HEALTH AT HOME : (Articles by A. Bazas).....	15
H.R.C. and H.J.R.C. : Movement — Activities.....	19
N. DIMITROCALLIS : The Earth-worm.....	22
M. VARVIANNIS : Colocotronis on Zante Island.....	23
J. STAMATOGLU : A National Feat.....	24
H.J.R.C. : Group Activities (Pictures).....	25
P. CAMPONE : The Science of High Freezing.....	27
M. BOMBERGER : Practicing Memory.....	27
READERS' CONTRIBUTION.....	28
PUZZLES AND SKETCHES.....	30
I. VERN : The Mysterious Island.....	31
S. SPERANTZAS — A. VOTTI — A. ARGYROPOULOS : Verse — Music (inner covers).....	31

ΤΟ ΕΞΩΦΥΛΛΟ ΜΑΣ : Εἶναι ἀντίγραφον τοῦ ὑπὸ τὸν τίτλον «Ἡ εὐλογία τῆς σημαίας τῆς Ἐλευθερίας ἐν Ἀγίᾳ Λαύρᾳ» περιφύμου πίνακος τοῦ Ἑλλήνος ζωγράφου Θεοδ. Βρυζάκη (1814-1875), ποὺ στολίζει τὴν Ἐθνικὴν μας Πινακοθήκη. Ὁ Βρυζάκης, τοῦ ὁποῦ οὗ πατέρας ἀπαρχονίσθη ἀπὸ τοὺς Τούρκους κατὰ τὸν Ἀγῶνα, ἐσπούδασε στὸ Μόναχο με ὑποτροφία τοῦ φιλέλληνα βασιλέως τῆς Βαυαρίας Λουδοβίκου Α'. Ἐφιλοτέχνησε πολυπρόσωπες συνθέσεις ἐμπνευσμένες ἀπὸ τὸ '21 καὶ προσωπογραφίες Ἀγωνιστῶν, διεκρίθη δὲ γιὰ τὴν ἐκφραστικότητά των μορφῶν καὶ τὴν ἐξοικονομῆσιν τῶν ἡρωϊκῶν σκηνῶν.

Ἀπὸ τὸν Ἱερὸν Ἀγῶνα τοῦ Εἰκοσιένα

ΤΟ ΣΘΕΝΟΣ, Η ΠΙΣΤΙΣ ΚΑΙ Η ΣΟΦΙΑ ΤΟΥ ΚΟΛΟΚΟΤΡΩΝΗ

(Μάρτιος 1821)

Κ. ΠΑΠΑΡΡΗΓΟΠΟΥΛΟΣ:

Οἱ ἑξ χιλιάδες ἄνδρες, οὔτινες συνέρρευσαν περὶ τὴν ἀκρόπολιν τῆς Καρυταίνης κατὰ τὰ τέλη Μαρτίου, οἱ πλεῖστοι ἄοπλοι ὄντες καὶ ἀνάσκητοι, διελύθησαν ὡς ἰστός ἀράχνης ἀμαχητὶ σχεδὸν ἅμα ἐπῆλθεν ἐπικουρία ἐκ Τριπόλεως πρὸς τοὺς ἀποκεκλεισμένους Τούρκους. Ἀπαντες οἱ ἄλλοι ὀπλαρχηγοὶ κατεπλάγησαν καὶ προέτειναν, μὴδ' αὐτοῦ τοῦ Παπαφλέσσα ἐξαιρουμένου, τὴν υποχώρησιν εἰς Μεσσηνίαν. Μόνος ὁ Κολοκοτρῶνης ἐνόησεν, ὅτι υποχωροῦντες εἰς τὴν ἄκραν τῆς χερσονήσου καὶ ἀφήνοντες τὰ ἐνδότερα αὐτῆς εἰς τὴν διάκρισιν τῶν πολεμίων ἤθελον διακινδυνεύσει τὴν τύχην ὅλου τοῦ κινήματος. Ἡ ἐκ Τριπόλεως ἐλθοῦσα ἐπικουρία δὲν ἤρκεσθη νὰ λύσῃ τὴν πολιορκίαν τῶν ἐν Καρυταίνῃ, ἀλλὰ συναπῆγαγεν αὐτοὺς εἰς τὴν πρωτεύουσαν ἐκείνῃ τῆς Πελοποννήσου· ἡ Καρύταινα λοιπὸν ἔμενεν ἐλευθέρα· οἱ διαλυθέντες ἠδύναντο νὰ συγκροτηθῶσιν αὖθις καὶ βαθμηδὸν νὰ ἀσκηθῶσι καὶ νὰ ὀπλισθῶσι· κύριος δὲ σκοπὸς ἔδει νὰ προτεθῇ ἡ ἄλωσις τῆς Τριπόλεως, ἥτις δεξαμένη ἐντὸς τῶν τειχῶν αὐτῆς τὸ ἥμισυ περίπου τοῦ ὅλου τουρκικοῦ πληθυσμοῦ τῆς Πελοποννήσου καὶ στερουμένη τροφῶν, ἠδύνατο νὰ περιζωσθῇ πανταχόθεν καὶ νὰ καταναγκασθῇ εἰς παράδοσιν ἄνευ μεγάλων πολεμικῶν ἔργων. Τούτου δὲ γενομένου, ἡσφαλίζετο ἡ Ἐπανάστασις πολὺ μᾶλλον ἢ δι' οἰουδήποτε ἄλλου κατορθώματος περὶ τὰ κράσπεδα τῆς χερσονήσου διαπραχθέν-

τος, καὶ ἂν ὑποτεθῇ ὅτι ἠδύνατο νὰ διαπραχθῇ. Ἐννοεῖται ὅτι ὁ Κολοκοτρῶνης δὲν ἐλάλησεν ὅπως γράφομεν ἡμεῖς ἐνταῦθα, πρὸς τοὺς κατεπτομένους ὀπλαρχηγούς, οὔτινες ἠξίουσαν μὴδὲν ἔχοντες νὰ κάμωσιν εἰς Καρύταιναν, δέον νὰ ἀπέλθωσιν εἰς Μεσσηνίαν. Ὁ Κολοκοτρῶνης, κοιτάζας αὐτοὺς μετ' ἄλγους ψυχῆς· «δὲν πάγω πουθενά, ἀνέκραξεν. Ἄν θέλετε σεῖς, τραβάτε· ἐγὼ θὰ μείνω ἐδῶ ὅπου καὶ τὰ βουνὰ καὶ τὰ πουλιὰ μὲ γνωρίζουν. Ἄν χαθῶ, κάλλιο νὰ μὲ φᾶν αὐτά». Καὶ οἱ μὲν ἀνεχώρησαν πάντες, οἰκτείροντες καὶ ἐμπαίζοντες τὸν ἄνδρα τοσοῦτον, ὥστε ὁ Παπαφλέσσας εἶπεν εἰς ἕνα τῶν στρατιωτῶν· «Βρέ, μεῖν' ἐσὺ μαζί του γιὰ νὰ μὴν τὸν φᾶν οἱ λύκοι». Ὁ δὲ μείνας μόνος, ὀλομόναχος, προσηυχῆθη πρὸς τὴν Παναγίαν καὶ ἐμάζευσεν πάλιν ἐδῶ κ' ἐκεῖ 300 περίπου ἄνδρας εἰς Πιάναν, χωρίον ἀπέχον 3 περίπου ὥρας ἐκ Τριπόλεως. Ἀλλὰ τῇ 5 Ἀπριλίου μόλις ἐπεφάνη ἕτερος ἐκ Τριπόλεως τουρκικὸς στρατός, διελύθησαν καὶ πάλιν οἱ νεοσύλλεκτοι. Δὲν κατεβλήθη ὁμῶς οὐδὲ τότε ὁ ἀδάμαστος ἀνὴρ, ἀλλὰ γράφων ἀδιακόπως πανταχοῦ καὶ παριστῶν τὴν ἀνάγκην τῆς πολιορκίας τῆς Τριπόλεως, εἶδε τελευταῖον εὐχαρίστως προσελθόντας πολλοὺς τῆς χερσονήσου ὀπλαρχηγούς καὶ καταλαβόντας εἰς μέγαν περὶ τὴν πρωτεύουσαν κύκλον, τὸ Παρι, τὴν Βλαχοκερασιάν, τὸ Διάσελον, τὴν Ἀλωνίσταιναν καὶ τὰ Βέρβενα.

ΣΠΥΡΟΥ ΜΕΛΑ

ΠΑΠΑΦΛΕΣΣΑΣ

[Δύο σκηνὲς ἀπὸ τὸ ἱστορικὸ δρᾶμα «Παπαφλέσσας, ὁ μπουρλοτιέρης τῶν ψυχῶν»]

ΣΚΗΝΗ Η' (Στὸ σεράϊ τοῦ βοεβόδα Ἀρναούτογλου, στὴν Καλαμάτα).

ΦΛΕΣΣΑΣ (ἀρματωμένος, προβάλλει δεξιὰ μὲ μιὰ μπιστόλα).

Στὸν τόπο! Νὰ λείπουν τ' ἀνώφελα καμώματα. Τῶχω ζωσμένο τὸ κονάκι. Ἀρχοντα βοῖβόδα, σὲ χαιρετῶ! Καὶ σένα παλιέ μου φίλε Χουσεῖν. Τὴν ἡμέρα ποὺ μίσησα, θυμᾶσαι, ὕστερα ἀπὸ τὴ δουλειὰ μὲ τὰ κάρβουνα, σοῦχα δώσει μιὰν ὑπόσχεσι· πὼς θὰ γυρίσω πίσω ἢ δεσπότης ἢ πασάς! Καὶ νὰ ποὺ δὲ σὲ γέλασα... Γυρίζω καὶ τὰ δυό.. Καὶ κατὶ παραπάνω.

ΧΟΥΣΕΪΝ — (ἀντρίκεια). Ἀπὸ τὸν Ἀλάχ καὶ στὰ χέρια σου.

ΦΛΕΣΣΑΣ — Κεφάλι προσκυνημένο δὲν κόβεται, λέει ἕνας λόγος, καὶ τὸν ξέρεις καλά. Σήμερα δὲν εἶναι μέρα γιὰ ἐκδίκησι. Τηρᾶτε ὅξω: Χαρὰ Θεοῦ! Τὰ μάτια μου δὲ χορταίνουσι τὴν ὁμορφίαν τῆς πατρίδας ποὺ λαχτάριζα τόσα χρόνια στὴν ξενιτιά. Ὅλα λουλουδιασμένα· καὶ ὁλοῦθε στὸν ἀγέρα λαλεῖ τὸ χελιδόνι· γιὰ νὰ γιορτάσῃ μαζί μὲ μᾶς, στολίστηκε καὶ ἡ πλάσι.. Δὲν μπαίνω σὰν ὀχτρός· μπαίνω σὰ φίλος.

ΑΡΝΑΟΥΤΟΓΛΟΥ — Τὶ φίλος, ὁρὲ μουρλόπαπα; Τὶ φίλος; Τὶ πράματα εἶν' αὐτοῦνα ὅπου κάνετε· καὶ τὶ κλεφτουδεῖες ὅπου μ' αὐτὲς θὰ χάσετε τὸ ραγιά· καὶ ποὺ σὲ σᾶς τοὺς ἴδιους δὲ θάβγῃ σὲ καλὸ; Τρεῖς γραφὲς ἀπανωτὲς ἔχω στείλει στὴν Ντρομπολισά· δὲ συλλογᾶστε πὼς ὥρα τὴν ὥρα θὰ κατέβουνε στρατοὶ νὰ σᾶς τσακίσουν;

ΦΛΕΣΣΑΣ — (βγάζει ἀπὸ τὸν κόρφο του τρεῖς γραφὲς). Νὰ οἱ γραφὲς σου! Πάρτε! Καμμιά γραφὴ σου δὲν πάει πουθενά· τίς πιάνουν τὰ καραούλια. Εἶναι ζωσμένη ἡ Καλαμάτα. Μάταια καρτερὰς σφερί, Σουλεϊμάν... Ἀπὸ τὸ μέρος τοῦ πελάου: Ὑδρα, Σπέτσες καὶ Ψαρὰ θὰ σ' ἔχουνε μπλοκάρει ἴσχυ' αὔριο μὲ τὰ καράβια τους καὶ ἀπ' τὸ μέρος τῆς στεριᾶς χιλιάδες

παλληκάρια. Ἀπὸ τὴν Καλαμάτα ὡς τὴ Ρούμελη. (Πυροβολισμοὶ ζυγώνουν, φωνὲς κτλ.). Τοὺς ἀκούς, ζυγώνουν. Ἔρχονται! Φτάνουν! Δὲν εἶναι κλεφτοδουλεῖες αὐτὲς, Σουλεϊμάν, καὶ οὐτε εἶναι κλέφτες αὐτοὶ ποὺ παίρνουν τ' ἄρματα.. Εἶν' ἕνα ἔθνος ὀλάκερο ποὺ γυρεῖ λεφετεριά.

ΑΡΝΑΟΥΤΟΓΛΟΥ — (ἐξάλλος ἀπὸ φανατισμό). Ἐ! Χασάν! Καὶ σὺ ὁρὲ Χουσεῖν! Ἐβγάτε καὶ χτυπάτε στὸ σωρό. Ἀφοῦ τὰ φέρνει ἔτσι ὁ Ἀλάχ, σὰν Τούρκοι ἄς πᾶμε ἀληθινοί.

ΦΛΕΣΣΑΣ — Γιατὶ κάνεις, ἔτσι βοῖβόδα μου; Φίλοι θὰ μείνουμε ὅπως πρῶτα. Μονάχα τὸ χαράτσι ποὺ πλερώνουμε τόσα χρόνια, θὰ τὸ πλερώνετε ἀπὸ δῶ καὶ μπρὸς ἐσεῖς σὲ μᾶς...

ΣΚΗΝΗ Θ' (ἔρχεται ἡ Ἀγγέλα)

ΑΓΓΕΛΑ — (σ' ὅλους μὲ μελη χαρά). Τὶ κάθεται μωρέ, τὶ καθόσαστε κλεισμένοι ἐδῶ μέσα· μωρὲ ἐβγάτε νὰ δῆτε τὸ θάμα ποὺ δὲ ματάγινε στὸν κόσμο. Ὁλοῦθε ἀστράφτει, λαμποκοπάει καὶ ἀντιφεγγίζει ὁ τόπος· μπροστὰ πᾶνε τὰ ἐξαφτέρουγα, ὁ τίμιος σταυρὸς καὶ τὸ βαγγέλιο· εἰκοσιτέσσεροι δεσποτάδες, διάκοι καὶ παπάδες, κατεβαίνουν στὸ ποτάμι τούτῃ τὴν ὥρα νὰ ψάλουν τὴ λειτουργία τῆς λεφετεριάς· καὶ πίσω οἱ Καπεταναῖοι πᾶνω στὰ περὶφανα φαριά τους, ποὺ φρουμάζουνε καὶ χλιμιντρᾶνε. Ὁ Μπέης καὶ ὁ Ἀναγνωσταρᾶς, ὁ Κολοκοτρῶνης καὶ ὁ Καπετανάκης· ὁ Μούρτζινος καὶ ὁ Νικηταρᾶς· ὁ Παπατζῶνης καὶ ὁ Κυβέλλος· ὁ Κατσῆς καὶ ὁ Μητροπέτροβας· ὁ Κουτράκος καὶ ὁ Πατριαρχεᾶς.

ΦΛΕΣΣΑΣ — Οὐλοὶ τους λεβεντιά! Στεγνοὶ καὶ πουρναρόχορμοι καὶ πρῶτο μπούι! Μπουτζίνα μοῦτρα, γύφτικα, δυὸ πιθαμὲς μουστάκι.

ΑΓΓΕΛΑ — Κι ἄλλοι μὲ κατὶ γένια π' ἀνοίγουνε στὰ στήθια τους τὰ δασωμένα σὰ ριπίδια, καὶ κλαῖνε καὶ γελᾶνε σὰ μικρὰ παιδιὰ· καὶ κλαῖνε καὶ γελᾶνε σὰ ζουρλοὶ· καὶ

ἀλλάζουνε φιλιὰ!.. Καὶ γύρω τους τὰ παλληκάρια θαμάζουν καὶ βουτίζουν.. Οὐτε στὸ κονάκι τοῦτο δῶ τῆς Καλαμάτας ἂμ' ἀνάβατε τὰ φῶτα στὸ κουρμπάν μπαϊράμι καὶ καίγατε ρουκέτες, δὲν τρέξανε ποτὲς τόσοι λαοί· καὶ εἶν' οὐλοὶ ἀρματωμένοι.

ΦΛΕΣΣΑΣ — Ὅσοι δὲν ἔχουνε ντουφέκι, ἔχουνε χατζάρι, καὶ ὅσοι δὲν ἔχουνε χατζάρι ἔχουνε κοντάρι καὶ ὅσοι δὲν ἔχουνε κοντάρι ἄρπαξαν, ὅ,τι φτάσανε, μακάρι καὶ μιὰ σούβλα.

ΑΓΓΕΛΑ — Οἱ νοικοκυρὲς καὶ οἱ τσοῦπες στολίστηκαν μὲ τσιτσιμίδες καὶ πᾶν ἀπόκοντα· τὰ παλληκάρια τοὺς ἀρπάζουν τίς ποδιές καὶ τὰ τσεμπέρια καὶ τὰ κάνουν μπαϊράκια· νά, τὴ δική μου, στὰ δυὸ τὴν ἔσκιζε ὁ Μητροπέτροβας· ἔφτιαξε ἀπάνω ἕνα σταυρὸ καὶ ἀνεμίζει τώρα στὸν ἀγέρα παντιέρα περὶφανα στὸ κοντάρι τοῦ Παπᾶ - Τούρτα. Ἐβγα νὰ δῆς· σὲ κρᾶζουνε. (Φωνές, φασαρία, πυροβολισμοί).

ΦΛΕΣΣΑΣ — (Μέσα στὴ βοή τοῦ πλήθους πηδαῖε στὸ μιντερί· στοὺς ἀπὸξω). Ἐλληγες! ἡ ὥρα ἔφτασε. Τὸ στάδιο τῆς δόξας καὶ τῆς λεφετεριάς ἀνοίχτηκε· μὴ φοβηθῆτε τίποτα· καὶ μὴν ξεχνάτε ποτὲ τὸ χρέος σας σὲ Θεὸ καὶ σὲ Πατρίδα.

ΑΡΝΑΟΥΤΟΓΛΟΥ — Τὶ φωνάζουνε, ὁρὲ παπά; τί λένε;

ΦΛΕΣΣΑΣ — Τίποτα βοῖβόδα μου· δὲν λένε τίποτα. Τρεῖς λεζούλες... Τρεῖς μικρὲς λεζούλες: Λεφετεριά! ἡ θάνατος! Αὐτὸ λένε.

ΣΥΣΤΑΣΙΣ

Οἱ Ἐυθροσταυρεῖτες μας ποὺ στέλνουν χειρόγραφα γιὰ τὴ στήλη συνεργασίας δὲν πρέπει νὰ γράφουν καὶ ἀπὸ τίς δύο ὀψεις τοῦ χαρτιοῦ, γιατί δυσκολεύουν τοὺς τυπογράφους. Διαβάζομε μόνον ὅσα κείμενα εἶναι γραμμένα ἀπὸ τὴν μιὰν ὀψη.

Τὸ Ἑλληνοχριστιανικὸν ἰδεῶδες

ΤΩΝ ΜΕΓΑΛΩΝ ΔΙΔΑΣΚΑΛΩΝ ΤΟΥ ΓΕΝΟΥΣ ΜΝΗΜΗ

«... ὁ δὲ ποιμὴν ὁ καλὸς καὶ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ τίθειν ὑπὲρ τῶν προβάτων»

(Ἐκ τοῦ κατὰ Ἰωάννην Εὐαγγελίου)

Ὁ Μέγας Διδάσκαλος τοῦ Γένους εἶναι ἄνθρωπος τῆς διφυοῦς ἐκδηλώσεως τοῦ Ἑλληνισμοῦ. Καὶ τοῦ δούλου, τοῦ ἀλυτρώτου Ἑλληνισμοῦ, καὶ τοῦ Ἀποδήμου Ἑλληνισμοῦ, τοῦ ἄλλως λεγομένου Ἑλληνισμοῦ τῆς ΔΙΑΣΠΟΡΑΣ ἢ ΠΑΡΟΙΚΙΑΚΟῦ Ἑλληνισμοῦ ἢ Ἑλληνισμοῦ τοῦ Ἐξωτερικοῦ. Κατ' ἐξοχὴν ὁ Μέγας Διδάσκαλος τοῦ Γένους εἶναι μία ἀπὸ τὰς πολλαπλὰς ἀκτῖνας τῆς δόξης τοῦ Ἑλληνισμοῦ τῆς ΔΙΑΣΠΟΡΑΣ, τοῦ ὁποῖου τὸ μέγα προνόμιον εἶναι, ὅτι ὑπῆρξεν ἡ κυρία ἐστία τῶν Μεγάλων Διδασκάλων τοῦ Γένους καὶ τῶν Μεγάλων Ἑθνικῶν εὐεργετῶν. Ὁ χθόνιος Ἑρμῆς ὑπὸ τὴν διπλὴν ἡγεμονίαν του, ὁ λόγιος Ἑρμῆς καὶ ὁ κεραυνὸς Ἑρμῆς, ἐξεδηλώθη καὶ εἰς τὸν στενάζοντα Ἑλληνισμόν, ἀλλὰ εὗρε τὴν λαμπροτέραν του πλήρωσιν εἰς τὸν Ἑλληνισμόν τῆς ΔΙΑΣΠΟΡΑΣ, ὁ ὁποῖος καὶ πνευματικῶς καὶ ὑπὸ ἄλλας ἐπόψεις ἡγήθη τῆς ἐθνεγερσίας τοῦ Εἰκοσιέτου. Ἀλλὰ καὶ ὁ Μέγας Διδάσκαλος τοῦ Γένους καὶ ὁ Μέγας Ἑθνικὸς Εὐεργετής, ἐπίσης δὲ ὁ ταπεινὸς καὶ ἄγνωστος διδάσκαλος, ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ρασοφόρος, καὶ ὁ ἀνώνυμος τοπικὸς εὐεργέτης, εἶναι τέκνα τῆς μεγάλης ἑλληνοχριστιανικῆς παραδόσεως, τὴν ὁποῖαν προσηλῶς καὶ συμμέτρως πρὸς τὴν ἐθνικὴν μοῖραν ἔθεσαν ὡς πολικὸν ἀστέρα τῆς ἑλληνικῆς παιδείας καὶ τὸ Σύνταγμα τοῦ 1952 καὶ τὸ Σύνταγμα τὸ ἰσχύον, παμψηφεί σχεδὸν ψηφισθὲν ἀπὸ τοὺς Πανελλήνους. Καὶ διὰ τὰ εἰσαχθῆναι τὸ ἑλληνοχριστιανικὸν ἰδεῶδες εἰς τὸν Καταστατικὸν Χάρτην τοῦ Ἑθνικοῦ Παιδείας, ὅτι τὸ ἰδεῶδες τοῦτο, ὡς καθολικὸν ἐθνικὸν ἰδεῶδες τῶν Ἑλλήνων, ἔζη ἡδὴ ἀπ' αἰώνων καὶ ζῇ ὡς σταθερὸν βίωμα εἰς τὴν ψυχὴν τῆς ἐθνικῆς καὶ πολιτικῆς κοινότητος

τῶν Ἑλλήνων. Διὸ καὶ ἐγκλείει τὴν ἀρχουσαν, τὴν ἰθύνουσαν Ἰδέαν τῶν Ἑλλήνων, ἡ ὁποία ὡς Ἑλληνικὴ Ἑλευθερία, ὡς Βυζαντινὴ Ἰδέα, ὡς Μεγάλῃ Ἰδέᾳ τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἑθνικοῦ ἔχει τὸ αὐτὸ περιεχόμενον: Τὴν ἄμνην τοῦ πατρίου ἐδάφους καὶ τὴν ἀπελευθέρωσιν τῶν δούλων ἐπαρχιῶν καὶ ἀδελφῶν καὶ τὴν ἄμνην τῶν ἐλευθέρων πολιτικῶν θεσμῶν τοὺς ὁποῖους περιχωρᾷ ἡ Δίκη καὶ ὁ Νόμος. Καὶ ἡ ἑλληνοχριστιανικὴ αὐτὴ παράδοσις, γνωριμωτέρα ὡς ἑλληνοχριστιανικὸν ἰδεῶδες, διαποτίζει τὰς οἰκίας τοῦ Ἑθνικοῦ καὶ ἀρδεύει καὶ ἀνανεώνει ἀδιαπτῶτως αὐτό. Καὶ κατέρχεται συνεχῶς ἀπὸ τὴν Ἀκαδημαίαν τοῦ Πλάτωνος καὶ ἀπὸ τὸ Ὅρος τῶν Ἑλαινῶν. Καὶ περικλείει τὰς ἀξίας τοῦ πολιτισμοῦ ὅσαι καθορίζονται τὸν ἀνθρώπινον βίον, ἀξίας αἱ ὁποῖαι κατετέθησαν εἰς τὴν Ἑλλάδα καὶ ὁλοκλήρως αὐτὰς κατέστησε παγκοσμίους ἡ διδασκαλία τοῦ ἐνανθρωπήσαντος Θεοῦ. Καὶ εἰς τὸ πρόσωπον τοῦ «Πρώτου μετὰ τὸν Ἑρμῆ», τοῦ ἑλληνιστοῦ Παύλου, συνεζύχθησαν αἱ Ἀθῆναι καὶ ἡ Ἱερουσαλήμ.

Τὴν ἡθικὴν καὶ πνευματικὴν τάξιν, πὺν ἐθεμελίωσεν ἡ Ἑλλάς, θὰ ἀκραιώσῃ ἡ χριστιανικὴ ἀποκάλυψις καὶ θὰ ὁδηγήσῃ εἰς τὴν δημιουργίαν τοῦ τύπου τοῦ ἀνθρώπου, ὁ ὁποῖος τίθεται ὑψιστον καὶ ἀμετακίνητον ἰδεῶδες δι' ὅσους ζοῦν εἰς τὴν περὶ τὴν τῆς συνηρημένης ἑλληνικῆς καὶ χριστιανικῆς παραδόσεως. Ὁ Πλάτων εἶναι ἀπὸ τοὺς ξένους πρὸς τὴν Βιβλικὴν ἀποκάλυψιν σοφοὺς ὁ μόνος πὺν διαβλέπει τὸ ἀληθινὸν μέτρον τῆς ἀνθρωπίνης εἰκόνης εἰς τὴν εἰκόνα τῆς θεότητος. Ὁ προορισμὸς τοῦ ἀνθρώπου συνίσταται κατὰ τὸν Πλάτωνα εἰς τὴν ὁμοίωσιν τοῦ ἀνθρώπου πρὸς τὸν Θεόν, τὴν ὁποῖαν θεωρεῖ δυνατὴν ἐφ' ὅσον ὁ ἄνθρωπος φέρει ἐντὸς του κατὰ τὸ θεϊκόν. Ὑπὸ τὸ πνεῦμα τοῦτο καὶ ὁ πένταθλος μαθητὴς τοῦ Πλάτωνος, ὁ Ἀριστοτέλης, διακηρύττει παλαιὰν

πυθαγορικὴν ἀλήθειαν, ὅτι ὁ ἄνθρωπος ὡς ἄνθρωπος ὀφείλει νὰ μὴ πολυπραγμονῇ ἁπλῶς περὶ τοῦ ἀνθρωπίνου καὶ τοῦ παροδικοῦ, ἀλλὰ νὰ γίνεταί κατὰ τὸ δυνατόν ἀθάνατος καὶ νὰ διάγῃ σύμφωνα πρὸς τὸ κράτιστον πὺν κλείει εἰς τὰ στήθη του. Καὶ οἰκοδομοῦν ὁ διδάσκαλος καὶ ὁ μαθητὴς τὴν ἰδεολόγον περὶ κόσμου καὶ βίου θεωρίαν, τὴν ὁποῖαν πολὺ πρὸ αὐτῶν εἶχαν συλλάβει ἄλλοι Ἑλληνες στοχασταί, καὶ καλεῖται εὐστόχως καὶ ἡρωικῇ περὶ κόσμου καὶ βίου θεωρία, ὀνομάζεται ἐπίσης καὶ ἡ περὶ κόσμου καὶ βίου θεωρία τῆς προσωπικότητος. Καὶ γίνονται κύρια γνωρίσματά της τὸ πρωτεῖον τοῦ πνεύματος καὶ τῶν πνευματικῶν ἀξιών, ὁ πνευματικὸς προορισμὸς τοῦ ἀνθρώπου, ὁ διαρκὴς ἀγὼν πρὸς ἀπαλλαγὴν ἀπὸ τῶν τανταλινῶν στοιχείων καὶ πρὸς ἐξομώσιν μὲ τὸ θεῖον. Ἡ ἰδεολόγος αὐτὴ θεωρία συμπίπτει κατὰ τὰ οὐσιώδη πρὸς τὴν χριστιανικὴν, ἡ ὁποία, ὑπεριστορικῶς κρινομένη, ἀναβλύζει ἐκ τῆς ἐν Χριστῷ θείας ἀποκαλύψεως, θεωρουμένη δὲ ἱστορικῶς διεμορφώθη καὶ ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν τοῦ πλατωνικοῦ φιλοσοφήματος, πρὸ πάντων ὑπὸ τὴν μορφήν πὺν προσέλαβε τοῦτο διὰ τοῦ Νεοπλατωνισμοῦ καὶ τῆς γρηγοριανῆς Στοᾶς. Ἀς σημειωθῇ δέ, ὅτι ἡ πατρὶς τοῦ Παύλου, ἡ Ταρσός, ἦτο περιφημοτάτη ἐστία τοῦ στωϊκοῦ φιλοσοφήματος εἰς τὴν Ἀσιατικὴν Ἑλλάδα, καὶ τόσον, ὥστε ὅχι μόνον ἐπέδρασεν ἐπὶ τοῦ Χριστιανισμοῦ, ἀλλὰ καὶ ὁ Χριστιανισμὸς ἐπέδρασεν ἐπὶ τῆς Στοᾶς, διὸ καὶ μερικοὶ νεώτεροι στωικοὶ ὀνομάσθησαν «λογοκλόποι τῆς Καὶνῆς Διαθήκης». Καὶ ἡ νέα θρησκεία, ἡ τελειοτάτη καὶ ἀνυπερβλήτου θρησκεία τοῦ Θεανθρώπου, γίνεταί ἡ σῴτειρα σχεδία τῆς ἑλληνικῆς ἰδεολόγου φιλοσοφίας. Καὶ τὸ πνεῦμα τῆς ἐν συζεύξει ἑλληνικῆς ἰδεολόγου διδασκαλίας καὶ τῆς ἀνεπαναλήπτου ἐπὶ τοῦ Ὁρους Ὀμιλίας διαπνέει, ἐμβαθύνον

συνεχῶς, τοὺς ἔπειτα αἰῶνας καὶ ἐπὶ τῆς συζεύξεως αὐτῆς ἰδρύεται ὁ πρῶτος ἑλληνοχριστιανικὸς πολιτισμὸς, ὁ πολιτισμὸς τῆς Ἑλληνικῆς Αὐτοκρατορίας, τὸ Βυζάντιον, ἡ σπονδύλωσις αὐτῇ συνόλου τῆς ἑλληνικῆς ἱστορίας.

Τῆς εἰς ἀρρηκτον ἐνότητα συζυγίας αὐτῆς Ἑλλάδος καὶ Χριστοῦ, Ἑλλάδος καὶ Ὀδρανῶν, ὅπως λέγει παλαιὸς Πατὴρ τῆς Ἐκκλησίας, τῆς συζυγίας αὐτῆς κληρονόμοι γίνονται οἱ Μεγάλοι Διδάσκαλοι τοῦ Γένους, τόσον οἱ ἐξ αὐτῶν λαμπαδηδρόμοι τῶν Ἑλληνικῶν Γραμμάτων εἰς τὴν Δύσιν, τῶν Βορρῶν, εἰς τὴν ξένην ἐν γένει γῆν, ὅσον καὶ οἱ συντηροῦντες τὰ Ἑλληνικὰ Γράμματα εἰς τὰ μέγιστα κέντρα τοῦ δούλου Ἑλληνισμοῦ. Καὶ αὐτοὶ καὶ ἐκεῖνοι ἦσαν ζωντανὰ εἰκόνας τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ ὡς λαοῦ τοῦ λόγου καὶ τῆς σοφίας, ὡς λαοῦ τῆς γνώσεως καὶ τῆς πίστεως, ὅπως θὰ ἔλεγεν ὁ Παῦλος, ὡς τοῦ κατ' ἐξοχὴν ἑλληνοχριστιανικοῦ λαοῦ, — καὶ λέγομεν τοῦ κατ' ἐξοχὴν ἑλληνοχριστιανικοῦ λαοῦ περὶ τῶν Ἑλλήνων, διότι, χάρις εἰς τὸ Βυζάντιον, ἑλληνοχριστιανικῶς ἐθεμελιώθη ὁ ὅλος δυτικὸς κόσμος, χαρακτηριστικῶς δὲ εἶπε πρὸ τινος ἐπιφανῆς φιλόλογος καὶ θεολόγος παπικὸς κληρικὸς, ὁ Γάλλος πατὴρ Ντανιελό, «πνευματικῶς εἴμεθα Ἑλληνες». Καὶ οἱ μεγάλοι Διδάσκαλοι τοῦ Γένους δίδουν χριστιανικὰς ὀνομασίας εἰς σχολεῖα, ὀνομάζον λόγον χάριν τὴν σπουδαίαν σχολὴν τῆς ἱερᾶς Σμύρνης «Σχολεῖον τοῦ Χριστοῦ», κατόπιν «Εὐαγγελικὸν Σχολεῖον», ἐν συνεχείᾳ «Εὐαγγελικὸν Φροντιστήριον», τέλος «Εὐαγγελικὴ Σχολή», καὶ μὲ τὸ ὄνομα τοῦτο ἐτάφη τὸ ἐνδοξον σχολεῖον κατὰ τὸν σεισμόν τοῦ 1922, κατὰ τὴν συμφορὰν τοῦ Ἑλληνισμοῦ εἰς τὴν Ἀσιατικὴν Ἑλλάδα, ὅπου, ἀλίμονον!, μετὰ τρεῖς χιλιάδας ἔτη «ὁ Φοῖβος οὐκέτι ἔχει καλύβαν». Ἀλλὰ καὶ ἡ περίφημος σχολὴ τῶν Κυδωνιῶν ὀνομάζετο κατ' ἀρχὰς «Σχολὴ τῆς Παναγίας τῶν Ὁρφανῶν» καὶ τὸ σχολεῖον τοῦ Κορθίου εἰς τὴν Ἀνδρον ἐλέγετο «Σχολὴ τῆς Ἀγίας Τριάδος».

Καὶ εἰς τὰ σχολεῖα τῶν δούλων ἐδιδάσκοντο παρὰ τοὺς Ἑλλήνας συγγραφεῖς οἱ ἑλληνίζοντες Χριστιανοὶ συγγραφεῖς καὶ μάλιστα οἱ Τρεῖς Ἱεράρχαι, οἱ ὁποῖοι, μετὰ τὸν Παῦλον, τὸν Ἰουστίνον τὸν

φιλόσοφον καὶ μάρτυρα, τὸν Πάντανον, τὸν θεσπέσιον Κλήμεντα τὸν Ἀλεξανδρεῖα καὶ τοὺς ἄλλους, αὐτοὶ μὲ τὸν Μέγαν Ἀθανάσιον καὶ τὸν Γρηγόριον τὸν Νύσσης θὰ ὀργάνωσον θαυμασίως τὴν ἐννοίαν τοῦ ἑλληνοχριστιανικοῦ ἰδεῶδους. Τὸ δυστύχημα ὅμως εἶναι, ὅτι, ἐνῶ κατὰ τὴν Τουρκοκρατίαν ἐδιδάσκοντο καὶ μάλιστα ὅχι ὡς μάθημα θρησκευτικὸν ἀλλὰ ὡς μάθημα φιλολογικόν, ὡς μάθημα τῆς ἑλληνικῆς γραμματείας, οἱ Μεγάλοι Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας καὶ ἐξηκολούθησεν ἡ διδασκαλία των μέχρι τῶν ἀρχῶν τοῦ αἰῶνός μας, αἰφνης ἐξεβλήθησαν ἀπὸ τὸ σχολεῖον, ὅταν ἤρριξε νὰ πνέῃ καὶ εἰς τὴν Ἑλλάδα ὁ παιδαγωγισμὸς καὶ ὁ εκπαιδευτικὸς ὕλισμος, ἀπόρροια τοῦ φιλοσοφικοῦ ὕλισμου, τὸν ὁποῖον διεδέχθησαν αἱ δύο σκοληκοειδεῖς ἀποφύσεις του: Ὁ ἱστορικὸς ὕλισμος καὶ ὁ βιολογικὸς ὕλισμος. Καὶ ἐξακολουθοῦν νὰ εἶναι ἐξόριστοι οἱ Ἑλληνίζοντες Πατέρες, οἱ πρόδρομοι τῶν Μεγάλων Διδασκάλων τοῦ Γένους, ἐνῶ διδάσκονται εἰς τὰ κλασσικὰ γυμνάσια τῆς Δύσεως.

Διδάσκαλοι διδασκάλων εἰς τὴν ξένην γῆν, οἱ Μεγάλοι Διδάσκαλοι τοῦ Γένους, διδάσκαλοι ἡγεμόνων καὶ τῆς πνευματικῆς ἡγεσίας, συντελοῦν ἡδὴ ἀπὸ τοῦ δεκάτου πέμπτου αἰῶνος εἰς τὴν γένεσιν τοῦ φιλελληνισμοῦ, ὁ ὁποῖος θὰ φθάσῃ εἰς τὸ κατακόρυφον ὅταν μάθῃ ἡ Δύσις τὸν δαυλὸν τοῦ Κανάνη, ὅταν ἐπίσης γνωσθῇ ἐκεῖ «ἡ ἀνάληψις τοῦ Μεσολογγίου» εἰς τοὺς ὁδοιπόρους. Ὅσοι θὰ παραμείνουν εἰς τὴν δούλην γῆν ἐκπαιδεύουν τὸ αἰχμάλωτον Γένος, κτίζον ἐκ νέου τὴν πεσοῦσαν Σιών. Καὶ παρατηρεῖται συχνὰ παλινδρομὸς κινήσεις: Ἄλλοι φεύγουν ἀπ' ἐδῶ πρὸς τὴν ξένην, ἄλλοι ἔρχονται ἀπ' ἐκεῖ, ἐγκαταλείπουν τὰ ἀγαθὰ τοῦ βίου, καί, ἐν μέσῳ τῆς δυστυχίας, ριζώνουν τὸ Γένος εἰς τὰς ἀγρυγίας ἑλληνικὰς οἰκίας καὶ εἰς τὸν Θεάνθρωπον, τοῦ ὁποῖου ἡ διδασκαλία παρεδόθη ἑλληνιστῇ, ἀνέκει ἄρα γλωσσικῶς εἰς τὴν ἑλληνικὴν γραμματείαν, εἶναι τὰ ἑλληνικὰ χριστιανικὰ γράμματα, ὅπως ὁρθῶς ἐπεκλήθησαν. Καὶ οἱ Μεγάλοι Διδάσκαλοι εἰς τὰ μέγιστα κέντρα τοῦ ἑλληνικοῦ πνευματικοῦ χώρου ἀπὸ τῆς Μολδοβλαχίας μέχρι τῆς Κρήτης καὶ τῆς Κύπρου καὶ τῆς Αἰγύπτου, εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν, εἰς τὴν Σμύρνην, εἰς τὰ Ἰωάννινα, εἰς τὴν Μο-

σχόπολιν, εἰς τὸ Πήλιον, καὶ ὅπου ἐπάλαιτο ἑλληνικὸς παλμός καὶ ἐθρησκεύετο ἡ Ὀρθοδοξία, ὁ Ἑλληνικὸς Χριστιανισμὸς, — παντοῦ ἐγίνοντο οἱ φωτισταὶ τῶν δούλων καὶ εἰσηγοῦντο — καὶ μάλιστα οἱ ἐξ αὐτῶν κληρικοὶ — εἰσηγοῦντο τὴν διδασκαλίαν τῶν μαθηματικῶν καὶ τῶν φυσικῶν ἐπιστημῶν, τὰ ὁποῖα ἐξ ἴσου ἀνήκουν εἰς τὴν ὅλην ἑλληνοχριστιανικὴν παιδείαν, διότι οἱ μὲν πρόγονοί μας ἴδρυσαν αὐτά, οἱ δὲ Μεγάλοι Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας ἐσπούδαζαν ἐνδελεχῶς καὶ τὸν κύκλον τοῦτον. Καὶ γίνεται ἡ Παιδεία τὸ κύριον αἷτιον τῆς ἐθνικῆς ἐγέρσεως. Καὶ οἱ Μεγάλοι Διδάσκαλοι τοῦ Γένους, ριζωταὶ τῶν δούλων Ἑλλήνων εἰς τὸν πυρῆνα τῆς ἐθνικῆς υπάρξεως, ὑπῆρξαν οἱ πρωταγωνισταὶ τῆς Ἑλευθερίας, οἱ ἐμπνευσταὶ τῶν μυθικῶν ὅπλων, — καὶ ὅπως ἔλεγεν ὁ Ἀριστοτέλης Βαλαωρίτης, τὸ καλαμάρι καὶ τὸ καριοφίλι ἐχάρισαν τὴν ἐλευθέραν Πατρίδα!

Οἱ ἡγήτορες αὐτοὶ Διδάσκαλοι, οἱ ὁποῖοι ἀπαρνήθησαν ἑαυτοὺς καὶ υπέταξαν τὴν πᾶσαν πνευματικὴν ἐξουσίαν εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ Γένους, καθωσιώθησαν εἰς τὸν ὑπηρετεῖν καὶ ἡγνότησαν τὸ ὑπηρετεῖσθαι, γνήσιοι καθ' ὅλα φορεῖς τῆς ἡγετικῆς ἐννοίας, διὸ καὶ ὑπῆρξαν τὰ ἐκλεκτὰ σκευὴ τῆς ἑλληνικῆς θεότητος, οἱ ἐμπιστοι τοῦ ἑλληνικοῦ θεοῦ, — «Διὸς Μεγάλου ὁριστὰι»!

ΕΙΣΕΛΘΕΤΕ ΔΙΑ ΤΗΣ ΣΤΕΝΗΣ ΠΥΛΗΣ

«Διὰ τῆς στενῆς εἰσελθετε τῆς πύλης» τί ἡ πλατεῖα πύλη σ' ἔλεθρο ὁδηγᾷ καὶ ἡ «εὐρύχωρος ὁδός» καὶ ὅλοι τῆς ὕλης οἱ ἄνθρωποι, κόσμος πολὺς καὶ πάει.

Μὰ αὐτὸς ζωὴ πὺν αἰώνια ἐπιθυμᾷ, καὶ «ἀλάς» Σοδόμων βλέπει ὄραμα «στήλης», «πύλη στενὴ» νὰ βρῇ καταζήτα καὶ «τεθλιμμένη ὁδὸς» κείνη τῆς δειλῆς.

τὴ φοβερὴ φωνὴ νὰ μὴν ἀκούσῃ: «Ἀδὰμ πού εἶ;», πὺν τὴν Ἑδέμ τρανάζει, καθὼς «γυμνός», περίτρομος λουφάζει.

Τὶ ἡ πύλη αὐτὴ καὶ ὁ δρόμος ὁδηγᾷ σὲ «ξύλο τῆς ζωῆς», πὺν δρόσο στάζει, καὶ ὅλγοι θὰ τὸν βροῦν ἐκεῖ πὺν πάνε.

ΘΕΟΔ. Β. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ

Ο άρματωμένος λόγος

Μιλούν οι άρματωμένοι! Μιλούν με γραφές και αποκρίσεις, με γράμματα και αναφορές, με απολογίες και εκθέσεις, με ενθυμίες και απομνημονεύματα.

Μιλούν το λόγο τον άντρίκειο, το λόγο τον αὐθόρητο και τον μπαρουτοκαπνισμένο.

Μιλούν στα παλληκάρια και στους άρχηγούς, στη διοίκηση και στους καλαμαράδες, στον φίλο και στον Τούρκο, στην εποχή τους και στους επιγενόμενους.

Οι λόγοι τους, χωρίς αξιώσεις, είναι καυτοί και απελέκητοι, ζωντανοί και ανεπιτήδευτοι, έκορητικοί και άκαλλίτεχνοι, ειλικρινείς και άτεγκτοι. Άχνίζουν από χαρμωσύνη και κίνδυνο και κλείνουν κάποτε, σε μια μόνη φράση, όλο το νόημα του Ξεσηκωμού, που δεν το πέτυχαν οι σοφές πολυσέλιδες πραγματείες.

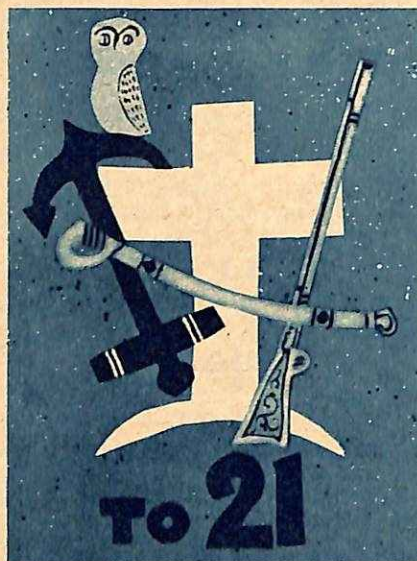
Γράφει στα 1824 ο Πανουργιάς στον Ρούμελη Βαλεση, που νομίζει την επανάσταση σαν ένα θνησιγενές κίνημα και προθυμοποιείται να εξασφαλίσει για λογαριασμό των παλληκαριών την επίεικεια και τη συγγνώμη του σουλτάνου:

«Οι Έλληνες δεν ενινήθησαν άσκέπτως, ως λέγετε, άλλ' έβαλον όλα προ όφθαλμών. Και αφού υπέμειναν εις μάτην τόσους αιώνας να αλλάξει ύφος ο σουλτάνος σας, σκεψάμενοι καλώς, ύψωσαν την άκαταμάχητον σημαίαν του Τιμίου Σταυρού, έλαβον τα όπλα, άπετίναξαν τον ζυγόν της τυραννίας και ήλευθέρωσαν την καταθλιμμένην πατρίδα τους... Ο σουλτάνος σας είχε τέσσαρας αιώνας καιρόν να αλλάξει διαγωγήν, αλλά το έλάνθασε. Και τώρα πλέον είναι άργά. Οι Έλληνες άδυνατούν να δεχθούν πλέον το όνομα ραγιάς ή να ζητήσουν συγχώρησιν, έπειδή ούτε έκαμαν κανένα σφάλμα. Το δε άπέραντον έλεός του από το όποιον έχόρτασαν, του το χαρίζουν, να το μεταχειριστή όπου άλλοι νοστιμούνται. Οι

Έλληνες δεν έμειναν τας χείρας των εις αίμα άθών, ενώ οι όθωμανοί έχυσαν ρύακας...».

Άλλο γράμμα, πάλι σε τούρκο, τον Ταχέρ Άγά, στα 1825, από τον Λάμπρο Βέικο:

«Ημεΐς είμεθα φίλοι και ή υπεράσπισις της θρησκείας το έφερε να πολεμήσωμεν. Όμως ή φίλια μας πάντοτε να τρέχη. Φίλε μου, βλέπω όπου ήλθες

δυο φορές εις αντίμωσιν δια να μεσιτεύσης να παραδοθή το Μεσολόγγιον... Ηξεύρατε πολύ καλά όπου τον Θεόν τον έχομε μαζί και ή έλπίδα μας κρεμάται από εκεί. Όθεν ως φίλος σ' αφήνω να στοχασθής, ότι ένα κάστρον με τζιπχανέδες, με ζαϊρέν, με νερό, και καθεξής όλα τα χρειζούμενα και ήμεΐς έδω μέσα, να το παραδώσωμεν, θα έχωμεν πρώτον την συνείδησι του Θεού και δεύτερον την κατηγορίαν όλου του κόσμου και ξεχωριστά έσένα του φίλου μας...».

Μια περιγραφή μάχης, που δεν χρειάζεται σχόλια. Προέρχεται από τον πρωταγωνιστή της, τον Στάθη Κατσιογιάννη:

«Έκει πλέον έκροτήθη ο πόλεμος φρικτός και έπολεμήσαμε τόσο, όπου εκαταντήσαμε να πιασθούμε χέρια με χέρια. Έγώ μὴν έχοντας άλλέως να διαφεντευθώ, έβαλα το άλογό μου εμπρός δια μετερίζι. Και από τες πολλές λαβωματιές όπου έπήραν οι έδικοί μου, βλέποντας ότι ήθελαν στενευθεΐ πολὺ από τους έχθρους (έπολεμούσαν όμως με γενναιότητα και καρδία) έκρινα εδῶνα να τους ριχθούμε άπάνω τους μήπως και τους έτσακίζαμε. Έκρινα των άξιωματικών μου δια να τους ριχθούμε. Αμέσως έδειξαν προθυμία και γενναιότητα. Τους έριχθήκαμε κατεπάνω τους και τους έτσακίσαμε εις την φυγήν, φωνάζοντας το χαλά - χαλά...».

Γράμμα άρχηγού σε άρχηγό. Του Καραϊσκάκη στον Κολοκοτρώνη. Κρίσεις και αυτοχαρακτηρισμοί σπάνιας γνησιότητας (1826):

«Η έξοχότης σου είναι συναγωνιστής μου και ήξεύρεις το τι τραβάγει ένας όπου έχει στρατόπεδο άπάνου του και μάλιστα όταν λείπουν τα μέσα. Άρχαλά είμαι βέβαιος ότι και ή έξοχότη σου τα τράβηξε και τα τραβά και άν ήμπορεί και τα υποφέρεις είσαι ένας Κολοκοτρώνης, και όχι έγώ που είμαι ένα γυφτοτόμαρο. Έγώ γράφω και αποκρίνομαι εις άπλους στρατιώτας, πολλῶ μᾶλλον εις την έξοχότητά σου όπου είσαι συναγωνιστής μου και αδελφός μου θέλω πάντα να λαμβάνω αϊτίαν να σοι γράφω δια να μου δίδης πάντα από τες συνηθισμένες σου όρμήνιες...».

[Απόσπασμα από το βιβλίο «ΤΟ '21» από μόλις έκκυκλοφόρησε σε καλαθοϋπητη έκδοσι του οίκου Ι. Α. ΚΟΛΛΑΡΟΣ & Σια]

ΕΛΕΥΘΕΡΟΙ ΠΟΛΙΟΡΚΗΜΕΝΟΙ

Χρονικό

Η άνοιξη είχε σκορπίσει παντού. Στα χωράφια, έξω από το ήρωικό κι αδάμαστο Μεσολόγγι, που δεν καταδεχότανε να σκύψη το ματωμένο κεφάλι του μπροστά στη βία του άγριου δυνάστη, δίπλα στα μισοσαπισμένα πτώματα μπουμπουκιάζανε οι καινούργιοι κάλυκες. Ο Άπρίλης είχε στείλει τις πιό μυρωμένες πνοές του ζεφύρου του, για να μηνύση στους «Ελεύθερους Πολιορκουμένους», αυτούς που προσμένανε χωρίς έλπίδα τον όμαδικό θάνατο, ότι ή ζωή είχε ξεπεταχτή σφριγηλά, γεμάτη χυμούς και χρώματα, στον ουρανό, στην καινούργια βλάστησι. Και μέσα στους δρόμους του Μεσολογγιού κυκλοφορούσαν άραιά μόνο φαντάσματα. Σκελετοι με λίγη κιτρινωμένη σάρκα, τριγυρίζανε κάπου-κάπου, κρατημένοι, για να μην πέσουν, από τους τοίχους.. Και μονάχα στα μάτια σπίθιζε ή τελευταία λάμψη της ζωής — ή Έλλάδα! Όχι, δε θ' άνοίγανε τις πόρτες της πόλεως στους βαρβάρους! Όχι. Κι άν ή στερνή έλπίδα της σωτηρίας είχε χαθή, έμενε μια άλλη έλπίδα, που σudaύλιζε μέσ' από τη θράκα του χαμού τη στερνή φλόγα: «Έπρεπε ο κόσμος όλος, ή Οικουμένη, το Σύμπαν, να μάθουνε το πως ξέρουν να πεθαίνουν οι Έλληνες! Μια και το τυπογραφείο του Μάγερ είχε τιναχτή στον αέρα από μια μπόμπα του Ίμπραήμ και μια και δεν υπήρχε πιό τρόπος να τυπωθούνε τα «Έλληνικά Χρονικά» του, έπρεπε τη μεγάλη ειδησι να την «τυπώση» με το αίμα και να την «κυκλοφορήση» σ' όλη τη γή το Μεσολόγγι, μ' ένα παλληκαρίσιο όλοκαύτωμα!

Η μπόμπα που κατέστρεψε το τυπογραφείο, είχε βάλει σε άναγκαστική άργία τον δημοσιογράφο. Τότε όμως ο Μάγερ θυμήθηκε ότι ήτανε και γιατρός. Κι άρχισε με την ίδια ευσυνειδησία να υπηρετή την πόλι που είχε άντικαταστήσει στη λατρεία του τη μακρινή του πατρίδα, τη Ζυρίχη.

Έτσι, κοντά δυο μήνες τώρα, ο Έλβετος Φιλέλλην δεν είχε σταθή ούτε στιγμή. Πότε στο προσκεφάλι του ενός άρρώστου ή πληγωμένου, πότε δίπλα στο μωρό, πότε κοντά στη μάνα που ψυχομαχούσε.

Άνίσχυρος όμως ο γιατρός μέσα στην πολιτεία του θανάτου. Ποιόν από όλους να πρωτογλυτώση; Με τι φάρμακα; Μόνη ή παρουσία του έδινε παρηγοριά — αυτή που χε χάσει το Μεσολόγγι με το σπατάτημα της έμπνευσμένης του έφημερίδας.

*

Βαθειά νύχτα. Για πρώτη φορά, έδω και πολλές μέρες, το κανονίδι των άπιστων είχε κοπάσει. Στους δρόμους, σιγά - σιγά, οι σκελετοί, κρατώντας με κόπο τα γιαταγάνια στα χέρια ή τις μαλαμοκαπνισμένες μπιστόλες και τα μακρυά καρυοφίλια μαζεύονταν στο μεγάλο πρόσταγα, του άρχηγού. Και ο Ίωάννης Παπαδιαμαντόπουλος, κάτασπρος, κίτρινος, ψηλός, κι αλύγιτος, περίμενε εκεί, μπροστά στις εκκλησιές την πόρτα. Ήτανε πεσμένοι οι τοίχοι της, μισοσβησμένες οι εικόνες των άγιων μά στο ιερό ντυμένους έπιβλητικά με τα όλόχρυσά του άμφια, ο επίσκοπος Ρωγών Ίωσήφ εύλογούσε τους ήρωες της Έξόδου, που έφθαναν σιγά - σιγά απ' όλες τις μεριές της αδάμαστης πόλεως.

Απόψε! Απόψε οι Έλεύθεροι Πολιορκημένοι θ' άνοίγανε δρόμο ματωμένον ανάμεσα από τα λεφούσια των πολιορκητών. Δέκα Άπριλίου 1826: ή μεγάλη στιγμή του παγκόσμιου παραδείγματος είχε φθάσει! Ο δεσπότης εύλογούσε τα πλήθη των φαντασμάτων. Όλοι δεχτήκανε της εκκλησίας τη στερνή προσταγή για την τελική έξορμησι.

Αφού πέρασε από τα προσκεφάλια διαφόρων άρρώστων ο Ίά-

κωβος Μάγερ, τους ξεσήκωσε, βόηθησε να μπουνε άπάνω στα φορεία, κι αυτά τα πήρανε στα χέρια όσοι από τους ήρωες μπορούσανε, είχανε ακόμη τη δύναμι να κρατήσουνε κάτι. Εΐχανε βγῆ τώρα από την εκκλησία οι πολεμιστές. Μπροστά τους έβάδιζε αποφασιστικά, με βήμα που δεν έτρεμε, ο άρχηγός τους, ο Παπαδιαμαντόπουλος, με τον επίσκοπο Ίωσήφ δίπλα του.

Έτσι, ο πολεμικός κι ο θρησκευτικός άρχηγός αποτελούσαν την έμπροσθοφυλακή της στρατιάς των ήρωικών φαντασμάτων, που βάδιζε με ήρεμία για τη φοβερή σύγκρουσι.

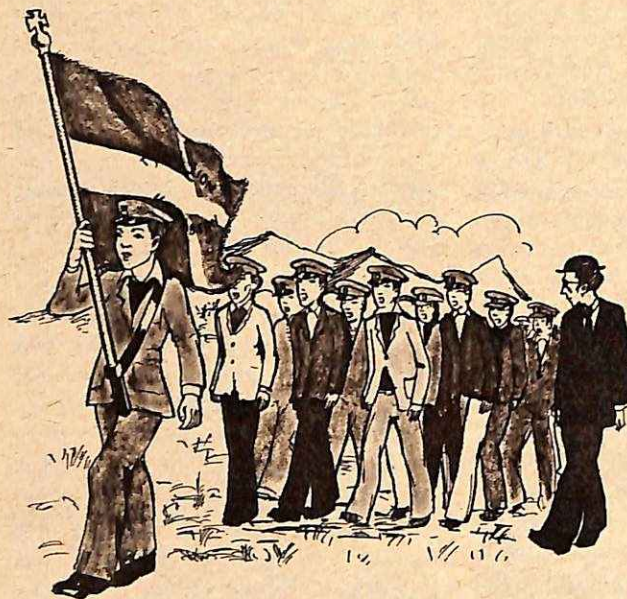
Η άνοιξιάντικη νύκτα σκίστηκε από μια άγρια φωνή, εκεί μπροστά! Μια ντουφεκιά. Και σε μια στιγμή, το πλήθος άστραψε και βρόντιζε: Έκατοντάδες καρυοφίλια φλογίσανε. Έκατοντάδες σπαθιά άστράψανε στα σκελετωμένα χέρια. Μια βαθεία ματωμένη τρύπα άνοιξε στις γραμμές των άπιστων. Μια τρύπα, που μέσα της χώθηκε όλο εκείνο το πλήθος, με τον παπά μπροστά που κράταγε το σταυρό. Ήταν κι ο Μάγερ μαζί. Προχωρούσε σιωπηλός, όπλος, άδιάφορος, σά μεθυσμένος. Δίπλα του, ένοιωθε την πυρωμένη ανάσα των ντουφεκιών. Πλάϊ του, σε κάθε όμοβροντία, πέφτανε σωρό οι σκελετοί. Ένα όραμα βασανιστικό τάραζε τη ψυχή του: Η λίμνη της μακρινής του Ζυρίχης καθρέφτιζε άπάνω στην κρυστάλλινη της επιφάνεια, τα χιόνια, τον ήλιο. Μά ή θύμησι έσβησε με μιας: Μια φοβερή σπαθιά, του έσκισε πέρα για πέρα το κεφάλι.

Έτσι, οι Έλεύθεροι Πολιορκημένοι — και μαζί τους ο φλογερός Έλληνολάτρης Μάγερ — άνοίξανε μια βαθεία ματωμένη τρύπα ανάμεσα στο πλήθος των άπιστων, για να μπουνε για πάντα στην έμπλη από θαυμασμό, στην κατάπληκτη για την άπίστευτη θυσία Ίστορία.

ΑΓΙΑ ΜΕΡΑ ΞΗΜΕΡΩΝΕΙ...

(Μαθητικές άναμνήσεις)

Τὴν περιμέναμε πῶς καὶ πῶς αὐτὴ τὴν ἡμέρα στὰ Καλάβρυτα. Ὁλος ὁ κόσμος τὴν περίμενε: ὁ ἀγροτικός καὶ ὁ ἐπαγγελματικός κόσμος, «αἱ Ἀρχαὶ τοῦ τόπου», τὸ ἀρχοντολόι τῆς πόλεως — γιατί ἦσαν ἀρχοντικά τὰ Καλάβρυτα ἐκεῖνα τὰ παλιὰ χρόνια, τὰ πρὶν

Σχεδ. ΜΕΝ. ΠΡΩΤΟΓΕΡΙΑΗ

ἀπὸ τὴν καταστροφή τους — καὶ περισσότερο ἀπ' ὅλους ὁ μαθητόκοσμος.

Ἡ Εἰκοστὴ Πέμπτῃ Μαρτίου ἐσήμαινε γιὰ ὅλους ἓνα χαρμόσυνο διπλοῦχο πανηγύρι: ὁ Ἐδαγγελισμός ἢ μὴ πτυχὴ του, ἢ Ἐνθεογενσία ἢ ἄλλη. Καὶ δὲν χρειάζοταν φαντασία γιὰ νὰ τὰ συλλάβῃς αὐτὰ τὰ μεγάλα γεγονότα ἦσαν ἐκεῖ τὰ σύμβολά τους, προστάς στίς αἰσθήσεις, ὁρατά, χειροποιήσιμα. Ἦταν τὸ κοντινὸ μοναστήρι τῆς Ἀγίας Λαύρας, μὲ τὸ ἀρχαῖο, ἀναστηλωμένο ἐκκλησάκι του, καὶ πρὸ πύου τὸ ἀρχαιότερο «Παλιομανάστηρο» ἦταν τὸ Λάβαρο τοῦ 21 ἦταν ὁ Πλάτανος τοῦ ὄρκου ἦσαν οἱ μισογκρεμισμένοι Πύργοι τοῦ Ἀρναούτ πασᾶ. Μία σύντομη ἐκδρομὴ στὸ γειτονικὸ ὄρυγμα κ' ἓνας περίπατος μέσα στὴν πόλι, καὶ οἱ ὀλίκες μαρτυρίες τοῦ 21 ἦσαν ἐμπρὸς στὰ μάτια σου.

Αὐτὴ τὴν ἐκδρομὴ, περισσότερο ἀπ' ὅλα, περιμένε ἀνυπόμονα ὁ μαθητόκοσμος. Ἀνοιξιὰτικὴ κ' ἡλιοφώτιστὴ πάντα ἐκεῖνη ἡ μέρα — θαῦμα καὶ τοῦτο — καὶ ἂς ἦταν χιονισμένος ὁ ἀπαλόγραμμα Χελμός καὶ ὁ ἀγροικὸς Ἐρμυανθός. Καὶ ξεκίναγε μὲ τὴν ἀσπρὴν τὸ Γυμνάσιο — ὀγδόντα ὡς ἐνεήντα παιδιά ὅλα — ὅλα ἐκεῖνον τὸν καιρὸ, ἀπ' ὀλόκληρη τὴν ἐπαρχία — σὲ ἀπογευματινὰς, ὥσπου νὰ βγῇ ἀπ' τὴ μικρὴ πολιτεία, καὶ νὰ πάρῃ τὸν ἀνήφορο πρὸς τὸ Μοναστήρι.

Πρωτοπόρος ὁ σημαιοφόρος τοῦ σχολείου, μὲ τὴν

γαλανόλευκὴ νὰ κυματίζει στὸ πρῶτὸ βουνήσιο ἀεράκι πρὶν τοῦ τὰ παιδιά, σὲ μιὰ ἐλίσσόμενη, σύμφωνα μὲ τὴς καμπὲς τοῦ δρόμου, γραμμὴ — μὲ «ἡμιονικήν ὁδὸν» συγκοινωνοῦσαν τότε τὰ Καλάβρυτα μὲ τὴν Ἀγία Λαύρα — καὶ στὸ πλάϊ τους, ἐπόμετες ἀγροντοὶ οἱ Καθηγηταί, οἱ νεώτεροι τουλάχιστον. Ντρίλινα τῶν χωριατόπαιδων τὰ ρούχα — λίγοι οἱ «πρωτευουσιάνοι» μὲ τὴς μάλλινες φορεσιές, — ἀπὸ χοντροὶ βακέτα τὰ παπούτσια τους, ἀλλὰ στὸ βαθυγάλαξιο πηλίκιο καθόταν περήφανη ἡ μαθητικὴ κουκουβάγια — ἡ «γλαῦξ τῆς σοφίας» — καὶ τὸ πέτο τοῦ σακκακιῦ τὸ στόλιζε ἡ γαλανόλευκὴ κοκάρδα.

Καὶ τὸ ἐμβατήριον τῆς μεγάλης ἡμέρας δὲν ἔπανε ν' ἀκούγεται ἀπὸ τὰ παιδικὰ στόματα, ἀκόμη καὶ ὅταν ὁ ἀνήφορος ἔκανε δυσκολότερη τὴν ἀνάσα:

«Ὁλη δόξα, ὅλη χάρι,
ἅγια μέρα ξημερώνει
καὶ τὴ μνήμη τῆς τοῦ Ἔθνους
χαιρετᾷ γονατιστὸ...»

Κατανυκτικὸς ὁ ἑορτασμός στὴν Ἀγία Λαύρα. Ἀρχίζε τὴν παραμονή, μὲ τὸν Ἑσπερινό, κ' ἦταν ὀλονύχτια ἡ λειτουργία στὴν ἐκκλησία. Καὶ ἦταν τὸ θρησκευτικὸ τροπάριον ὄχι λιγώτερο ἐνθουσιαστικὸ ἀπὸ τὸ ἐθνικὸ ἐμβατήριον:

«Σήμερον τῆς σωτηρίας ἡμῶν τὸ κεφάλαιον
καὶ τοῦ ἀπ' αἰῶνος μυστηρίου ἡ φανέρωσις·
ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ υἱὸς τῆς Παρθένου γίνεται
καὶ Γαβριὴλ τὴν χάριν εὐαγγελίζεται...»

Ὁ «πανηγυρικὸς τῆς ἡμέρας» μετὰ τὴ λειτουργία — ὁ ἀείμνηστος Καθηγητὴς μας τότε καὶ ἀργότερα

Σχεδ. Μ. ΠΡΩΤΟΓΕΡΙΑΗ

Γυμνασιάρχης Χρήστος Θούας ἦταν συνήθως ὁ ἐκφωνητὴς του — τὸ πατριωτικὸ ποίημα τοῦ Βαλαω-

ρίτη — «Μέρισα, βράχε, νὰ διαβῶ» ἢ «ἡ ΚΕ' Μαρτίου»:

«Μὲ μιὰς ἀνοίγει ὁ οὐρανός, τὰ σύννεφα μεριάζουν,
οἱ κόσμοι ἐμείνανε βουβοί, παράλυτοι κοιτάζουν...»,

ποίημα ἀπαγγελλλόμενον ἀπὸ τὸν «φιλολογοῦντα» τοῦ σχολείου, κάποιον λογοτεχνικὸ νεοσσὸ τῆς δ' τάξεως, ζητωκραυγὲς αὐθόρμητες ἀπὸ τὸ πλῆθος καὶ μερικές, αὐθόρμητες καὶ αὐτές, κουμποურიές ἀπὸ φουστανελλοφόρους, πού εἶχαν φυλαγμένες στὸ εἰκονοστάσι τοῦ σπιτιοῦ τους σὰν ἱερὰ κειμήλια τὴς ἐμπροσθογεμεῖς πιστόλες τοῦ 21 μὲ τὸν «κόκκορη» καὶ τὴς τσακμακόπετρες.

Κι ὅταν ὁ ἑορτασμός, ὁ θρησκευτικὸς καὶ ὁ ἐθνικός, τελείωνε, ἀρχίζαν τὰ «κατ' ἀγρὸς Διονύσια», τὸ γλέντι στ' ἀλώνια καὶ στοὺς γρασιδότοπους, ἀνάμεσα στὰ πονηράκια καὶ στίς ἀργάμπελες, στίς πρώιμες μαργαρίτες καὶ στοὺς ντροπαλοὺς μενεξέδες, πού μόνον τὸ ἄρωμά τους μαρτυροῦσε τὴν ἀόρατὴ παρουσία τους.

Ὑφαντὸ τραπεζομάντηλο στρωμένο στὸ γρασιδί, γύρω-γύρω σταυροπόδι οἱ «συμποσιάζοντες» καὶ πλάϊ τους οἱ «ταίτσεις», ἀπὸ ἀρωματικὸ ξύλο κέδρου, γεμάτες βουνήσιο κοκκινέλι ἢ Καλαβρυτινὸν «ταίπουρίτη». «Ἰχθύς κατάλυσις» γράφει τὸ ἡμερολόγιο — τὸ ἔγραφε τοῦλάχιστον ἐκεῖνον τὸν καιρὸ, πού ἡ νηστεία ἦταν θεσμός ἀπαράβατος στίς χριστιανικές οἰκογένειες. Ἀλλά, στὰ Καλάβρυτα καὶ στὰ χωριά τους, ὁ μόνος γνωστός «ἰχθύς», καὶ αὐτὸς σωριασμένος σὲ στοίβα, σὲ κάποια γωνιά τοῦ παντοπωλείου, ἦταν ὁ παστός μπακαλιάρος. Αὐτός, τηγανισμένος ἀπὸ τὴν παραμονὴ στὸ σπῆτι καὶ τυλιγμένος σὲ στρατσόχαρτο, ἦταν τὸ κύριο ἔδεσμα στὸ ἑορταστικὸ συμπόσιο. Τὸν συνώδευαν ἐλιές καὶ σκορδοκρέμμυδα κ' ἐδωδιαστὰ πρόσφορα ἢ τὰ σφαιρικά «σωμόνια» — τὰ βυζαντινὰ «ψωμόνια» ἴσως — πού, σύμφωνα μὲ ἀρχαῖο ἔθιμο, μοίραζε τὸ Μοναστήρι στὰ πλήθη τῶν προσκνητῶν.

Γενναῖο τὸ φαγοπότι καὶ ἂς ἦταν νηστήσιμο. Τὰ αἶματα ἀναβαν, τὰ μάγουλα κοκκινίζαν καὶ δὲν ἀργοῦσε νὰ στηθῇ ὁ χορός, ν' ἀνεμίσει κλαρωτὰ φονιστάνια καὶ ἄσπρες φουστανέλλες καὶ νὰ γυαλίσουν στοὺς ἥλιου χρυσοκέντητες φέρμελες καὶ χρωματιστὲς πούλιες ραμμένες στὰ τσαρούχια. Καὶ τὴ θέσι τῶν ἐκκλησιαστικῶν τροπαρίων καὶ τῶν πατριωτικῶν ποιημάτων τὴν ἐπαίρναν τώρα λεβέντικα δημοτικὰ τραγούδια, πού τὰ συνώδευαν, πότε-πότε, καὶ τὰ «μπάμ-μπούμ» τῆς μαλαματοκαπνισμένης κουμπούρας:

«Καὶ μιὰ φορὰ εἰν' ἡ λεβεντιά
καὶ μιὰ φορὰ εἰν' τὰ νιάτα,
καὶ μιὰ φορὰ περπάτησα
κ' ἐγὼ μὲ τοὺς λεβέντες...».

Ἦταν ἀληθινὴ «ἑορτὴ ἑορτῶν» καὶ «πανηγυρὶς πανηγύρεων» ἡ Εἰκοστὴ Πέμπτῃ Μαρτίου, ἐκεῖνα τὰ χρόνια, στὰ Καλάβρυτα.

Ἀπὸ τὸν ὕμνον εἰς τὴν ἐλευθερίαν

Τῆς Κορίνθου ἰδοὺ καὶ οἱ κάμποι
δὲν λάμπει ἥλιος μοναχὰ
εἰς τοὺς πλάτανους, δὲν λάμπει
εἰς τ' ἀμπέλια, εἰς τὰ νερά.

Εἰς τὸν ἥσυχον αἰθέρα
τώρα ἀθῶα δὲν ἀντηχεῖ
τὰ λαλήματα ἡ φλογέρα,
τὰ βελάσματα τὸ ἀρνί.

Τρέχουν ἄρματα χιλιάδες
σὰν τὸ κύμα εἰς τὸ γαλῶ,
ἀλλ' οἱ ἀνδρεῖοι παλληκαράδες
δὲν ψηφοῦν τὸν ἀριθμό.

Ὡς τριακόσιοι! Σηκωθῆτε
καὶ ξανάρθετε σ' ἐμᾶς·
τὰ παιδιά σας θέλ' ἰδῆτε
πόσο μοιάζουν μὲ σᾶς.

ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ ΣΟΛΩΜΟΣ

*

Ὅχι δάκρυα

Πρέπει τάχα νὰ κλαίμε μεγαλεῖα χαμένα
καὶ ντροπὴ νὰ μᾶς βάφῃ ἀντὶς αἶμα, σὰν πρῶτα;
Βγάλε, ὦ γῆ δοξασιμένη, ἀπ' τὰ σπλάχνα σου ἓνα
ἱερὸ ἀπομεινάρει τῶν παιδιῶν τοῦ Εὐρώτα.
Ἀπ' αὐτοὺς τοὺς Τρακασίους τρεῖς ἂν ἔρθουνε,
φτάνουν
Θερμοπύλες καὶ πάλι στὰ βουνά σου νὰ κάνουν.

ΛΟΡΔΟΣ ΜΠΑ-Ι-ΡΟΝ

*

Χίος

Οἱ Τούρκοι ἐκεῖθε πέρασαν. Χαλάσματα καὶ θρῆνοι
Βράχος ἡ Χίος μὲ τὰ σταφύλια. Στάχτη ἔχει ἀπομείνει
ἡ Χίος, πού τὴν ἱσκιωναν δειντράκια φουντωτά
καὶ πού τὸ κύμα τὸ γλυκὸ καθρέφτιζε τὰ δάση,
τοὺς λόφους, τὰ παλάτια τῆς, καὶ κάπου πρὶν βραδιάση
νιὲς λυγρὲς χορεύανε. Παντοῦ, παντοῦ ἐρημιά!
— Τί θέλεις ὁμορφόπαιδο, σὰν τί νὰ σοῦ χαρίσω;
Πῶς τῆς ψυχῆς σου τὴ βαρεὶά τὴ θλίψη νὰ σκορπίσω,
νὰ κάνω τὸ χεῖλός σου καὶ πάλι νὰ γελάσῃ;
Θές τὸ πουλί, πού σὰν αἰλὸς γλυκολαλεῖ στὰ δάση
κάτι πού καὶ ἀπ' τὰ κύματα πρὸ δύνατ' ἀντηχεῖ;
Τί θέλεις; Πές μου: τὸ πουλί, τὸ λούλουδο, τὸ φρούτο;
Καὶ τὸ ξανθὸ Ἑλληνόπουλο γυνᾶ καὶ λέει τοῦτο:
— Φίλε, μπαρούτι θάθελα καὶ βόλια μοναχά.

ΒΙΚΤΩΡ ΟΥΓΚΩ

*

Οἱ γενναῖοι

Τοῦ Γένους τὴ βαθεῖα νυχτιά
φωτίζαν τ' ἄρματα τους
καὶ ἀνοίει μὲς στὴ χειμωνιά
ἔφερναν τὰ σπαθιά τους.

ΑΧΙΛ. ΠΑΡΑΣΧΟΣ

Ο ΔΡΑΜΑΛΗΣ ΣΤΗΝ ΑΡΓΟΛΙΔΑ

(Ο ήρωισμός των υπερασπιστών του Κάστρου. Οι προβλέψεις του Κολοκοτρώνη)

ΟΤΑΝ ο Δράμαλης έφθασε στο "Άργος (12 'Ιουλίου του 1822) βρήκε παντέρμη την πόλι, καμένα τα σπαρτά, σκεπασμένα με χώματα τα πηγάδια. Τό άρχοντικό του μεγαλοκτηματία 'Αλή πασά, πού ήταν γεμάτο από τρόφιμα, τό είχε κάνει στάχτη ο Τσόκρης. 'Εκεί πού περίμενε θησαυρούς ο Τούρκος στρατάρχης, ούτε νερό δέν εύρισκε. 'Εστελνε να ποτίσουν τα ζώα στις πηγές, αλλά οι στρατιώτες αντί νερό βρίσκανε τό θάνατο από τους άρματωμένους 'Αργεΐτες, πού παραμονεύανε. 'Ηταν χρονιά λειψυδρίας, τό Κεφαλάρι είχε στερέψει. Τά εφόδια πού κουβάλησε μαζί του ο Δράμαλης για τους άντρες και τα κτήνη λιγόστευαν επικίνδυνα, κ' εκείνα πού τό στέλναν από την Κόρινθο δέν τα έπαιρνε, γιατί τα θερίζανε στο δρόμο οι σκορπισμένοι στα στενά 'Ελληνες στρατιώτες. Λίγες μέρες από τότε πού πάτησε στην 'Αργολίδα οι άντρες του άρχισαν να τρώνε άγουρίδες και ξυλάγγουρα, πού βρίσκανε στον κάμπο. Φυσικά, άρρώστησαν πολλοί.

Ο Γέρος του Μωριά, με τό ισχυρό στρατηγικό του ένστικτο, έννοιωσε πώς ή τούρκικη στρατιά ήταν αδύνατον να συνεχίση την προέλασή της. 'Αλλά είχαν αντίθετη γνώμη οι άλλοι καπεταναίοι. Μάταια ζητούσε να τους πείση πώς ο Δράμαλης ούτε να προχωρήσει μπορούσε, ούτε να μείνη στη στεγνή 'Αργολίδα. 'Ηταν άποφασισμένοι να καθήσουν στους Μύλους, να τόν περιμένουν, και να τόν χτυπήσουν εκεί. Τους ίκέτευε: «Πάμε στα Δερβενάκια. 'Ελάτε όλοι μαζί μου να μη μείνουν οι Τούρκοι άντουφέκιστοι».

— Πάει να πιάση τους 'Αϊ-Λιάδες ο Κολοκοτρώνης, να ξαναγίνη κλέφτης, είπε σε μιá στιγμή παραλογισμού ο Πετρώμπης.

'Εφυγε για τό Κεφαλάρι του 'Αργους ο στρατηγός, όπου βρισκότανε ο Πλαπούτας με 800 παλληκάρια του. 'Από κει έκανε στις 23 'Ιουλίου έκκλησι στους άρχηγούς, πού ήτανε με τό μεγάλο τμήμα του στρατού στη Λέρνη, να τού στείλουν όσους άντρες μπορούσαν, για ν' άρχίσουν τόν άγώνα:

«Σας λέγω ότι τό βράδυ έχουμε σκοπό να χτυπήσουμε τους έχθρους και με τό να μην έλθουν όλοι οι στρατιώτες έμειναμεν, και ή άργοπορία αυτή, όπου γίνεται έξ αιτίας σας, μάς φοβερίζει κίνδυνον εις τους αδελφούς μας όπου είναι εις τό Κάστρον» (την Λάρισα του 'Αργους), έγραφε.

'Ελαβε μιá μικρή ένίσχυσι. Τό βράδυ της ίδιας ημέρας έγινε ή επίθεσις από τέσσερα μέρη. 'Ενα τμήμα του στρατού χτύπησε τους Τούρκους πού είχαν πιάσει τό έκκλησάκι του 'Αγίου 'Ηλία, ένα άλλο τους άχυρωμένους στην Παναγιά του βράχου 'Αρβανίτες, ο Κολοκοτρώνης ανέλαβε να βοηθήσει αυτούς πού υπερασπίζονταν τό φρούριο του Κάστρου και ο Πλαπούτας με 800 άνεπτυχθη πάνω από την 'Ακοβα και, παλεύοντας με πενταπλασίους έχθρους, κατώρθωσε να τους έμποδίσουν να προχωρήσουν προς τό όχυρό. 'Ετσι, μπόρεσαν να σωθούν οι 250 πού μ' έπικεφαλής τόν 'Υψηλάντη, είχαν φύγει πρίν, επειδή έπρεπε να έπωρέσουν τα ελάχιστα τρόφιμα σε όσους, έξ ανάγκης, θα έμεναν για να παρατείνουν

την αντίστασι. Κι όστόσο οι πολιορκούμενοι έφθασαν να μην έχουν ούτε νερό και να παίρνουν λάσπη από τις γούβες, να τη σουρώνουν με τα ταγάρια τους και να δροσίζουν τα χείλη τους με λίγες σταγόνες!

Φεύγοντας από τη Λάρισα οι στρατιώτες έκαψαν τα πάντα. 'Οταν την αυγή μπήκαν οι Τούρκοι στο Κάστρο, εκεί πού περίμεναν να πιάσουν αιχμαλώτους και να βρουν ένα μεγάλο θησαυρό — πού κατά τις πληροφορίες τους είχε στείλει ή 'Ελληνική Κυβέρνησις για σιγουριά — δέ βρήκανε παρά στάχτη. Μόνον ένας πολεμιστής, πού είχε άποκοιμηθής, άπέμενε. Μόλις άνοιξε τα μάτια του κ' είδε τους έχθρους μες τό σύλμα, έρπαξε ένα κακίρι πού βρήκε μπροστά

Ο Κολοκοτρώνης στα Δερβενάκια

Σκ. Δ. ΜΠΕΚΙΝΗ

του και τό έχωσε στο κεφάλι. Οι Τούρκοι τόν πήραν για δικό τους. Τραγουδώντας άμάνδες και χορεύοντας, ξέφυγε κ' ένώθηκε με τους άλλους.

Οι περισσότεροι συγγραφείς τονίζουν τη μεγάλη σημασία πού είχε για τόν 'Ιερών 'Αγώνα ή 'Αντίστασι των υπερασπιστών του Κάστρου. Ο Φίνλαιν γράφει πώς όλοι οι 'Ελληνες πρέπει να χαράξουν βαθιά στη μνήμη τους τα όνόματά τους. Ο Κοφινιώτης λέει: «'Εγένοντο ή άφετηρία της έν Δερβενάκις καταστροφής του Δράμαλη». Και ο Κόκκινος πώς «ή επί 12 ημέρας παραμονή του Δράμαλη εις την 'Αργολίδα ήτο δι' αυτόν άπώλεια πολυτιμωτάτου χρόνου».

'Υπάρχουν πολλές και αξιόλογες λεπτομέρειες σχετικές με την όλιγοήμερη εκείνη αντίστασι. 'Αναφέρουμε την πιό σημαντική: Κατά την διάρκεια της πολιορκίας του φρουρίου οι 'Αρβανίτες του Δράμαλη, πού θέλανε να ξεμπερδέψουν τό γρηγορότερο, πρόδωσαν χωρίς να τό θέλουν τα σχέδια του άρχηγού τους. Μιλώντας με τους δικούς μας και παρακινώντας τους να παραδοθούν, είπαν ότι αυτός λογάριζε να γυρίσει πίσω στην Κόρινθο — δέν θα έφυγε όμως πρίν να καταλάβη τό Κάστρο. Και τους συμβούλευανε να τραβήξουν κατά τό Κουτσόποδι, δίνοντας τό λόγο της τιμής τους ότι δέν είχαν τίποτα να φοβηθούν, γιατί αυτοί δέν θα τους χτυπούσαν.

Οι προβλέψεις του Κολοκοτρώνη βγαίνανε πέρα για πέρα σωστές.

ΑΡΧΙΜΑΝΔΡΙΤΗΣ ΝΕΟΦΥΤΟΣ ΒΑΜΒΑΣ, Ο ΠΑΙΔΑΓΩΓΟΣ

Ρώτησαν κάποτε τόν κορυφαίο διδάσκαλο του Γένους 'Αδ. Κοραή με τί τρόπο θα μπορούσε να σπάσει τό δεσμά της ή πατρίς, κι εκείνος κατηγορηματικά άπάντησε: με την άρετή και την παιδεία πρώτα. 'Αλλά κι ο δεύτερος, μετά τόν Σολωμό, έθνικός μας ποιητής, θάρδος και αυτός της πολυφίλητης έλευθερίας, ο 'Ανδρέας Κάλβος, έτραγουδήσε με την πινδαρική του λύρα και ύψωσε σε όλόχρυσο επίγραμμα τόν σωτό τρόπο της άποκτήσεως της άισατόβρεκτης έλευθερίας γράφοντας:

«Θέλει άρετήν και τόλμην ή έλευθερία».

'Αλλά πώς αυτή ή 'Αρετή, πού ήταν ζωτική ανάγκη των ύποδούλων, θα γινόταν περιούσιο κτήμα του λαού χωρίς να διδαχθής και να διωθής από φωτισμένους όδηγητάς, πού θα άποτελούσαν τα έμψυχα αγάλματα της άρετής, της γνώσεως, άρα και της έλευθερίας; Αυτή λοιπόν την ζωτική ανάγκη ήλθαν να θεραπεύσουν με την παρουσία τους πολλοί έμπνευσμένοι και λόγιοι ιερωμένοι, άνάμεσα στους οποίους πρωτοκάθεδρη θέσι κατέχει ο άοίδιμος Νεόφυτος Βάμβας, δεινός καταλύτης, πολέμιος και διώκτης των λαϊκών προλήψεων, του φανατισμού και της άμαθείας.

Ο πλατυκέφαλος αυτός παιδαγωγός των Νεοελλήνων, έγεννήθη στη Χίο στα 1770. Ο ίδιος έτσι αυτοβιογραφείται: «'Εύχαριστώ τόν Θεόν πρώτα μόν, ότι έγεννήθην Χριστιανός 'Ορθόδοξος, δεύτερον ότι έκγονέων πενήτων μόν, πλουσιών όμως εις χριστιανικήν ευσέβειαν και άρετήν, και τρίτον ότι 'Ελλην τό γένος, καίτοι υπό τυραννίαν θάρβαρον και αντίχριστον. 'Από τρυφεράς ήλικίας έπόθουν την προκοπήν και όσάκις έβλεπον άνθρωπον πεπαιδευμένον, ήγειρετο έν τη καρδιά μου τιμή και σέβας προς αυτόν, ως θεόν τι όν.»

'Ανήσυχο και φιλομαθέστατο πνεύμα, έξ άπαλών όνύχων ο νεαρός Νεόφυτος σαν πήρε τη στοιχειώδη μόρφωσι στη γενέτειρά του, ξεκίνησε με τις εύχες των γονέων του και των αγαθών συμπατριωτών του για να έλθη στη Σίφνο, πού εκείνα τα χρόνια σκορπούσε τό ήλαρό φώς της παιδείας ο μοναχός Μισαήλ ο Πά-

τμιος. 'Αφου διδαχθηκε από τό μελίσσυτο στόμα του φιλολογία, λογική, φιλοσοφία, μαθηματικά, γεωμετρία, άνεχώρησε για την Πάτμο να διευρύνη τις σπουδές του κοντά στους σοφωτάτους μοναχούς Δανιήλ και Μισαήλ, τους Πατμίους.

'Από την Πάτμο επέστρεψε στη Χίο, όπου παρέμεινε ένα μεγάλο διάστημα κηρύττοντας στον άπαιδευτο λαό τό λόγο του Θεού, άφυσπνίζοντας τις ναρκωμένες συνειδήσεις. Τό δαιμόνιο όμως της γνώσεως, πού δέν τόν άφηνε ήσυχο, τόν ώδήγησε στην πονεμένη βασιλίδα των πόλεων, από εκεί στο Βουκουρέστι, και έν συνεχεία στο Παρίσι, όπου γνωρίσθηκε και στενά με δυνατή φιλία συνεδέθη με τόν συμπατριώτη του 'Αδαμάντιο Κοραή, πάντοτε σπουδάζοντας και διατρίβοντας. Για την συνεργασία του με τόν μεγάλο συμπατριώτη του έγραψε: «'Ελάμβανον παρ' αυτού πενήτην φράγκα κατὰ μήνα, αντί της εις τας έκδόσεις των πονημάτων αυτού μικράς βοηθείας μου».

Στό Παρίσι παρέμεινε έπτά όλόκληρα χρόνια, εκεί δέ συνέταξε και τύπωσε την όγκώδη «Ρητορικήν» του καθώς και «την έκλογήν των σχολίων της Βολισσινής 'Εκδόσεως μέχρι της Ζ' ραφωδίας επιθεωρουμένην υπό του Κοραή».

Για τις σχέσεις του με τόν διδάσκαλο του Γένους έγραφε σε αυτοβιογραφικό του σημείωμα. «'Εζων μετά του σοφού εκείνου άνδρός, ως υιός μετά φιλοστόργου πατρός, και του λοιπού ήθελον μείνει εύχαρίστως παρ' αυτόν, πλην ή φωνή της Πατρίδος με έκάλεσε και έπρεπε να ύπακούσω...»

'Οταν επέστρεψε στη Χίο από τό Παρίσι ίδρυσε με δική του δαπάνη και διηύθυνε 'Ελληνική Σχολή, πού έγινε ένα από τα σπουδαιότερα μορφωτικά κέντρα όλοκληρου της 'Ελλάδος. 'Ανάγκες όμως του βραδέως αλλά σταθερώς άναπτυσσομένου άγώνος τόν έφεραν στην 'Υδρα για να ένισχύση ήθικά με τό κύρος του και την μελίσσυτη γλώσσα του την άποψι για την άμεση κάθοδο και συμμετοχή των 'Υδραίων στην 'Επανάστασι. Στόν λόγο του, στην κεντρική πλατεία, με όλη τη δύναμι της

ψυχής του φώναζε μπροστά στο λαό και τους Κοντουριωταίους:

«Συμφέρεi άνυπερθέτως να ύψώσετε την σημαίαν έν όνόματι του Θεού, όποία και άν μέλλη να είναι ή έκβασις του άγώνος, ώστε ή να συναποθάνωσι πάντες του ύπέρ της Πίστεως και Πατρίδος θανάτου ή, σώσαντες την προσφιλεστάτην 'Ελλάδα, να σωθώσιν ένδόξως...»

Μετά από δίμηνο έφθασε στο νησί και ο Δημήτριος 'Υψηλάντης, ο όποιος ζήτησε από τόν Νεόφυτο Βάμβα να τόν άκολουθήσει σαν σύμβουλος έκστρατείας, τώνώνοντας ταυτοχρόνως τό ήθικό των πολεμιστών. Στό 'Αστρος συναντήθηκε με τό Γέρο του Μωριά και συμπολέμησε μαζί του στην πολιορκία της Τριπολιτσάς. 'Εν συνεχεία έλαβε μέρος στην έκστρατεία της Λαμίας και στην πολιορκία του Ναυπλίου σαν πνευματικός όδηγός των μαχομένων. Ο ρόλος του ύπήρξε μέγας. Η προσφορά του μοναδική στην έξύψωσι του φρονήματος των επαναστημένων.

Στό 'Αργος ο Νεόφυτος έμψύχωσε τους βουλευτάς πού συσκεπτόντουσαν κάτω από την προεδρία του Δημ. 'Υψηλάντη. 'Ιστορική παρέμεινε και άνεπανάληπτη ή προτροπή του στο βουλευτικό αυτό σώμα:

«'Εξέλθετε, και εγώ κρατών τόν Σταυρόν θα προπορευθώ κηρύττων: 'Οστις είναι άληθής Χριστιανός και πιστός 'Ελλην, άς ακολουθή...».

Ο έγκυρος ιστοριογράφος Κωνσταντίνος Σάβας έγραψε για την συμβολή του Βάμβα στον άγώνα:

«Πολλών και άρίστων έγένητο πρόξενος τη πατρίδι αυτοσχεδώς έν τοις στρατοπέδοις δυναμικώ τώ τρόπώ άγορεύων, προσκαλών εις τα όπλα και την έλευθερίαν και προτρέπων και εύλογών πάντας εις αύταπάρνησιν και όμόνοιαν».

'Από τό 'Αργος με τόν αδελφό του Κωνσταντίνο, διαπρεπή γιατρό, πού σπούδασε στο Παρίσι και στη Μάλτα, έρχεται στις Σπέτσες για να ξεσηκώσει τό λαό, και κατόπιν στη Μήλο και Νάξο για τόν ίδιο σκοπό. 'Από τις Κυκλάδες πήγε στην Κεφαλληνία, όπου ίδρυσε 'Ελληνικό λύκειο. Τό 1828 προσεκλήθη από την φημισμένη 'Ιόνιον 'Ακαδημία της Κερκύρας να αναλάβη τη διεύθυνσί της. 'Εκεί εξέδωσε τό περίφημο «Συντακτικόν της 'Αρχαίας 'Ελληνικής γλώσσης», όπου νέος πολύτιμος, μαργαρίτης προστέθηκε στην σειρά των άλλων περιφημών

έργων του: τής «Ρητορικής» (Παρίσι 1813), «Στοιχεία φιλοσοφικής ήθικης» (1818), «Τεχνολογικόν» (1820), «Εξωτερικά ένέργεια τής έμπνεύσεως τών θείων Γραφών» καί τούς θαυμασίους «Λόγους», πού μνημειώνουν τὰ νεοελληνικά γράμματα. Μὲ τὸ ἐπιστημονικὸ τοῦ ἔργο ἀσχολήθηκαν ὅλοι οἱ μεγάλοι ἐπιστήμονες τῆς ἐποχῆς του καὶ οἱ περισσότερες ἀκαδημίες τῆς Εὐρώπης τὸν ἐξέλεξαν ἑταῖρο.

Μετά τὴν ἐθνικὴ ἀποκατάστασις ἡ Ἑλληνικὴ Πολιτεία, ἐκτιμῶσα τὸ ἐκκλησιαστικόν, ἐθνικὸ καὶ ἐπιστημονικὸ ἔργο του, παρέδωσε στὰ χέρια τοῦ τὴν ὀργάνωσι καὶ λειτουργία τῆς Φιλοσοφικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου τῶν Ἀθηνῶν (1837), τῆς ὁποίας ὑπῆρξεν ἰδρυτὴς καὶ πρῶτος κοσμητὴρ, ὅπως καὶ ἰδρυτὴς τῆς πόλεως καὶ τοῦ λιμένος Πειραιῶς, ὅπως σχετικὴ προκήρυξι φανερώνει.

Ὁ διακεκριμένος ἱστοριογράφος Ν. Γούδας μαρτυρεῖ γιὰ τὸν αἰδίδιμο πνευματικὸν πατέρα τοῦ Γένους:

«Ἰδία χαρακτηριστικὰ πάντων τῶν συγραμμάτων τοῦ ἀειμνήστου διδασκάλου καὶ φωτιστοῦ τοῦ Γένους Νεοφύτου Βάμβας εἶναι ἡ σαφήνεια, ἡ λεπτὴ εὐφράδεια καὶ ἡ μεγίστη προσπάθεια εἰς τὸ νὰ καρπωθῇ ἐξ αὐτῶν ὁ ἀναγνώστης ὅσον ἔνεστι πλεονέκτημα... Ὁ Βάμβας ἡγάπα νὰ καθίσταται πανταχοῦ καὶ πάντοτε ὠφέλιμος καὶ οὐδεμίαν παρέλειπεν πρὸς τοῦτο εὐκαιρίαν, οὐδενὸς ἐφείδετο μέσου. Διετέλεσε μέγχι τελευταίας πνοῆς τοῦ ἀείποτε ἐργαζόμενος καὶ ὠφελῶν εἴτε ἀπὸ τῆς ἔδρας, ὡς τακτικὸς καθηγητῆς, εἴτε ὡς Πρύτανης, εἴτε ὡς Κοσμητῶρ, εἴτε ὡς ρήτωρ ἀπὸ τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ ἁμβωνος, εἴτε ὡς ἐρμηνευτῆς τῶν θείων Γραφῶν».

Ἡ παράφρασις, ὡς γνωστὸν, τῆς Καινῆς Διαθήκης, τοῦ Νεοφ. Βάμβας, χρησιμοποιοῦται εὐρύτατα μέχρι σήμερον.

Ὁ Νεόφυτος πλήρης καρποφόρων ἡμερῶν ἐκοιμήθη σὲ ἡλικία 85 ἐτῶν, στὶς 9 Ἰανουαρίου 1855 στὸ Ἀστυ τῶν Ἀθηνῶν. Ἡ χριστιανικὴ του διαθήκη ἐσφράγισε τὸ κοπιῶδες καὶ περίλαμπρον ἔργο του. Τὰ ἐλάχιστα χρήματά του πού εὐρέθησαν, διενεμήθησαν στοὺς πτωχοὺς φοιτητὰς καὶ ἡ πλουσιώτατη βιβλιοθήκη του, μὲ τούς πολυτίμους τόμους τῆς κληροδοτήθηκε στὴν Φιλοσοφικὴ Σχολὴ Ἀθηνῶν, πνευματικὸ τοῦ δημιοῦργημα.

ΤΑΚΗ ΛΑΠΠΑ

ΙΣΤΟΡΙΚΑ ΑΝΕΚΔΟΤΑ ΤΟΥ ΕΙΚΟΣΙΕΝΑ

ΤΙΜΙΤΙΚΟ ΧΑΡΙΣΜΑ

Τὸ Σεπτέμβριο τοῦ 1823, ὅταν οἱ Ἀθηναῖοι σὲ ἐπίσημη δοξολογία ἀνακηρύξαν ἀρχηγὸ τοὺς τὸν Ὀδυσσεύα Ἀντροῦτσο, τοῦ χαρίσανε καὶ ἓνα ἀκριβὸ σπαθί, πού μ' αὐτὸ τὸν ἔζωσε ὁ δεσπότης Διονύσιος.

Ὁ Σούτσος μᾶς λέει γιὰ τὸ σπαθὶ αὐτό:

«Ἦταν ἡ θήκη ἀδαμαντίνη. Ἡ Μοσκοβίτις Αἰκατερίνη. Εἰς τὸν Ἀνδρούτσον τὴν εἶχε δώσει

Καὶ ἀπὸ χείρας Ὁθωμανῶν εἶχε τὴν δράξει. Μ' αὐτὴν τὸν ζώνει ὁ ἱεράρχης τῶν Ἀθηνῶν».

Αὐτὰ πού λέει ὁ Σούτσος δὲν εἶναι ἀλήθεια. Τὸ σπαθὶ δὲν εἶχε καμμιὰ σχέσι μὲ τὸν καπετὰν Ἀντροῦτσο, τὸν πατέρα τοῦ Ὀδυσσεύα, οὔτε καὶ μὲ τὴ Μεγάλῃ Αἰκατερίνῃ. Ἦταν πολεμικὸ λάφυρο ἀπὸ τὸν Ὁμῆρ Βρυώνη.

Πρὶν ἀπὸ ἓνα χρόνον στὴ συμπλοκὴ πού ἔγινε στὰ Κάτω Λιόσια, ὁ Ἀθηναῖος Δῆμος Ρουμπέσης ἄρπαξε τὸ σπαθὶ ἀπὸ τὸ Βρυώνη, πού ὁ παστὰς τὸ πέταξε γιὰ νὰ γλυτώσῃ. Τὸ λάφυρό του ὁ ἠρωϊκὸς Ρουμπέσης δὲν τὸ χάρηκε, γιὰτὶ σὲ λίγο τὸν σκότωσαν. Πρόφθασε ὁμως καὶ τὸ πῆρε ἀπ' τὸ Ρουμπέση ὁ Ἅγγελος Ἑγγέλῃς. Γυρίζοντας στὴν Ἀθήνα ὁ Ἑγγέλῃς, τὸ παρέδωσε στοὺς προεστοὺς τῆς Ἀθήνας, κι αὐτοὶ ὕστερα τὸ προσέφεραν στὸν Ὀδυσσεύα. Καὶ κείνος σὲ λίγο καιρὸ, τὸ χάρισε στὸ Γέρο τοῦ Μωριά.

ΚΡΙΣΕΙΣ ΤΟΥ ΝΙΚΗΤΗ

Σὰν ἔπεσε τὸ Μεσολόγγι κι ἀντάμωσε σὲ λίγον καιρὸ ὁ Ἱμπραὴμ μὲ τὸ Ντεριγνὺ στὸ λιμάνι τοῦ Νιόκαστρου, τὸν ρώτησε ὁ ναύαρχος:

— «Ε, πὼς τὰ πέρασες στὸ Μεσολόγγι;

Κι ὁ νικητῆς, δείχνοντας στ' ἀ-

λάργα τὰ χιονισμένα βουνά, τοῦ ἀποκρίθηκε:

— Βλέπεις τὰ χιόνια ψηλὰ σὲ κείνα τὰ βουνά; Ὅπως λιώνουν αὐτά, ἀμύραλο, ἔτσι κι ἐμεῖς θὰ λυῶναμε ἂν εἶχε ἡ φρουρὰ τοῦ Μεσολογγίου τροφὲς γιὰ τρεῖς ἀκόμα βδομάδες...

ΑΠΑΝΘΡΩΠΗ ΑΠΟΦΑΣΙΣ

Στὴ σύσκεψι πού εἶχαν οἱ καπεταναῖοι μέσα στὸ Μεσολόγγι, γιὰ νὰ κανονίσουν τίς λεπτομέρειες γιὰ τὴν ἔξοδο, πήραν μιὰ ἀπόφασιν... Ἀς ἀφήσουμε ὁμως κάποιον πού ἦταν μπροστὰ νὰ τὴν πῇ: «Ἀποφάσισαν ὅλοι νὰ φονεύσωμεν ὅλαις ταῖς γυναῖκας, ἀνεξαιρέτως, καὶ τὰ μικρὰ παιδιὰ ἐπὶ λόγῳ νὰ μὴ προσδοθῶμεν ἀπὸ τὰς κραυγὰς τῶν, καὶ δὲν μείνῃ κανένας μας ζωντανός, καὶ νὰ μὴ μείνουν αἰχμάλωτοι εἰς τοὺς ἐχθρούς. Διὰ νὰ ἀποφύγωμεν δὲ τὴν φιλόστοργον συμπάθειαν τῶν πατέρων καὶ ἀδελφῶν, ἀπεφασίσθη νὰ σφάξῃ ὁ ἓνας τοῦ ἀλλοῦ τὴν οἰκογένειαν. Ὅλοι μὲ μιὰ φωνήν, τὸ ἀποφάσισαν, καὶ ἦσαν ἔτοιμοι νὰ κινηθῶν νὰ εἰδοποιήσωμεν τὸ στράτευμα νὰ ἀρχίσῃ...»

Μὰ σὰν ἀποφασίστηκε αὐτὸ κάποιοι σηκώνεται κι ἀρχίζει ἄγρια νὰ τοὺς λή:

— Ἐν ὀνόματι τῆς Ἀγίας Τριάδος, εἶμαι Ἀρχιερεὺς. Ἄν τολμήσετε νὰ πράξετε τοῦτο, πρῶτον θυσιάσατε ἐμένα! Καὶ σὰς ἀφήνῳ τὴν κατάραν τοῦ Θεοῦ καὶ τῆς Παναγίας καὶ ὅλων τῶν Ἀγίων... Καὶ τὸ αἷμα τῶν ἀθῶων νὰ πέσῃ εἰς τὰ κεφάλια σας!...

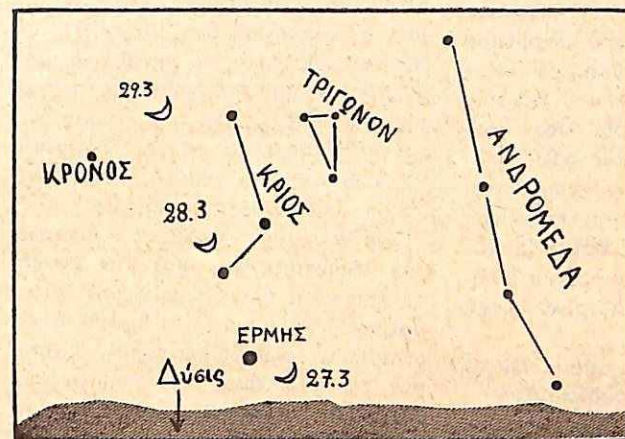
Βουβοί, σκύβουν ὅλοι ντροπισμένοι τὸ κεφάλι γιὰ τὴ σκληρὴ μὰ κι ἄστοχη ἀπόφασιν πού πήραν... Ἀλλάξαν πιά γνώμη. Ὅχι, δὲν θὰ πειράξουν τὰ γυναικόπαιδα, μὰ θὰ τὰ πάρουν μαζί τους στὴν ἔξοδο.

Ὁ ἄνθρωπος πού σὲ κείνη τὴ στιγμή εἶχε προλάβει κείνον τὸ κακὸ ἦταν ὁ δεσπότης Ρωγῶν Ἰωσήφ.

ΑΣΤΡΟΝΟΜΙΚΑ

Ο ΛΟΥΚΙΑΝΟΣ ΚΑΙ ΤΟ ΔΙΑΣΤΗΜΑ ΤΟΥ ΟΥΡΑΝΟΥ

Κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη μὲ τὰ ταξίδια τῶν Ἀμερικανῶν ἀστροναυτῶν εἰς τὴν Σελήνην, πού μᾶς διεφώτισαν πὼς εἶναι τὸ ἔδαφος τῆς καὶ ὁ τόπος τῆς, ἐπληθύνθησαν εἰς τὴν τηλεόρασιν αἱ προβολαὶ διαφόρων φανταστικῶν ταξιδίων εἰς τὸ διάστημα μὲ δῆθεν ἀνθρώπους ἐξ ἄλλων πλανητῶν ταξιδεύοντας εἰς τὴν Γῆν ἢ ἀνθρώπους τῆς Γῆς πού φθάνουν μὲ διαστημόπλοια εἰς ἄλλα ἄστρα μὲ παράξενα τοπία. Αἱ ἐπινοήσεις αὐταὶ πού ἀποτελοῦν ἀπομιμήσεις τῶν φανταστικῶν διηγήσεων τοῦ Ἰουλίου Βέρον, χαρακτηρίζονται ὡς ἔργα ἐπιστημονικῆς φαντασίας. Ἀς μὴ νομίσῃ ὁμως κανεὶς ὅτι αὐτοῦ τοῦ εἶδους αἱ διη-

γήσεις ἀποτελοῦν ἐπινοήσεις τῆς ἐποχῆς μας ἢ τῶν νεωτέρων χρόνων.

Ἡ περιέργεια τοῦ ἀνθρώπου, πὼς νὰ εἶναι ἀρὰ γὰ τὰ ἄστρα, καὶ ἡ ὑπόνοια ὅτι δὲν θὰ διαφέρουν καὶ πολὺ ἀπὸ τὴν Γῆν, εἶναι πανάρχαια. Ἐνας ἀπὸ τοὺς παλαιότερους διηγηματογράφους ἐπιστημονικῆς φαντασίας εἶναι ὁ περίφημος Λουκιανὸς πού ἤκμασε τὸν Β' αἰῶνα μ.Χ. Αὐτὸς ἔγραψε μιὰν χαριτωμένην φανταστικὴν διήγησιν ἐπισκέψεως εἰς τὰ ἄστρα μὲ διαστημόπλοιο. Ἡ διήγησις του αὐτὴ τιτλοφορεῖται «Ἀληθὴς Ἱστορία». Εἰς τὸ πρῶτον βιβλίον τοῦ ἔργου αὐτοῦ διηγεῖται πὼς ἔγινε τὸ περίφημον αὐτὸ ταξίδι ἐξερευνήσεως. Ἐμπήκε εἰς ἓνα πλοῖον μὲ πολλοὺς συντρόφους καὶ ἄφθονα ἐφόδια καὶ ἤρριξε τὸν πλοῦν τὸν ὅπως ἀκριβῶς ἔκαμε ὕστερα ἀπὸ 1300 ἔτη ὁ Κολόμβος. Ἐξῆλθεν ἀπὸ τὸ Γιβραλτάρ εἰς τὸν Ὠκεανὸν πλέων πρὸς Ἀνσμάς. Ἐπειτα ἀπὸ πλοῦν ὁδοιχροντα ἡμερῶν ἐφύσηξεν ἓνας ἄνεμος - τυφὼν τόσο σφοδρὸς ὥστε τὸ πλοῖον μὲ τὰ ἀναπεπταμένα ἰστία του ἀνηρπάγη ὑψηλὰ καὶ ἀνερῶθη εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ ἐσνεχίσθη ἀπὸ τὸν τυφῶνα ἢ ἀνύψωσις ἐπὶ ὀκτὼ ἡμέρας. Τὴν ὀγδόην ἡμέραν ὁ ἄνεμος ἐκόπασε καὶ τὸ πλοῖον ἐκάθησεν ἐπάνω εἰς ἔδαφος στερεόν. Ὁ τόπος ἦτο ἓνα εἶδος νήσου εὐρισκομένης εἰς τὸν ἀέρα, πού εἶχε σχῆμα σφαιροειδὲς καὶ ἔλαμπε μὲ ὁρατὸν φῶς. Ἀπεβιάσθη ὁ Λουκιανὸς μὲ τοὺς συντρόφους του καὶ εἶδεν ὅτι ὁ τόπος ἦτο ἡ Σελήνη. Γύρω μακριὰ διέκριναν καὶ ἄλλα ὅμοια νησιά - ἄστρα, καὶ κάτω χαμηλὰ εἶδαν μιὰν ἄλλην

σφαιρικὴν νήσον, εἰς τὴν ὁποίαν διέκριναν πόλεις, ὄρη, ποταμούς, πελάγη. Αὐτὴ ἡ νήσος ἦτο ἡ Γῆ. Οἱ Σεληνάνθρωποι ἰδόντες τοὺς ξένους τοὺς ὠδήγησαν εἰς τὸν βασιλεῖα των. Ὁ βασιλεὺς τῆς Σελήνης Ἐνδυμίων - γνωστὸς μας ἀπὸ τὴν Μυθολογίαν - ὑπεδέχθη τοὺς ξένους μὲ φιλοφροσύνην καὶ τοὺς ἐφιλοξένησε μὲ τὰ πλούσια ἀγαθὰ τοῦ τόπου. Δὲν εἶναι βέβαια περιέργον ὅτι οἱ κάτοικοι τῆς Σελήνης ὁμιλοῦσαν Ἑλληνικά. Ἀφοῦ ὁ Ζεὺς, ἡ Ἀθηνᾶ, ὁ Ποσειδῶν καὶ ὅλοι οἱ θεοὶ τοῦ Ὀλύμπου, τοῦ Ἄδου, τῆς γῆς καὶ τῆς θαλάσσης ὁμίλουν Ἑλληνικά, πὼς ἦτο δυνατόν νὰ ἀγνοοῦν τὴν Ἑλληνικὴν γλῶσσαν οἱ κάτοικοι τῶν ἀστῶν; Ἰδοὺ λοιπὸν ὁ Λουκιανός, ἐνδοξος πρόδρομος τῶν σημερινῶν διηγηματογράφων τοῦ διαστήματος.

Ο ΟΥΡΑΝΟΣ ΤΟΥ ΜΑΡΤΙΟΥ

Τὴν 21ην Μαρτίου ὁ ἥλιος θὰ ὑπερβῇ τὸ ἑαρινὸν σημεῖον γ τοῦ Ἰσημερινοῦ ἀπὸ Νότον πρὸς Βορρᾶν, τὴν 8ην πρωϊνὴν ὥραν. Τὴν στιγμὴν αὐτὴν καλοῦμεν ἰσημερίαν καὶ εἰς ὅλα τὰ μέρη τῆς Γῆς θὰ ἔχωμεν ἴσην ἡμέραν καὶ ἴσην νύκτα. Ἀπὸ τὴν στιγμὴν αὐτὴν ἀρχίζει διὰ τὸ βόρειον ἡμισφαίριον τῆς γῆς τὸ ἀστρονομικὸν ἔαρ, διὰ δὲ τὸ νότιον τὸ φθινόπωρον.

Εἰς τὸν οὐρανὸν ὁ πλανήτης Ἐρμῆς ἀρχίζει νὰ γίνεταί ὁρατός εἰς τὴν Δύσιν μετὰ τὸ ἡλιοβασίλεμα ἀπὸ τῆς 21ης ὡς ἀστὴρ πρῶτον μεγέθους. Κατὰ τὰς ἐπομένας ἡμέρας θὰ ἀπομακρύνεται διαρκῶς ἀπὸ τὸν ἥλιον, ὥστε τὴν 31ην θὰ δῇ σχεδὸν δύο ὥρας μετὰ τὸν ἥλιον εἰς τὰ ΔΒΔ τοῦ ὁρίζοντος. Ὅπου δὲν ἐμποδίζει βουνὸ ἢ νέφος, εἶναι μοναδικὴ τῶρα ἡ εὐκαιρία νὰ ἴδῃ κανεὶς τὸν σπανίως ὁρατὸν Ἐρμῆν τὸ βράδυ μετὰ τὴν δύσιν τοῦ ἡλίου ἀπὸ 21 ἕως 31 Μαρτίου. Ἡ Ἀφροδίτη ἀνατέλλει τὸ πρωῒ ὡς Ἑωσφόρος γύρω εἰς τὰς 4.30' εἰς τὰ ΝΑ τοῦ ὁρίζοντος καὶ κατὰ τὸ τέλος τοῦ Μαρτίου εἰς τὰ ΑΝΑ. Ὁ Ἄρης ἀνατέλλει ἀκόμη ἐνωρίτερα περὶ τὰς 2.30' ἀριστερὰ καὶ ὀπισθεν ἀπὸ τὸν ὀλιγώτερον αὐτοῦ λαμπρὸν Ἀντάρη, δηλαδὴ τὸν αὐτὸν ἀστερισμὸν τοῦ Σκορπίου. Ὑπεράνω ὁμως καὶ δεξιὰ ἀπὸ τὸν Ἀντάρη εὐρίσκεται ὁ Ζεὺς, πολὺ λαμπρότερος καὶ ἀπὸ τὸν Ἀντάρη καὶ ἀπὸ τὸν Ἄρη. Ὁ Κρόνος εἶναι ὁρατός τὴν ἑσπέραν δεξιότερα τοῦ Κριοῦ καὶ τῶν Πλειάδων ὑψηλὰ πρὸς Νότον καὶ δέει εἰς τὰ ΔΒΔ περὶ τὴν 11.30' ὥραν κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ μηνὸς καὶ κατὰ τὴν 10ην νυκτερινὴν κατὰ τὰ τέλη.

Αἱ κινήσεις τῆς Σελήνης εἶναι χρήσιμοι διὰ πολλοὺς λόγους, ἀλλὰ καὶ διὰ νὰ εὐρίσκωμεν τοὺς πλανήτας εὐχερέστερον. Τὴν 2αν Μαρτίου ἡ Σελήνη προχωρεῖ ὀλίγον βορειότερον τοῦ Κρόνου. Τὴν 12ην εἶναι Πανσέληνος. Τὴν 18ην γείτων τοῦ Διὸς. Τὴν 20ην γείτων τοῦ Ἀρεως. Τὴν 24ην θὰ εὐρεθῇ πολὺ πλησίον, σχεδὸν εἰς ἐπαφὴν πρὸς τὴν Ἀφροδίτην. Τὴν 26ην ἔχομεν Νέαν Σελήνην. Τὴν 27ην ἡ νέα σελήνη θὰ εἶναι δεξιὰ τοῦ Ἐρμοῦ, μᾶλλον δυοδιάκεντος. Τὴν 28ην θὰ εὐρίσκεται δεξιὰ τοῦ Ἐρμοῦ καὶ ἀνωθεν αὐτοῦ. Τὴν 29ην δεξιὰ καὶ ἄνω τοῦ Κρόνου εἰς ἀπόστασιν 7 μοιῶν.

Ἐκ τῶν ἀπλανῶν τὸ βράδυ στολίζει τὸν οὐρανὸν τοῦ νότον τὸ υπέρλαμπρον χειμερινὸν ἐξάγωνον ἄνωθεν τοῦ Σειρίου (Αἰξ, Λαμπαδίας, Ρίγκελ, Σείριος Πορτιος, κύων, Κάστωρ, Αἰξ).

ΠΑΛΑΙΟΣ ΣΥΝΕΡΓΑΤΗΣ

ΣΤΟ ΜΕΓΑ ΣΠΗΛΑΙΟ ΚΑΙ ΣΤΗΝ ΑΓΙΑ ΛΑΥΡΑ

Ξεκινήσαμε το Σάββατο για την πατριωτική μας έκδρομή, στην "Αγια Λαύρα. Τούτη τη φορά το αυτοκίνητό μας είχε παρεούλα του άλλο ένα αυτοκίνητο. "Ένα συμπαθητικό Φόλκς-βάγκεν, που κουβαλούσε τον Κωστάκη και την Νόρα, φίλους των παιδιών, και τους γονείς τους.

"Αποφασίσαμε να πάμε στα Καλάβρυτα με το αυτοκίνητο. Τέσσερα χιλιόμετρα περίπου πριν από το Διακοφτό, πήραμε ένα χωματόδρομο άριστερά άνηφορίζοντας το βουνό. "Αλλά γρήγορα μετανιώσαμε πικρά. "Ο δρόμος ήταν γραφικός και καταπράσινος, μ' είχε τόσες λάσπες και τόσες λακκούβες, που κανονικά έπρεπε να έχουμε τρακτέρ για να τον περάσουμε.

"Απότοτοι και ήρωικοί, ανάλογα με το πνεύμα των ημερών, προχωρήσαμε ανάμεσα σε θαυμάσια τοπία και τελικά φθάσαμε στο Μέγα Σπήλαιο νικητές και τροπαιούχοι. Τα αυτοκίνητα ήταν καμουφλαρισμένα από την λάσπη, οι ρόδες ούτε που φαίνονταν καθόλου και τα παράθυρα έμοιαζαν να έχουν πανάδες, τόσο λεκιασμένα που ήταν. Γύρω μας ήταν ένα όνειρο ή φύσις. Τα δέντρα δροσισμένα από μια ψιλή βροχή. "Η γή μύριζε νοτισμένο χώμα και από το μοναστήρι άκουγόταν ο "Εσπερινός. "Ένας καλόγερος χτυπούσε μέσα στο σούρουπο δυο μεγάλες βαρειές καμπάνες. Το Μέγα Σπήλαιο ήταν γαντζωμένο πάνω σε βράχο σαν αετοφωλιά. Ρωτήσαμε αν μπορούσαμε να διανυκτερεύσουμε εκεί και οι καλόγεροι δέχτηκαν μ' ευχαρίστησι να μ'ας φιλοξενήσουν.

Γυρίσαμε μια βόλτα όλο το μοναστήρι, άναψαμε κερί στην έκκλησία του, είδαμε την Παναγία που κρατάει το Χριστό στην αγκαλιά της, εικόνα, όπως λένε, του Ευαγγελιστού Λοκά, μπήκαμε στη σπηλιά και όλο βγαίναμε στις ταράτσες για να δούμε τους προσκυνητές που κατέφθαναν με γαϊδουράκια από τη Ζαχλωρού, όπου κάνει στάσι ο όδοντωτός σιδηρόδρομος.

Σ' όλο τον αγώνα που έκαναν οι "Ελληνες για τη λευτεριά τους το Μέγα Σπήλαιο έμεινε άπáτητο από τους Τούρκους. "Ο,τι όμως δεν κατάφεραν οι Τούρκοι, το κατάφερε μια φωτιά που έκαψε το Μέγα Σπήλαιο και το έκανε στάχτη. Πολλά

κειμήλια χάθηκαν. Μ'α βασικά χάθηκε ή μυστηριακή ατμόσφαιρα του παλιού μοναστηριού.

— Κι αυτό τί είναι;

— Είναι το καινούργιο που ξανακτίστηκε πάνω στο παλιό.

Το βράδυ τα παιδιά είπαν την προσευχή τους μπροστά σ' έναν παπού — ένα Δεσπότη μέσα στην κορνίζα του — και κοιμηθήκαμε με συντροφιά τους ήχους που έμπαιναν από τις χαραμάδες.

Την άλλη μέρα, ξυπνήσαμε πρωί με τον Κλεάνθη και την Μαρίνα. Σταθήκαμε μπροστά στο παράθυρο και βλέπαμε την ανατολή του ήλιου ανάμεσα στις κορυφές του βουνού. "Η ατμόσφαιρα καθαρή, σαν κρυστάλλινη. Δυο ζευγάρια χελιδονιών άρχισαν τη μαστορική πρωί - πρωί και ξανάχτιζαν τις χαλασμένες φωλιές τους. "Η καμπάνα βόγγηξε πάλι για τον όρθρο... Δέ μιλούσαμε καθόλου. Στο τέλος ή Μαρίνα έκοψε τη σιωπή:

— Μαμάκα, γιατί όπου και να πάμε είσαι πάντα ένθουσιασμένη;

— Γιατί όταν ταξιδεύω, όλα μου φαίνονται ωραία.

— "Όλα σ' αρέσουν; Και οι Μυκήνες και οι Δελφοί και ο Μυστράς και το Μέγα Σπήλαιο;

— Ναί, Μαρίνα, όλα. "Αγαπώ τον κάθε τόπο που πάω να δώ. Πρόσεξε με καλά. Τώρα πιά είσαι δώδεκα χρονών και μπορείς να καταλάβεις. Στις Μυκήνες γίνομαι ένα με την "Ιφιγένεια ή την "Ηλέκτρα, ντύνομαι τ'α ρούχα τους, κάνω δικές μου τις έγνοιες τους, τ'α βάσανά τους, ζω την εποχή τους, και γι' αυτό, όταν πηγαίνω στο ανάκτορο των Μυκηνών, είναι σ'α να πηγαίνω στο σπίτι μου. Ξέρω που θα στρίψω, ποιό δρομάκι θα πάρω, πόσους διαδρόμους θα περάσω για να βρω τον κοιτώνα μου, πόσα σκαλιά θ' ανεβώ.

Με κοιτούσε παραξενεμένη και τ'α μάτια της είχαν ανοίξει διάπλατα.

— "Όταν π'ας στους Δελφούς, σ'αν τί π'ας; ρώτησε ο Κλεάνθης.

— Πάω γεμάτη φόβο και δέος για τον "Απόλλωνα. Φορώ ένα μακρύ χιτώνα μέχρι τους αστραγάλους μου, με πολλές πτυχές και μια πόρπη στον άριστερό ώμο. Τ'α μαλλιά μου είναι δεμένα πίσω μ' έναν κρίκο και στο μέτωπό μου έχω δεμένο ένα ασπρο μαϊάνδρο. Πλένομαι στην

Κασταλία και παρακαλώ το Θεό να με συγχωρέσει. "Υστερα προχωρώ στην "Ιερά όδο με την αγωνία στην καρδιά για το χρησμό που θα δώσει ή Πυθία.

— Στο Μυστρά; Ξαναρώτησαν και τ'α δυο μαζί και φάνηκε πώς τους άρεσε αυτό το παιχνίδι.

— Στο Μυστρά είμαι πριγκίπισσα σ'ε κάποιο άρχοντικό. Στην πλακόστρωτη αύλη του περιμένουν χλιμιντρίζοντας πέντε όλογα για να ξεκινήσουν, όποτε το θέλω. Βγαίνω στο μαρμάρινο μπαλκόνι μου και όλος ο κάμπος από κάτω είναι δικός μου. Σ'ε μια γωνιά στην κάμαρά μου σιγοκαίει, πάνω σ'ε χρυσό μανουάλι, ένα κεράκι μπροστά σ'ε μια βυζαντινή εικόνα. Γονατίζω να προσευχηθώ και τ'α μεταξωτά μου φορέματα κάνουν ένα θρόισμα σ'α να περνά ή ελάφι μέσα στο δάσος.

— "Έτσι είναι θαύμα! κτύπησε τ'α χέρια της ή Μαρίνα. "Αλλά στο Μέγα Σπήλαιο, πώς έρχεσαι;

— "Ερχομαι χωρίς τ'α βάσανα τ'η» "Αθήνας. Χαίρομαι την έξοχή, τ'α άπέναντι βουνά και από πίσω μας αυτό το γρανιτένιο βράχο, όπου μπορεί να φωλιάζουν αετοί. Χαίρομαι τ'ις καμπάνες που χτυπάνε το βράδυ τον έσπερινό, κοιτάζω μέσα στην ψυχή μου όσο πιό βαθιά μπορώ και μούρχεται να φωνάξω σ'αν τον Δαυίδ, τον βασιλέα των "Εβραίων: «Πόσο μεγάλα είναι τ'α έργα σου, Κύριε! Πόσο τ'α έχεις κάνει όλα με σοφία και μεγαλσύνη».

— Στάσου, μαμά. Κατάλαβα. Σήμερα στην "Αγια Λαύρα θα φοράμε φουστάνελλα και φέσι, θα έχουμε στο ένα χέρι καρυοφίλι και από το άλλο το φλάμπουρο, και θα πάμε φωνάζοντας: «"Ελευθερία ή Θάνατος», είπε ο Κλεάνθης.

— "Ακριβώς, θα ζούσαμε τ'η στιγμή που ύστερα από 400 όλόκληρα χρόνια σκλαβιάς είμαστε επί τέλους έλεύθεροι.

— Καλά, αλλά πού θα βρούμε φουστάνελλα;

— Τώρα μου τ'α χάλασες όλα, είπα άπογοητευμένη. Είναι ανάγκη να έχουμε πραγματική φουστάνελλα; "Όλα αυτά θα τ'α έχουμε στην φαντασία μας. Θα τ'α ζούμε μυστικά.

Πηγαίνοντας π'ρος τ'α Καλάβρυτα, βλέπαμε κάθε τόσο δίπλα μας τον όδοντωτό σιδηρόδρομο μιά να κρύβεται, μιά να φαίνεται, να μ'ας παίξει το κρυφτό μέσα από πελώρια πλατάνια, που έγερναν στα νερά

(Συνέχεια στή σελίδα 24)

ΑΤΟΜΙΚΗ ΥΓΙΕΙΝΗ

"Υπό ΑΘΗΝΑΣ Β. ΜΠΑΖΑ
"Ιατρού "Υγιεινολόγου - Δ)ντοῦ "Υπουργείου
Κοινωνικῶν "Υπηρεσιῶν
(Σχεδ. Μ. ΠΡΑΤΟΓΕΡΙΔΗ)

3. Να μὴ θυμῶνουμε ὅταν γάνουμε σ' ἀθλητικὰ παιχνίδια. Τὸ παιχνίδι γίνεται γιὰ εὐχαρίστησι καὶ ψυχαγωγία. Καὶ ὅχι γιὰ νὰ μᾶς προκαλῇ θυμὸ. "Αλλοτε στὰ παιχνίδια ἑνὸς ἀπ' ὅλους πρέπει νὰ εἶναι χαμένος. Γιατὶ ὅχι κάποτε καὶ ἐμεῖς; "Επίσης νὰ μὴ θυμῶνουμε ὅταν ὁ ἐαυτός μας καὶ οἱ γύρω μας δὲν εἶναι αὐτὸ ἀκριβὸς πού θὰ θέλαμε νὰ εἶναι.

4. Νὰ μὴ ἀφῆνουμε νὰ μᾶς παρασύρῃ ποτὲ τὸ συναίσθημα τῆς ζήλειας. Οὔτε γιὰ τ' ἀδελφία, οὔτε γιὰ τοὺς φίλους μας. "Ο κάθε ἄνθρωπος ἔχει δικές του ἀρετὲς καὶ μπορεῖ νὰ φθάσῃ ψηλά, σ' ἕνα συγκεκριμένον τομεά. Δὲν μπορεῖ νὰ ἡμαστε ὅλοι πρῶτοι καὶ σὲ ὅλους τοὺς τομεῖς.

Ν' ἀντιμετωπίζουμε καὶ νὰ λύνουμε τὰ προβλήματά μας ἀμέσως ὅταν παρουσιάζονται. Διαφορετικὰ αὐξάνομε τὴν ἀνησυχία καὶ τὴν ἀγωνία πού προκαλοῦν τὰ ἴδια τὰ προβλήματα.

— Για νὰ βοηθήσωμε τὸν ἐαυτό μας καὶ νὰ διατηρήσωμε τὴν ψυχικὴ ὑγεία πρέπει ν' ἀποφεύγωμε τ' ἀγκάθια πού μᾶς ἐνοχλοῦν καὶ μᾶς ἐκνευρίζουν.

Σ' αὐτὸ θὰ βοηθήσῃ καὶ μιά ἐνδιαφέρουσα ἀπασχόλησι — ἕνα χόμπεϋ — πού διαφέρει ἀπὸ τὴν ψυχαγωγία, διότι σ' αὐτὴ ψάχνομε νὰ βροῦμε ἐνδιαφέρον, ἐνῶ στὸ χόμπεϋ εἶναι ἐκ τῶν πρῶτων βέβαιον τὸ ἐνδιαφέρον.

ΤΟ ΟΙΝΟΠΝΕΥΜΑ ΔΗΛΗΤΗΡΙΟΝ ΤΟΥ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΥ

"Ο ἀλκοολισμός, ἐνῶ δὲν θεωρεῖται ἀρρώστια ὅπως ἡ γρίπη, ἡ πνευμονία, ὁ τύφος καὶ ἄλλες παρόμοιες, ἐν τούτοις δὲν ὑπάρχει καμμιὰ ἀμφιβολία ὅτι ὁ ἄνθρωπος πού δὲν μπορεῖ νὰ ζήσῃ χωρὶς νὰ πῇ ἕνα ποτὸ πού περιέχει οἶνδπνευμα, εἶναι ἄρρωστος. Τὸ οἶνδπνευμα πού περιέχουν τὰ διάφορα ποτὰ πού πίνομε εἶναι ἕνα δυνατὸ δηλητήριον, τὸ ὅποιον προκαλεῖ σοβαρὰς βλάβες στὸν ὀργανισμό καὶ ἰδιαίτερα στὸ νευρικὸ σύστημα, στὸ σκῆτος. Στους γεννητικούς ἀδένες καὶ ἄλλα ὅργανα, ἡ ζήμιά δὲ πού κάνει πολλές φορές εἶναι ἀνεπανόρθωτη.

Γιὰ νὰ προλάβωμε λοιπὸν τὶς παθολογικὰς αὐτὰς καταστάσεις θὰ πρέπει νὰ ξέρωμε τί νὰ κάνωμε γιὰ ν' ἀποφύγωμε τὴ βλαβερὴ αὐτὴ συνήθεια.

μυκίνης ἢ βαζέλης ἢ με λάδι σκέτο ἢ μισό - μισό με ἀσβεστό- νερο στραγγισμένο καὶ καλὰ ἀνακατεμένο. Κατόπιν στέλνομε τὸν παθόντα εἰς τὸν ἱατρὸν.

5) "Η λ ί α σ ι ς : "Οφείλεται σὲ παρατεταμένη παραμονὴ κάτω ἀπὸ δυνάτ' ἥλιο. Παρατηρεῖται ἐρυθρότης τοῦ προσώπου, ζάλη, πονοκέφαλος, τάσις πρὸς ἔμετον καὶ λιποθυμία.

Π ρ ὠ τ ε ς β ο ῖ θ ε ι ς : Κατά- κλισις τοῦ παθόντος σὲ σιὰ, χο- ρήσις δροσερῶν ποτῶν, ψυχρὰ ἐπιθέματα στὸ κε φάλι καὶ πρό- σκλησις ἱατροῦ.

6) "Η λ ε κ τ ρ ο π λ η ξ ί α : "Ο- φείλεται σὲ διοχέτευσι ἡλεκτρικοῦ ρεύματος εἰς τὸ σῶμα. Τὰ συμπτώματα εἶναι μούδιασμα, ἔγγραμα στὸ σημεῖο ἐπαφῆς με τὸ ρεύμα, ἀσυνεία ἢ καὶ σίβαρη καρδιακῇ ἀνωμαλίᾳ καὶ θάνατος.

Π ρ ὠ τ ε ς β ο ῖ θ ε ι ς : Διακοπὴ ἐπαφῆς τοῦ παθόντος με τὸ ἡλεκτρικὸν ρεύμα. Κλείνομε τὸν κεντρικὸ διακόπτη ἢ ἀπομακρύνομε τὸν ἡλεκτροφόρον ἀγωγὸν με ἕνα ξύλο ἢ ἐλαστικὴ ταινία. Κάνομε τεχνικὴ ἀναπνοὴ μέχρις ὅτου ἔλθῃ ὁ ἱατρός.

7) Κ α κ ὠ σ ι ς σ κ ε λ ε τ ὠ : α) Διάστρεμμα, (στραμ- πούνημα). Εἶναι κάκωσις τῶν μαλακῶν μορίων τῆς ἀρθρώσεως. β) "Εξάρθρημα (βγάλισιμος), εἶναι ἡ μετατόπισις τῶν ὀστέων τῆς ἀρθρώσεως, γ) κάταγμα τῶν ὀστέων (σπάσιμος). Σὲ ὅλες τὶς περιπτώ- σεις κύριο σύμπτωμα εἶναι ὁ πόνος.

Π ρ ὠ τ ε ς β ο ῖ θ ε ι ς : "Επίδεσις με βαμβάκι καὶ επίδεσμο. Ἀνιχνιστοῖ- σις τοῦ μέλους. Πανσίπνοια, μέχρις ὅτου ἔλθῃ ὁ ἱατρός. "Όταν ὑπάρχῃ κάταγμα, ἡ επίδεσις γίνεται με τὴ βοήθεια νάρθηκος ἀπὸ χαρτόνι ἢ λεπτὸ ξύλο ἢ καλάμι. Δὲν ἐπιτρέπεται χρησιμοποίη- σις τοῦ μέλους.

8) Κ α τ α π λ η ξ ί α ἢ Σ ὀ κ : Εἶναι κατάστασις με σοβαρὰ συμπτώματα ἀπὸ τὸ κυκλοφορικὸν σύστημα καὶ ἔχομε μεγάλῃ ἐξάνκλησιν τοῦ ὀργανισμοῦ. "Οφείλεται σὲ σοβαρὰ κάκωσι, με- γάλῃ ἀπώλειā αἵματος, ψυχρὰ, τῶν καὶ ἡ μὴ κανονικὰ αἵτια καὶ κάκωσις τοῦ ἐγκεφάλου. Συμπτώματα : ὠχρότης, ἰδρώτες, ταχυσφυγμία, ψυχρὰ ἄκρα, χωρίς ἀπώλειā τῆς συνειδήσεως.

ΤΟ ΜΑΘΗΤΙΚΟΝ ΟΙΚΟΤΡΟΦΕΙΟΝ ΚΑΛΑΒΡΥΤΩΝ

Ο Μέγας Ευεργέτης του Ε.Ε.Σ. κ. Θεόδ. Γ. Βουγάς εξεδήλωσε και πάλιν τὸ ὑπὲρ τοῦ Μαθητικοῦ Οἰκοτροφείου ἐνδιαφέρον του δι' ἐμβάσματός του ἐκ δραχ. 60.000.

Ὡς ἐκτενῶς ἐγράψαμεν πρὸ καιροῦ (Τεύχη: Μαρτίου 1970 σελ. 4, Ἀπριλίου 1970 σελ. 5 καὶ Μαΐου 1970 σελ. 3) τὸ Μαθητικὸν Οἰκοτροφεῖον Καλαβρυτῶν ἀνηγέρθη ἐπὶ οἰκοπέδου δωρηθέντος εἰς τὸν Ἑλ-

ληνικὸν Ἐρυθρὸν Σταυρὸν πρωτοβουλία τοῦ Προέδρου αὐτοῦ κ. Κωνσταντίνου Γεωργακοπούλου δαπάναις τοῦ ἐν Ν. Ὑόρκῃ ἐγκατεστημένου Καλαβρυτινοῦ κ. Θεοδώρου Γ. Βουγά καὶ ἄλλων φιλανθρώπων, φέρει τὸ ὄνομα ΘΕΟΔ. Γ. ΒΟΥΓΑΣ, καὶ λειτουργεῖ κατὰ τρόπον ὑποδειγματικόν.

Εἰς τὴν εἰκόνα Μαθήτριαι τοῦ Οἰκοτροφείου πρὸ τοῦ μεγάρου.

ΠΡΩΤΑΙ ΒΟΗΘΕΙΑΙ

Ὁ Σταθμὸς Πρώτων Βοηθειῶν τοῦ Ε.Ε.Σ. κατὰ τὸ λήξαν ἔτος 1970 παρέσχε τὴν πρώτην βοήθειαν καὶ ἐξυπηρετήσῃ διὰ τῶν διαφόρων Ὑπηρεσιῶν αὐτοῦ 116.561 ἀσθενεῖς καὶ τραυματίαι, ἐκ τῶν ὁποίων 19.075 ἐξηκριβωμένοι περιπτώσει ἡσφαλισμένων εἰς τὸ Ι.Κ.Α. Παρέσχε διὰ τοῦ ἀσφυκτοῦ ἰατρικῆς ὁδηγίας εἰς 476 ποντοπόρα πλοῖα δι' ἀσθενούντα μέλη τῶν πληρωμάτων των, καὶ ἐξυπηρετήσῃ διὰ τοῦ Ἀκτινολογικοῦ τοῦ Ἐργαστηρίου 1.743 άτομα.

Εἰδικαὶ περιπτώσεις: Τὰ τραχιαῖα ἀτυχήματα ἀνῆλθον εἰς 9.794, αἱ ἠλεκτροπληξίαι εἰς 66, τὰ λοιμώδη νοσήματα εἰς 409, αἱ δηλητηριάσεις διὰ μονοξειδίου τοῦ ἁνθρακὸς εἰς 77 καὶ αἱ ἀπόπειραι αὐτοκτονίας εἰς 1.114.

Τὰ ἀσθενοφόρα, αὐτοκίνητα διήνυσαν 510.454 χιλιόμετρα καὶ μετέφερον 43.007 ἀσθενεῖς καὶ τραυματίας εἰς τὰ ἐφημερεύοντα Νοσοκομεῖα, διάφορα Νοσηλευτικὰ Ἰδρύματα κ.λ.π.

Ἐξεπαιδεύθησαν πρακτικῶς εἰς τὴν παροχὴν τῆς πρώτης βοηθείας Ἐφεδροὶ Ὑγειονομικοὶ Ἀξιωματικοὶ τοῦ Στρατοῦ καὶ τῆς Ἀεροπορίας, Μαθήτριαι Σχολῆς Νοσοκόμων καὶ Ἐπισκεπτριῶν Ε.Ε.Σ., Μαθήτριαι τῆς Στρατιωτικῆς Σχολῆς Νοσοκόμων «ΒΑΣ. ΦΡΕΙΔΕΡΙΚΗ», Μαθήτριαι τῆς Σχολῆς Νοσοκόμων Π.Ι.Κ.Π.Α. Βούλας, Τελειόφοιτοι Μαθηταὶ τῶν Δημοσίων Σχολῶν Ἐμπορικοῦ Ναυτικοῦ Ἀσπροπύργου, Ἱατροὶ διὰ τὴν ἐπάνδρωσιν Ἀγροτικῶν Ἱατρείων, Φοιτῆται καὶ Φοιτήτριαι Ἱατρικῆς καὶ Φαρμακευτικῆς Σχολῆς κ.λ.π. Ἐκ τῆς Σχολῆς Σαμαρειτῶν - Τραυματιοφορέων τοῦ Ε.Ε.Σ. ἀπεφοίτησαν 42 Σαμαρείται.

Τὸ Κέντρον Αἱμοδοσίας Ε.Ε.Σ. ἐχορήγησεν εἰς ἀπόρους πάσχοντας 2.969 φιάλας αἵματος δωρεάν.

Τὸν Ἰανουάριον ὁ Σταθμὸς Πρώτων Βοηθειῶν τοῦ Ε.Ε.Σ. ἐξυπηρετήσῃ διὰ τῶν διαφόρων Ὑπηρεσιῶν του 8.988 ἀσθενεῖς καὶ τραυματίας, ἐκ τῶν ὁποίων 1.351 ἐξη-

κριβωμένοι περιπτώσεις ἡσφαλισμένων Ι.Κ.Α. Οἱ ἐξυπηρετηθέντες κατὰ κατηγορίας ἔχουν ὡς ἑξῆς: α) Τραύματα, κατάγματα, 4.042. β) Παθολογικὰ νοσήματα, 3.721. γ) Λοιπαὶ περιπτώσεις (δηλητηριάσεις, ἐγκαύματα κ.λ.π.), 1.225.

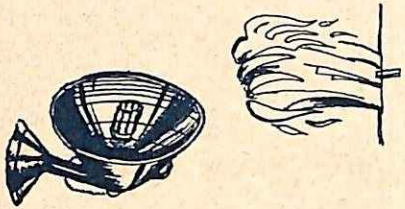
Χαρακτηριστικαὶ περιπτώσεις: Δηλητηριάσεις τροφικαί, φαρμακευτικαί, 138. Δηλητηριάσεις διὰ μονοξειδίου τοῦ ἁνθρακὸς, 12. Καρδιολογικὰ νοσήματα, 511. Λοιμώδη νοσήματα, 41. Ἐγκαύματα, 146. Μέθη, 87. Ἡλεκτροπληξίαι, 3.

Παροχὴ διὰ τοῦ ἀσφυκτοῦ ἰατρικῶν ὁδηγιῶν εἰς ποντοπόρα πλοῖα δι' ἀσθενούντα μέλη τῶν πληρωμάτων των, 40. Τὸ Κέντρον Αἱμοδοσίας Ε.Ε.Σ. παρέσχε δωρεάν δι' ἀπόρους φιάλας αἵματος, 173.

ΧΡΗΜΑΤΙΚΑΙ ΑΠΟΣΤΟΛΑΙ (Μέσω ἡμῶν)

- 1) Τὸ Δημ. Σχολ. Πραγματευτῆς Κυνοῦριαι, δρχ. 150 ὑπὲρ τῆς Μπιάφρα, καὶ ἐτέρας 130 δρχ. ὑπὲρ τῶν σεισμοπλήκτων Τουρκίας.
- 2) Τὸ Δημ. Σχολ. Ρόκιας Ἀρτης, δρχ. 500 ὑπὲρ τῆς Μπιάφρα.
- 3) Τὸ Δημ. Σχολ. Γωνίων Μαλεβυζίου Κρήτης, δρχ. 300 ὑπὲρ τῶν σεισμοπαθῶν Τουρκίας καὶ δρχ. 133, ὑπὲρ τοῦ ἔργου τοῦ Ε.Ε.Σ.
- 4) Τὸ 7ον Δημ. Σχολ. Ἐλευσίνος Ἀττικῆς, δρχ. 500, πρὸς ἐνίσχυσιν ἐνδεῶν μαθητῶν τῶν Δημ. Σχολ. Δοιράνης Κιλκίς καὶ Δασωτοῦ Νευροκοπίου.
- 5) Τὸ Β' Γυμν. Ἀρρ. Ἀθηνῶν, δρχ. 1.110, ὑπὲρ τοῦ Δημ. Σχολ. Βραγκιανῶν Μουζακίου καὶ ἐτέρας 3.000 δρχ., ὑπὲρ τοῦ Συνδέσμου «Φίλοι τῶν Μαθητῶν τοῦ Χωριοῦ».
- 6) Τὸ Δημ. Σχολ. Πολυδρόσου Φιλιατῶν, δρχ. 120, ὑπὲρ τῆς Μπιάφρα.
- 7) Τὸ Δημ. Σχολ. Μηλιωτάδων Ζαγορίου, δρχ. 310, ὑπὲρ τῆς Μπιάφρα.
- 8) Τὸ Δημ. Σχολ. Ἀπειράνθου Νάξου, δρχ. 200, ὑπὲρ τῆς Μπιάφρα.
- 9) Τὸ Γυμν. Λίμνης Εὐβοίας, δρχ. 200, ὑπὲρ τῶν σεισμοπαθῶν Τουρκίας.
- 10) Τὸ Δημ. Σχολ. Λαμποκάμπου Μολάων, δρχ. 90, ὑπὲρ τῆς Μπιάφρα.
- 11) Τὸ Λύκειον Κ. Σταυριανοῦ Πειραιῶς, δρχ. 817,50 ὑπὲρ τοῦ ἔργου τοῦ Ε.Ε.Σ.
- 12) Τὸ Γυμν. Κισσάμου Χανίων, δρχ. 300, ὑπὲρ τῶν σκοπῶν τοῦ Ε.Ε.Σ.Ν.
- 13) Τὸ Δημ. Σχολ. Καλυβίων Ἀναλήψεως Ἐλασσόνας,

τάξεις καὶ νοικοκυριὰ στὸ σπίτι. Οἱ σκάλες, ἐσωτερικὲς καὶ ἐξωτερικὲς, νὰ εἶναι καλὰ φωτισμένες καὶ καθαρές. Ὅταν θέλωμε νὰ φθάσωμε κατὰ ψιλά, νὰ χρησιμοποιοῦμε μὴ διπλὰ σκάλα καὶ νὰ μὴν ἀνεβαίνωμε ἐπὶ κῶ σκαλὶ καὶ σκαμνιά. Τὸ πὼν ἡλιασμένο πᾶτωμα ἔλκεται συχνὰ ἀφορμὴ γιὰ πτώσι. Αἰτία γιὰ τὸ ῥῆμα στὸν δὲν προσταθεῖται μὲ δικτυωτὸν μπροστά, ὁ ἐπικίνδυνος τρόπος ὅταν τὸ ἀνέβωμε, μὲ οἰκονομικὰ ἢ βελζίνη, μὴ σπῖθα ποὺ θὰ πεταχθῇ ἀπὸ τὸ ῥῆμα ἢ ἕνα μαγκάλι, ἀπὸ μὴ γκαλιέρα, ἀπὸ σπῖθα, μὲ τὰ ὁποῖα παλῶν καμνιά φορὰ τὰ μικρὰ παιδιὰ, ἀπὸ ἀναμμένο τσιγάρο, ἀπὸ ἀναποτῆ μὴς κατσαρόλας ποὺ βράζει καὶ ἄλλες θερμὲς ἐπιφάνειες, ὅπως μᾶτα ἀναμμένα ἀπὸ κούζινες, σόμπες καὶ ἀπὸ ἀναφῶν, ἐσωρούχων ποὺ στεγνώνουν κοντὰ σὲ ἡλεκτρικὴ σόμπα.

Ἡ λ.ε.τ.ο.π.λ.ξ.ι.α παθαίνει ὅταν ἔλθωμε σὲ ἐπαφὴ μὲ γυμνὰ καλὸδὶο ἡλεκτρικῶν συσκευῶν, ὅπως σίδερο, λάμπα ποτατίφ, μπρῖκα κλπ., ἐπίσης κατὰ τὴν ἀλλαγὴν λάμπας ἢ καμὲν ἀσφάλειας μὲ ὑγρὰ χεῖρα καὶ, χωρὶς νὰ χεῖσωμε τὸ γενικὸ δικτύον. Αὐτὸ ποὺ πρέπει νὰ τονισθῇ ἰδιαιτέρως εἶναι ν' ἀποφεύγωμε νὰ κἀνωμε τὸν ἡλεκτρολόγο καὶ νὰ μὴν ἐπισκευάζωμε χαλασμένους ἡλεκτρικὰς συσκευάς. Ἐπίσης ὅταν οἱ χαρταετοὶ μπλέκουν στὰ ἡλεκτροφόρα σήματα, νὰ μὴ προσπαθοῦμε νὰ τοὺς πιάσωμε, γιὰτὶ εἶναι ἐπικίνδυνον. Γι' αὐτὸ ἀλῶστε ἀπαγορεύεται τὸ πέταγμα τῶν χαρταετῶν ὅπου ὑπάρχουν ἐνέργεια ἡλεκτροφόρα καλὸδία.

Ἀτυχήματα μποροῦν νὰ συμβῶν καὶ ἀπὸ ἐπικίνδυνα παιχνίδια ὅπως σφεντόνες, τόξα, ἀκόντια, ξιφομαχίαι κ.λ.

Π.ν.γ.μ.ο.ι. στὸ σπίτι συμβαίνουν καμνιά φορὰ στὰ πὼν μικρὰ παιδιὰ ἀλῶστε ἀπὸ φαγητὸ ἢ ἄλλο ξένο σῶμα ποὺ μπορεῖ νὰ φράξῃ τὴν εἴσοδον τοῦ λάρυγγος. Σπανίως μπορεῖ νὰ συμβῇ πνιγμὸς σὲ νήπια ποὺ πέφτουν μὲ τὸ κεφάλι σὲ μεγάλη δοχεῖα μὲ νερὸ ἢ μέσα στὸ μπάνιο τοῦ σπιτιοῦ ἢ σὲ λεκάνη. Προσοχὴ ἐπίσης στὰ ἀκάθαρτα παιχνίδια ἢ λάκκους ποὺ μπορεῖ νὰ βροῖ-σκωνται στὴν αὐλή.

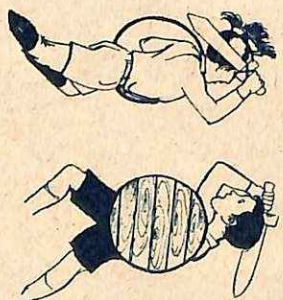
Δ.η.λ.η.τ.η.ρ.ι.ά.σ.ε.ι.ς.σ.τ.ὸ.σ.π.ί.τ.ι. μποροῦν νὰ γίνον ἀπὸ φάρμακα, διάφορα ἐντομοκτόνα, γεωργικὰ φάρμακα, πετρέλαιον ἢ ἄλλες χημικὲς οὐσίες, ποὺ χρησιμοποιοῦμε στὸ σπίτι καὶ ποὺ τίς τοποθετοῦμε σὲ ντουλάπια τῆς κούζινας μὲ ἄλλα δοχεῖα ἢ μπουκάλια τοῦ λαδοῦ, ξυδίου κλπ. καὶ χωρὶς νὰ ἔχωμε βάλει ἀπ' ἐξῶ ἐτικέττα ποὺ νὰ γράφῃ τὸ περιεχόμενον.

Τὸ μαγκάλι, οἱ σόμπες πετρελαίου ποὺ βράζουν τὰ καυσαέρια τοὺς μέσα στὸ δωμάτιο, ἢ διαφυγῇ ἀπὸ τοὺς σωλῆνες φωταερίου (γκαζίν) ἢ ὑγραερίου ποὺ χρησιμοποιοῦμε γιὰ μαγειρεύματα, μποροῦν νὰ προκαλέσουν δηλητηριάσεις.

Ὅσες οἱ αἰτίες ἀτυχημάτων ποὺ ἀναφέραμε μποροῦν νὰ προληφθοῦν ἀν δειξώμε ἐνδιαφέρον καὶ ἀν προσέχωμε πάντοτε ὅστε καθετὶ νὰ εἶναι στὴ θέσιν τοῦ, μὲ τῆς καὶ ἀσφάλεια. Μὲ λίγη προσοχὴ λοιπὸν καὶ φροντίδα θὰ κἀνωμε τὸ σπίτι μας ἀσφαλὲς καὶ ἀκίνδυνον.

Ἀτυχήματα μποροῦν νὰ συμβῶν καὶ στὸ δρόμο, καὶ αὐτὸ πολλὰ φορὰς εἶναι τὰ πὼν σοβαρά. Ἀλῶστε φταῖνε οἱ ὁδηγοί, καμνιά φορὰ ὅμως καὶ οἱ πεζοί, ποὺ ἀδιαφοροῦν γιὰ τὰ σήματα στίς διαβάσεις ἢ δὲν γνωρίζουν πῶς νὰ διασχίσουν ἕνα δρόμο ποὺ ἔχει μεγάλη κίνησι τροχοφόρων καὶ ξεπροβάλλουν ἀπὸτομα, περὶντας μπροστὰ ἀπὸ ἕνα σταματημένο αὐτοκίνητο.

Καλὸ εἶναι ἀπὸ τῇ μικρῇ του ἡλικία νὰ συνηθίσῃ τὸ παιδί νὰ κυκλοφορῇ στοὺς πολυσύχναστους δρόμους τῶν πόλεων. Νὰ μὴ βιάζεται ποτέ, νὰ περπατῇ στὰ σήματα τῆς τροχίας καὶ νὰ προσέχῃ πάντοτε ὅταν διασχίῃ δρόμους ποὺ δὲν ἔχουν σήματα.

Ἰδιαιτέρως προσοχὴ χρειάζεται γιὰ τὰ παιδιὰ ποὺ κυκλοφοροῦν μὲ ποδήλατα. Νὰ πηγαίνουν σιγά, στὴν ἄκρη τοῦ δρόμου καὶ νὰ ἀποφεύγουν ἐπικίνδυνους ἐλιγμούς.

Ὅσο γιὰ τὰ μοτοποδήλατα καὶ τίς «βέσπες», καλὰ εἶναι νὰ χρησιμοποιοῦνται μόνο σὲ ἐξοχικὰς περιοχὰς καὶ ὄχι σὲ δρόμους μὲ μεγάλη κυκλοφορία. Πάρα πολλὰ ἀτυχήματα ὀφείλονται σὲ συγχύσεις ἢ ἀναποτῆς τῆς βέσπας, λόγῳ ἀπροσεξίας καὶ μεγάλης ταχύτητος.

ΚΑΙ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΕΡΥΘΡΟΥ ΣΤΑΥΡΟΥ ΝΕΟΤΗΤΟΣ

δρχ. 50, ὑπὲρ τοῦ ἔργου τοῦ Ε.Ε.Σ. 14) Τὸ Γυμν. Βιάννου Κρήτης, δρχ. 500, ὑπὲρ τοῦ ἔργου τοῦ Ε.Ε.Σ. 15) Τὸ Γυμν. Ἐλευθερίου πόλεως Καβάλας, δρχ. 220, ὑπὲρ τοῦ ἔργου τοῦ Ε.Ε.Σ.Ν.

*

ΧΡΗΜΑΤΙΚΑΙ ΑΠΟΣΤΟΛΑΙ (ἀπ' εὐθείας)

1) Τὸ 1ον Δημ. Σχολ. Καλύμνου, δρχ. 2.250 εἰς ἄπορον 8μελῆ οἰκογένειαν. 2) Τὸ Δημ. Σχολ. Φελλίου Γρεβενῶν, δρχ. 150, διὰ τὴν ἀγορὰν ναυτικῆς πολεμικῆς μονάδος. 3) Τὸ 2ον Δημ. Σχολ. Τυμπακίου Κρήτης, δρχ. 400, εἰς Δημ. Σχολ. Πλατάνου Ναυπακτίας. 4) Τὸ Δημ. Σχολ. Ἀγίας Θέκλας Κεφαλληνίας, δρχ. 320, ὑπὲρ τῆς Μπαϊφρά. 5) Τὸ 13ον Δημ. Σχολ. Ν. Ἰωνίας Ἀθηνῶν, ἀνὰ 150 καὶ 200 δρχ. εἰς τὰ Δημ. Σχολ. Πίσσης καὶ Βαβουρίου Φιλιατῶν, πρὸς βράβευσιν μαθητοῦ. 6) Τὸ 2ον Δημ. Σχολ. Ν. Φιλαδελφείας Ἀθηνῶν, δρχ. 1.632, εἰς κ. Στ. Φιλόδημον Κερκύρας, διὰ τὸν ἀσθενῆ υἱόν του. 7) Τὸ Δημ. Σχολ. Σουλάρων Κεφαλληνίας, τὸ ἀπονειμθὲν αὐτῷ ὑφ' ἡμῶν, ἐκ δρχ. 300, βραβεῖον σχολικῆς δράσεως, εἰς τὸ Ὁρφανοτροφεῖον «Ὁ Σωτὴρ» Κεφαλληνίας. 8) Τὸ Π' Γυμν. Θηλ. Ἀθηνῶν, δρχ. 1.600, εἰς κ. Στ. Φιλόδημον, διὰ τὸν ἀσθενῆ υἱόν του. 9) Τὸ 76ον Δημ. Σχολ. Ἀθηνῶν, δρχ. 300, εἰς ἄπορον Σχολεῖον (μέσω τοῦ κ. Ἐπιθεωρητοῦ) Ἐκπ. Περιφ. Ἀλμωπίας. 10) Τὸ Δημ. Σχολ. Λογγανίου Σπάρτης, ἀνὰ 700 καὶ 200 δρχ. εἰς τὸ Νοσοκομεῖον Σπάρτης καὶ τὴν Ἱεραποστολικὴν Διακονίαν. 11) Τὸ Δημ. Σχολ. Ἀργολικοῦ Ναυπλίας, δρχ. 800, εἰς Διδ/κὴν Ὁμοσπονδίας, διὰ τὴν ἀγορὰν ναυτικῆς πολεμικῆς μονάδος. 12) Τὸ 103ον Δημ. Σχολ. ἄνω Ἡλυσίων Ἀθηνῶν, δρχ. 1.870, εἰς κ. Π. Ἡλιόπουλον, κάτοικον Ζοριάνου Δωρίδος, διὰ τὴν ἀποτερωθεῖσαν οἰκίαν του. 13) Τὸ 25ον Δημ. Σχολ. Ἀθηνῶν, δρχ. 830, εἰς Ἱερὰν Ἀδελφότητα Ν. Λιουσίων, 813,50, δρχ. εἰς Στ. Φιλόδημον διὰ τὸν ἀσθενῆ υἱόν του, δρχ. 200, εἰς Ἀσυλον Ἀνιάτων καὶ δρχ. 150, εἰς «Σπίτι τῆς Γαλήνης» Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν. 14) Τὸ 2ον Δημ. Σχολ. Κατοχῆς Ἀγρινίου, δρχ. 450, εἰς Διδ/κὴν Ὁμοσπονδίας διὰ τὴν ἀγορὰν Ναυ-

τικῆς πολεμικῆς Μονάδος καὶ δρχ. 300, εἰς Δημ. Σχολ. Πλατάνου Ναυπακτίας, διὰ τὸ καταστραφέν οἶκον τοῦ Σχολεῖου. 15) Τὸ Δημ. Σχολ. Βαπτιστοῦ Κιλκίς, δρχ. 200, εἰς Ἱερὰν Μητρόπολιν Κιλκίς. 16) Τὸ Οἶκον. Γυμν. Πειραιῶς, δρχ. 400, εἰς Δημ. Σχολ. Νεοχωρίου Κυνουρίας, πρὸς ἐνίσχυσιν ἄπορου μαθητοῦ. 17) Τὸ Δημ. Σχολ. Μυκηνην Ἀργολίδος, δρχ. 52, ὑπὲρ τῆς ἀνεγέρσεως ἡρώου εἰς Ἀγίαν Λαύραν, καὶ δρχ. 100, διὰ τὴν ἐνίσχυσιν πτωχῆς γράϊας. 18) Τὸ 4ον Δημ. Σχολ. Πατρῶν, δρχ. 350, διὰ τὴν συμμετοχὴν ἄπορων μαθητῶν του εἰς τὰς ἐκδρομὰς καὶ δρχ. 250 εἰς Ὁρφανοτροφεῖον Πατρῶν. 19) Τὸ Λύκειον Κ. Σταυριανοῦ Πειραιῶς, ἀνὰ 200 δρχ., εἰς τὸ Ἰδρυμα Ἀνθλίκων, Γωνιά τοῦ Παιδιῶ καὶ Οἶκον Τυφλῶν καὶ ἀνὰ ἐτέρας 300 δρχ. εἰς Πειραικὸν Σύνδεσμον καὶ τὸ Ἀντικαρκινικὸν Ἰνστιτούτον. 20) Τὸ Δημ. Σχολ. Σκαλοῦλας Ἀθαμανίου Ἀρτης, ἀνὰ 42 καὶ 37 δρχ. εἰς ἔρανον «Ἀγάπης» καὶ ἀνέγερσιν ἡρώου εἰς Ἀγίαν Λαύραν. 21) Τὸ Δημ. Σχολ. Ν. Ἀγχιάλου Μαγνησίας, δρχ. 450, εἰς ἔρανον «Ἀγάπης», δρχ. 710, διὰ τὴν ἀγορὰν ναυτικῆς πολεμικῆς μονάδος καὶ δρχ. 395, δι' ἀνέγερσιν ἡρώου πολεμιστῶν 1821. 22) Τὸ Γυμν. Καστελλίου Κισσάμου, δρχ. 370, εἰς Στ. Φιλόδημον διὰ τὸν ἀσθενῆ υἱόν του. 23) Τὸ 5ον Δημ. Σχολ. Ἡρακλείου, δρχ. 300, εἰς Στ. Φιλόδημον διὰ τὸν ἀσθενῆ υἱόν του.

*

ΑΙ ΥΙΟΘΕΣΙΑΙ ΣΥΝΕΧΙΖΟΝΤΑΙ

(Ἀπ' εὐθείας ἀποστολαὶ εἰδῶν βοηθείας)

1) Τὸ 1ον Δημ. Σχολ. Ἀμφίσσης, ἔξ δέματα με εἶδη βοηθείας εἰς ἰσάριθμα Σχολεῖα τοῦ Νομοῦ, δέματα εἰς ἄπορους οἰκογενεῖας τῆς πόλεως καὶ γλυκίσματα εἰς τοὺς ἀσθενεῖς τοῦ Νοσοκομείου Ἀμφίσσης. 2) Τὸ 5ον Δημ. Σχολ. Ἀγίων Αναργύρων Ἀττικῆς, 60 δέματα με τρόφιμα, βιβλία καὶ ἱματισμὸν εἰς τὸ Ὁρφανοτροφεῖον Ν. Λιουσίων Ἀττικῆς. 3) Τὸ 1ον Δημ. Σχολ. Χίου, δέματα με γραφ. ὕλην καὶ ἱματισμὸν εἰς τοὺς ἐνδεεῖς μαθητὰς τῶν Δημ. Σχολ. Ἀγ. Γάλακτος καὶ Νενητουρίων Χίου. 4) Τὸ 1ον Δημ. Σχολ. Καλύμνου, 350 τεμάχια παιδικῶν παραμυθιῶν εἰς τὰ Δημ.

Σχολ. Τελένδου, Μυρτιῶν, Σκαλίων καὶ Ψερίμου. 5) Τὸ 13ον Δημ. Σχολ. Ἀθηνῶν, 1 σάκκον καὶ 2 χαρτοκ. εἰς Δημ. Σχολ. Πίσσης Φιλιατῶν καὶ 2 σάκκους καὶ 1 χαρτοκιβ. εἰς Δημ. Σχολ. Βαβουρίου Φιλιατῶν. 6) Τὸ 76ον Δημ. Σχολ. Ἀθηνῶν, 2 χαρτοκιβ. με γραφ. ὕλην εἰς κ. Ἐπιθ/τὴν Δημ. Σχολ. Καλαμπάκας, δι' ἐνδεεῖς μαθητὰς τῆς Περιφερείας του. 7) Τὸ 1ον Δημ. Σχολ. Μεγάρων Ἀττικῆς, 6 δέματα τροφίμων εἰς Ἀρχιερ. Ἐπίτροπον Μεγάρων, δι' ἄπορους οἰκογενεῖας. 8) Τὸ Δημ. Σχολ. Ξηροκάμπου Λασιθίου, δέματα με τοπικὰ προϊόντα εἰς τὰ Δημ. Σχολεῖα Δαφνοχωρίου Κιλκίς, Μύτικα Ἀρτης, Θεσπρωτικοῦ Ἡπείρου, Μορφίου Παραμυθιάς, Κερασούλας Καλαμπάκας καὶ Λαγκαδᾶ Χίου. 9) Τὸ 1ον Δημ. Σχολ. Ἰθάκης, εἶδη βοηθείας εἰς Δημ. Σχολ. Χιονάτων Κεφαλληνίας. 10) Τὸ Δημ. Σχολ. Καλλιθέας Σικυῶνος, εἶδη βοηθείας εἰς Δημ. Σχολ. Φαναρίου Κομοτινῆς. 11) Τὸ Δημ. Σχολ. Βινιανῆς Προσπηλίου Φωκίδος, 3 δέματα με τρόφιμα εἰς ἐνδεεῖς οἰκογενεῖας τοῦ χωρίου. 12) Τὸ Δημ. Σχολ. Αργολικοῦ Ναυπλίας, 1 δέμα με γραφ. ὕλην εἰς Δημ. Σχολ. Ἰτέας Εὐρυτανίας. 13) Τὸ Δημ. Σχολ. Ἀνω Διμηνίου Κορινθίας, 15 -ματα με εἶδη βοηθείας εἰς Δημ. Σχολ. Τριφυλλίων Καλαμπάκας. 14) Τὸ Ἐκκλησι. Οἰκοτρ. Θηλ. Μοιρῶν Κρήτης, σχολικὰ εἶδη εἰς Δημ. Σχολ. Ἀχλαδιᾶς Δράμας. 15) Τὸ 4ον Δημ. Σχολ. Ἡρακλείου Ἀττικῆς, διάφορα εἶδη βοηθείας εἰς Δημ. Σχολ. Ἀντισαίου Αἰγίνης. 16) Τὸ 7ον Δημ. Σχολ. Ἀμαρουσίου Ἀττικῆς, 4 δέματα με εἶδη βοηθείας εἰς «Σπίτι τῆς Στοργῆς» καὶ 1 δέμα με γραφ. ὕλην εἰς Δημ. Σχολ. Ὀλυμπίας. 17) Τὸ Δημ. Σχολ. Κομνηνῶν Ἐορδαίας, 1 δέμα με διάφορα δῶρα διὰ τοὺς ἀκρίτας τοῦ Φυλακίου «Νίκη» Φλωρίνης. 18) Τὸ 1ον Δημ. Σχολ. Ν. Φαλήρου Ἀθηνῶν, 49 χαρτοδέματα με εἶδη βοηθείας, εἰς τὰ Δημ. Σχολ. Λαγοῦ καὶ Ἀβδελᾶ Διδυμοτεῖχου. 19) Τὸ Δημ. Σχολ. Ἀρχαίας Ὀλυμπίας, διάφορα εἶδη βοηθείας εἰς Δημ. Σχολ. Πλατανίστας Ἡλείας. 20) Τὸ 25ον Δημ. Σχολ. Ἀθηνῶν, 7 σάκκους με εἶδη βοηθείας εἰς τὸν Σύνδεσμον «Οἱ Φίλοι τῶν Μαθητῶν τοῦ Χωριοῦ», δι' ἐνδεεῖς μαθη-

τὰς Σχολεῖων τῶν ἐπαρχιῶν καὶ εἰς ἐνορίαν Ἀγ. Ἀνδρέου Πατησίων Ἀθηνῶν, 2 χαρτοκιβώτια με τρόφιμα δι' ἄπορους οἰκογενεῖας. 21) Τὸ 2ον Δημ. Σχολ. Κατοχῆς Ἀγρινίου, 1 δέμα με γραφικὴν ὕλην εἰς Δημ. Σχολ. Κτισμάτων Πωγωνίου. 22) Τὸ 1ον Δημ. Σχολ. Σάμου, δέματα με γλυκίσματα καὶ γραφικὴν ὕλην εἰς τὰ Δημ. Σχολ. Κουνιαδίων, Κοσοικίων καὶ Ἀμάλου Ἰκαρίας. 23) Τὸ Οἶκον. Γυμν. Πειραιῶς, 2 χαρτοκιβ. με γραφ. ὕλην, ἱματισμὸν καὶ βιβλία εἰς Δημ. Σχολ. Νεοχωρίου Κυνουρίας. 24) Τὸ Δημ. Σχολ. Μυκηνην Ἀργολίδος γλυκίσματα εἰς πτωχὴν γράϊαν. 25) Τὸ 4ον Δημ. Σχολ. Πατρῶν υἱοθέτησεν τὸ Δημ. Σχολ. Καλάνου Πατρῶν καὶ ἐβοήθησεν ἄπορους μαθητὰς του. 26) Τὸ Δημ. Σχολ. Ν. Ἀγχιάλου Μαγνησίας, δῶ καὶ ἄλλα εἶδη εἰς Γηροκομεῖον Βόλου καὶ 850 τετράδια καὶ 250 μολύβια εἰς ἐνδεεῖς μαθητὰς. 27) Τὸ 1ον Δημ. Σχολ. Μαροκοπούλου Ἀττικῆς, 8 δέματα βοηθείας εἰς τὸ υἱοθετηθὲν Δημ. Σχολ. Ἀγίου Βασίλειου Πηγῶν Ἀρτης. 28) Τὸ Δημ. Σχολ. Κομάρων Ὁρεστιάδος, εἶδη βοηθείας εἰς πτωχὰς οἰκογενεῖας, καὶ πασχάλινὰ δῶρα εἰς τὸ Ἀκριτικὸν Φυλάκιον Γεφύρας τοῦ Ἀρδα. 29) Τὸ Δημ. Σχολ. Γωνιῶν Μελεβυζίου, παιγνίδια εἰς ἄπορους συμμαθητὰς τοῦ Δημ. Σχολ. Καμαρακίου Μαλεβυζίου.

*

ΑΠΟΣΤΟΛΗ ΦΑΡΜΑΚΕΥΤΙΚΩΝ ΦΥΤΩΝ

Τὰ κάτωθι Σχολεῖα μᾶς ἀπέστειλαν χαμαίμηλον καὶ ἄλλα φαρμακευτικὰ φυτὰ, τὰ ὁποῖα διεθέσαμεν εἰς ἐνταῦθα Νοσηλευτικὰ Ἰδρύματα.

1) Δημ. Σχολ. Λάλουκα Ἀργολίδος, 2) Δημ. Σχολ. Χιονάδων Ὁρεστιάδος, 3) 1ον Δημ. Σχολ. Λεχαινῶν, 4) 4ον Δημ. Σχολ. Κιάτου, 5) 1ον Δημ. Σχολ. Κρηνίδων Καβάλας, 6) Δημ. Σχολ. Καλιάνων Κορινθίας, 7) Δημ. Σχολ. Λεπτῆς Ὁρεστιάδος, 8) Δημ. Σχολ. Λύρας Σουφλίου, 9) Δημ. Σχολ. Σούρπης Ἀλμυροῦ, 10) Δημ. Σχολ. Φυτῶν Χίου, 11) Δημ. Σχολ. Φαρῶν Πατρῶν, 12) Δημ. Σχολ. Μάζης Χανίων, 13) Δημ. Σχολ. Ἀνδρωνιάνων Καρυστίας, 15) 1ον Δημ. Σχολ. Ἀγ. Πνεύματος Σερρών, 16) Δημ. Σχολ. Παραβόλας Ἀγρινίου, 17) Δημ. Σχολ. Νεα-

πόλεως Βοιῶν Λακωνίας, 18) Δημ. Σχολ. Κομνηνῶν Ἐορδαίας, 19) Δημ. Σχολ. Λογγανίου Λακεδαιμόνος, 20) Δημ. Σχολ. Ἀρμένων Ἀποκορώνου Χανίων, 21) Δημ. Σχολ. Βελανιδέας, 22) Δημ. Σχολ. Κάστρου Ἡλείας, 23) Δημ. Σχολ. Περιστερίου Κιλκίς, 24) 1ον Δημ. Σχολ. Δεσκάτης Ἐλασσόνας, 25) Δημ. Σχολ. Καλυβίων Ἀναλήψεως, 26) Δημ. Σχολ. Φοινικίων Λακωνίας, 27) Δημ. Σχολ. Ἀγ. Ἰωάννου Ἀλιβερίου, 28) Δημ. Σχολ. Σουλίου Σικυῶνος, 29) 2ον Δημ. Σχολ. Ἐλευθερίου Θεσ/κης, 30) Δημ. Σχολ. Παταγῆς Ὁρεστιάδος, 31) Δημ. Σχολ. Μαντζαβινάτων Κεφαλληνίας, 32) Δημ. Σχολ. Ρόγκας Ἀρτης, 33) Δημ. Σχολ. Καμινάρων Κεφαλληνίας, 34) Δημ. Σχολ. Ἐλαιότοπου Λεχαινῶν, 35) Δημ. Σχολ. Γυλῶφου Ἐλασσόνας, 36) Γυμν. Ἐλευθερίου Καβάλας, 37) Δημ. Σχολ. Χρυσάφων Λακεδαιμόνος, 38) Δημ. Σχολ. Κομάρων Ὁρεστιάδος, 39) Γυμν. Χατζῆ Μεσσηνίας, 40) Δημ. Σχολ. Μορφίου Παραμυθιάς, 41) 2ον Δημ. Σχολ. Δεσκάτης Ἐλασσόνας, 42) Δημ. Σχολ. Χαριτωμένης Δράμας, 43) Δημ. Σχολ. Ἀχλαδοχωρίου Πυλίας, 44) Δημ. Σχολ. Τρύφου Ἀμφιλοχίας, 45) Δημ. Σχολ. Δασχωρίου Ἐλασσόνας, 46) Δημ. Σχολ. Λευκῶνος Σερρών, 47) Δημ. Σχολ. Ἰστορικοῦ Καλπακίου, 48) Γυμν. Καστελλίου Πεδιάδος Κρήτης, 49) Δημ. Σχολ. Ἀμυγδαλέας Γορτυνίας, 50) Δημ. Σχολ. Γλυφάδας Φωκίδος, 51) Δημ. Σχολ. Θεοκτίστου Γορτυνίας, 52) Δημ. Σχολ. Ἀσπρογεράκων Λευκάδος, 53) Δημ. Πηγαδιάνων Λευκάδος, 54) Δημ. Σχολ. Σκάλας Λακεδαιμόνος, 55) Δημ. Σχολ. Πανηγυρίστρας Μολάων, 57) Δημ. Σχολ. Ἀγ. Ἰωάννου Μολάων, 57) Δημ. Σχολ. Γοματίου Σταγείρων, 58) Δημ. Σχολ. 7ον Χίου, 59) 1ον Δημ. Σχολ. Γαστούνης, 60) Δημ. Σχολ. Ἐλαφονησίου Μολάων, 61) Δημ. Σχολ. Σουλάρων Κεφαλληνίας, 62) Δημ. Σχολ. Κεραμουτσίου Ἡρακλείου Κρήτης, 63) Δημ. Σχολ. Χουμερίου Ἡρακλείου Κρήτης, 64) Δημ. Σχολ. Κουπίων Μολάων, 65) Δημ. Σχολ. Ν. Καβάλας Παιονίας, 66) Δημ. Σχολ. Γερσίου Λακεδαιμόνος, 67) Δημ. Σχολ. Χελιδονίου Ἡλείας, 68) Δημ. Σχολ. Μεταξοχωρίου Μονοφατίου Κρήτης, 69) Δημ. Σχολ. Σωσάνδρας Ἀλμωπίας, 70) Δημ. Σχολ. Σιτοχωρίου Ἐβρου,

71) Δημ. Σχολ. Μ. Περιβολίου Μαγνησίας, 72) Δημ. Σχολ. Δασκίου Βεροίας, 73) Δημ. Σχολ. Κιάτου, 74) Δημ. Σχολ. Ἀγ. Στεφάνου Μονεμβασίας, 75) Δημ. Σχολ. Βαθέος Μεγανησί Λευκάδος, 76) Δημ. Σχολ. Πιπεριῶς Ἀλμωπίας.

Ἐπίσης τὰ κάτωθι Σχολεῖα ἀπέστειλαν, ἀπ' εὐθείας, χαμαίμηλον εἰς διάφορα Ἰδρύματα:

1) Δημ. Σχολ. Ἀγορῶν Κερκύρας εἰς Νοσ/μεῖον Κερκύρας, 2) Δημ. Σχολ. 1ον Δεσκάτης Ἐλασσόνας, εἰς Ὑγειον. Σταθμὸν Δεσκάτης, 3) Βαπτιστοῦ Κιλκίς εἰς Νοσ/μεῖον Κιλκίς, 4) Δημ. Σχολ. Πετροκεφαλίου Κρήτης, εἰς Νοσ/μεῖον Ε.Ε.Σ. Ἀθηνῶν καὶ 5) Δημ. Σχολ. Θολοῦ Φυλλίδος, εἰς Ν/μεῖον Σερρών.

ΠΑΡΑΚΑΛΟΥΜΕ ΜΗ ΛΗΣΜΟΝΗΤΕ ΟΤΙ:

1) Πρέπει νὰ συμπληρωθοῦν καὶ νὰ μᾶς σταλοῦν τὸ τ α χ ὕ τ ε ρ ο ν:

α) Τὸ Γενικὸν Δελτίον ἐγγραφῆς τοῦ Σχολεῖου εἰς τὸν Ε.Ε.Σ.Ν. καὶ

6) Αἱ καταστάσεις ἐγγραφῆς Ἐνυδροστασιῶν.

2) Ἐπιστροφὰι φυλλαδίων Περιοδικῶν γίνονται δεκτὰ μόνον μέχρι τέλους τοῦ ἐπομένου μηνός, δηλ. τεύχη Φεβρουαρίου 1971 θὰ γίνονται δεκτὰ μόνον μέχρι τέλους Μαρτίου 1971.

3) Τὰ ἐμβάσματα διὰ τὸ Περιοδικὸν δέον νὰ στέλλονται ἀπὸσπῶς, δηλ. Ἑλληνικὸν Ἐνυθρὸν Σταυρὸν Νεότητος, ὁδὸς Λυκαβηττοῦ 1, διότι ἄλλως δυσχεραίνεται ἡ εἰσπραξις.

4) Πρέπει νὰ δοθῇ ὅλος ἰδιαιτέρα σημασία εἰς τὴν διδασκαλίαν τοῦ μαθηματος Πρώτων Βοηθειῶν. Ἡ σπουδαιότης τῶν γνώσεων τούτων, δικαιολογεῖ πᾶσαν προσπάθειαν διὰ τὴν ἀποτελεσματικωτέραν ἐξάσκησιν τῶν Ἐνυδροστασιῶν εἰς τὴν περιοχὴν Πρώτων Βοηθειῶν.

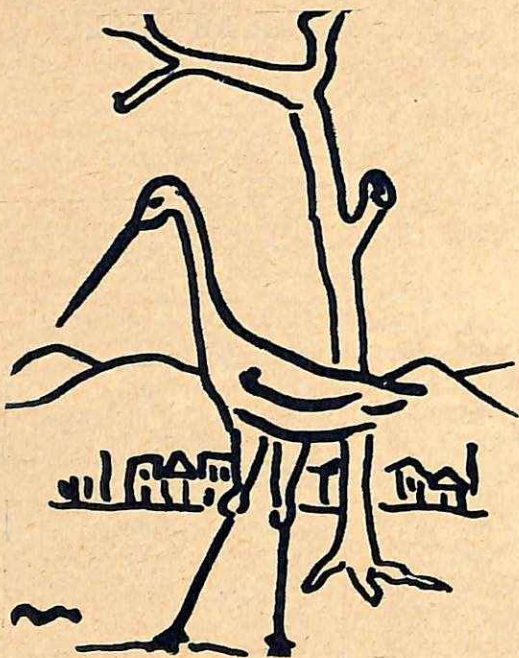
5) Πρέπει νὰ στέλλετε εἰς τὰ γραφεῖα μᾶς σύντομον περίληψιν τῆς Ἐνυδροστασιῶν δράσεως τῶν μαθητῶν διὰ νὰ δημοσιεύσωμεν εἰς τὸ Περιοδικὸν καὶ νὰ ἐνημερώσωμεν τὸν ἐν Γενεῇ Σύνδεσμον τῶν Ἐνυθρῶν Σταυρῶν.

6) Πολλὰ τῶν φωτογραφιῶν δράσεως τῶν Ἐνυδροστασιῶν ὁμάδων ἀποστέλλονται εἰς τὸ ἐξωτερικὸν πρὸς συμμετοχὴν εἰς Διεθνεῖς Ἐκθέσεις Ἐνυθρῶν Σταυρῶν Νεότητος, δι' ὅ καὶ παρακαλοῦμεν ὅπως λαμβάνεται μέριμνα κατὰ τὴν λήψιν τούτων, νὰ ἐμφανίζον αὐτὰ τοὺς Ἐνυδροστασιῶν ἐν δράσει καὶ νὰ εἶναι, εἰ δυνατόν, μεγάλου μεγέθους, κατὰ προτάμην 0,13 x 0,18.

7) Πρέπει νὰ ἀρχίσῃ ἀπὸ τῶρα ἡ ἐτοιμασία Δευκαμνίων σχολικῆς ἀλληλογραφίας, ὥστε νὰ εἶναι ταῦτα ἐγκαίρως ἐτοίμα καὶ με ὅσον τὸ δυνατόν μεγαλύτεραν πληρότητα, συμφώνως πρὸς τὰς ἀναγραφόμενας εἰς τὸ σχετικὸν ἐντυπον «Σχολικὴ ἀλληλογραφία» ὁδηγίας μᾶς, τὸ ὁποῖον σᾶς ἀπεστάλη ἤδη μαζὶ με τὴν σειράν ἐντύπων ἐπὶ τῇ ἐνάρξει τοῦ νέου σχολικοῦ ἔτους.

Ο ΤΕΡΣΕΚΟΛΗΣ

Μιά φορά — διηγείται ἕνας μῦθος τοῦ λαοῦ μας — ἕνα ζευγάρι πελαργῶν εἶχαν χτίσει τὴ φωλιά τους στὴ στέγη κάποιου μισοερεπωμένου ἀχυρώνα. Ὅλο γυρο ἀπλωνόταν ἕνα βαλτολίβαδο, ὅπου οἱ πελαργοὶ εὗρισκαν ἀφθονή τροφή γιὰ τὰ πελαργόπουλά τους. Μιά ἡμέρα ὁ ἕνας ἀπὸ τοὺς πελαργούς, τὴν ὥρα πὺν ζητοῦσε τροφή, εἶδε ἕνα μεγάλο σκουλήκι τῆς γῆς. Ἐτοιμαζόταν νὰ τὸ ἀρπάξῃ μὲ τὸ ράμφος του καὶ νὰ τὸ καταπιῇ. Ὁ γεωσκώληξ τότε παρεκάλεσε τὸν πελαργὸ νὰ τοῦ χαρίσῃ τὴ ζωὴ καὶ αὐτὸς θὰ τοῦ ἀνταπέδιδε τὴν εὐγνωμοσύνη του μὲ μιὰ μεγάλῃ εὐεργεσίᾳ. Ὁ πελαργὸς γέλασε, μόλις ἄκουσε τὰ λόγια τοῦ γεωσκώληκα. Δὲν μπορούσε νὰ συλλάβῃ τὸ μυαλό του ποὺ εὐεργεσίᾳ, καὶ μάλιστα μεγάλῃ,

Σχεδ. ΗΛ. ΓΕΩΡΓΟΥΝΤΖΟΥ

θὰ μπορούσε νὰ τοῦ κάμῃ ἓνα ταπεινὸ καὶ ἀσήμαντο σκουλήκι τῆς γῆς. Ὅπωςδὴποτε ὁμως ὁ πελαργός, εἴτε γιὰ τὸ ἐλυτῆθηκε, εἴτε ἀπὸ περιέργεια γιὰ νὰ μάθῃ σὰν ποιά ἐδεργεσία μπορούσε νὰ τοῦ κάμῃ ἓνα σκουλήκι, δὲν τὸ ἔφαγε. Τότε ὁ γεωσκώληξ τοῦ εἶπε.

— Σὲ εὐχαριστῶ, καλὲ μου πελαργέ, πὺν μοῦ ἐχά-
ρισες τὴ ζωῇ. Ἄκουσε τώρα μὲ προσοχὴ αὐτὰ ποὶ
θὰ σοῦ εἰπῶ. Μέσα στὸ χῶμα αὐτοῦ ἐδῶ τοῦ βάλτου
ζοῦμε πολλὰς χιλιάδες, ἑκατομῦρια σκουλήκια. Μὲ
τὶς τρύπες, ποὶ ἀνοίγομε μέσα στὸ ἔδαφος, ἔχομε
ξεκουφῶσει τελείως τὰ θεμέλια τοῦ ἀχυρῶνα, ὅπου
ἔχεις χτίσει τὴ φωλιά σου. Ἄν πῆση καμμιά δυνατὴ
βροχὴ ἢ θύελλα, ὁ ἀχυρῶνας μπορεῖ νὰ γκρεμιστῇ,
καὶ τότε σεῖς καὶ τὰ παιδιά σας θὰ πάθετε κακό.
Τὸ καλὸ πὺν σὰς θέλω, νὰ φύγετε καὶ νὰ πᾶτε ἄλλου.

Ὁ πελαργὸς δὲν ἔδωσε σημασία στὰ λόγια τοῦ γεωσκώληκα. Δὲν πέρασαν ὅμως πολλὲς ἡμέρες καὶ μετάνιωσε πικρά, γιατί περιφρόνησε τὰ λόγια τοῦ ταπεινοῦ σκουληριοῦ. Ἔσπασε μιὰ θύελλα, ὁ ἀχνυρῶτας γκρεμίστηκε καὶ ἔθαψε κάτω ἀπὸ τὰ εἰσείτιά του τοὺς μικροὺς πελαργούς. Ὁ πελαργός, μὲ τὴν καρδιά σφιγμένη ἀπὸ τὴ λύπη, θυμήθηκε τὰ λόγια τοῦ γεωσκώληκα, μὰ ἦταν πιά ἄργά, γιὰ νὰ ἀκολουθήσῃ τὴ συμβουλὴ του.

“Ὅλα αὐτὰ βέβαια εἶναι ἕνας μῦθος, πὺν δὲν συνέβη πραγματικά. Κρύβει ὅμως καὶ αὐτός, ὅπως ὅλοι οἱ μῦθοι, κάποια ἀλήθεια. Καὶ ἡ ἀλήθεια αὐτὴ εἶναι ὅτι δὲν πρέπει νὰ περιφρονοῦμε ποτὲ καὶ τὸ πῶ ταπεινὸ ἀπὸ τὰ πλάσματα τοῦ Θεοῦ. Γιατὶ ὅλα ἐκπληρώνουν κάποιο σκοπὸ, σὲ καὶ εἶναι χρήσιμα. “Ὅστε καὶ ὁ γεωσκώληξ, θὰ μ’ ἐρωτήσετε εἶναι χρήσιμος; Βεβαίωτατα. Καὶ γὰρ νὰ πεισθῇτε γι’ αὐτό, ἂς παρακολουθήσωμε τὸν τρόπο τῆς ζωῆς του.

Τὸ σῶμα τοῦ γεωσκώληκα εἶναι κάπως παρ᾽ ἄνω στὴν κατασκευὴ του. Εἶναι λεπτό, μακρὸν καὶ κυλινδρικό, περίπου ὅσο ἓνα μολύβι στὸ μᾶκρος καὶ τὸ πᾶχος. Οὔτε κεφαλὴ ἔχει, οὔτε πόδια, οὔτε μάτια, οὔτε κεραιεῖς, οὔτε σαγόνια. Ζῇ διαρκῶς μέσα στὸ χῶμα, καὶ μάλιστα τὸ ὑγρό, γιατί δὲν ἔχει οὔτε πνεύμονες ὅπως τὰ ζῶα τῆς ξηρᾶς, οὔτε βρόγχια, ὅπως τὰ ψάρια, γιὰ νὰ ἀναπνέει. Ἀναπνέει μὲ ὅλο τὸ δέρμα του, ἀλλὰ μόνον ὅταν εἶναι αὐτὸ ὑγρό. Ἐὰν τὸ δέρμα του στεγνώσῃ, οἱ πόροι του, ἀπὸ τοὺς ὁποίους ἀναπνέει, κλείνουν καὶ τὸ σκουλήκι πεθαίνει ἀπὸ ἀσφυξία. Ὅταν σκάβωμε στὸν κῆπο μας καὶ βροῦμε κάποιον σκουλήκι, ἂν τὸ παρατηρήσωμε προσεκτικὰ, θὰ ἰδοῦμε ὅτι ἔχῃ χρῶμα ρόδινο, ὅπως περίπου ἡ σάρκα. Ἄν τὸ ἀφήσωμε στὸν ἀέρα νὰ στεγνώσῃ τὸ δέρμα του, θὰ τὸ ἰδοῦμε σιγὰ-σιγὰ νὰ μελανιάζῃ, ὥσπου νὰ πεθάνῃ. Γίνεται μελανό, γιατί ἔπαθε ἀσφυξία.

Τὸ δέρμα τοῦ γεωσκώληκος ὅμως δὲν εἶναι μόνο ὄργανο ἀναπνοῆς. Εἶναι καὶ ὄργανο ἀκοῆς : μὲ αὐτὸ αἰσθάνεται ὁ γεωσκώληξ τοὺς κραδασμοὺς ποὺ κάνουν τὸ ἔδαφος ἀπὸ κάποιου ἐχθροῦ ποὺ πλησιάζει, ἐν σκαντζόχοιρο νὰ εἰποῦμε, ὥστε νὰ σπεύσῃ νὰ κρυφθῇ. Τὸ δέρμα εἶναι ἀκόμη καὶ ὄργανο ὁράσεως. Ὅχι βέβαια ὅτι ὁ γεωσκώληξ βλέπει. Μὲ αὐτὸ ὅμως ἀντιλαμβάνεται τὸ φῶς, ὅπως περίπου ἀντιλαμβανόμεθα ἡμεῖς, σταν ἔχωμε κλειστὰ τὰ μάτια μας, ἂν τὸ φῶς τοῦ δωματίου μας εἶναι ἀναμμένο ἢ σβηστό. Γιὰ ὅλα αὐτὰ ὁ γεωσκώληξ ζῇ διαρκῶς μέσα στὸ ἔδαφος. Ἐκεῖ ἀνοίγει ὑπόγειες στοῖες, τρώγοντας τὸ χῶμα μὲ τὸ στόμα του. Ἀφοῦ χωνέψῃ ὅλες τίς ὀργανικὰς οὐσίες — σάπισμένα φύλλα — ποὺ περιέχει τὸ χῶμα, τὸ ἀποβάλλει. Πολλὲς φορὲς τῇ νύχτᾳ, ὅταν δὲν εἶναι μεγάλη ζέστη, ἢ τίς βροχερὰς ἡμέρες, ὁ γεωσκώληξ ἀνεβαίνει στὴν ἐπιφάνεια τοῦ εἰσόδου, βρῖσκει κάποιον φύλλον, τὸ στριφώνει καὶ τὸ σέρνει στὴν τρύπα του, ὅπου τὸ τρώει μὲ τὴν ἡσυχία του. Τὸ φύλλον βέβαια δὲν τὸ βλέπει· τὸ σφρααίνεται ὡς — τὸ δέρμα του δηλαδὴ εἶναι ἀκόμη καὶ ὄργανο ὁσμώσεως. Οἱ τρύπες

Ο ΚΟΛΟΚΟΤΡΩΝΗΣ ΣΤΗ ΖΑΚΥΝΘΟ

Τὴν 8 ᾿Ιανουαρίου ἐνέεγτο ἐν Ζακύνθῳ ὁ ἐορτασμός τῶν 150 χρόνων ἀπὸ τῆς ᾿Απελευθερώσεως τῆς Ἑλλάδος. Κατ' αὐτὸν ὁ κ. Νομάρχης Ζακύνθου ἀπεκάλυψε τὴν ἐντοιχισθεῖσαν πλάκα ἐπὶ τῆς βάσεως τοῦ ἐσχάτου ἀποπερατωθέντος ἱστορικοῦ κωδωνοστασίου τῆς Πικριδιωτίσεως, ἀνεγερθέντος ὑπὸ τῆς ᾿Επιτροπῆς Διασώσεως τῶν ᾿Ιστορικῶν Χώρων καὶ Μνημείων Ζακύνθου, εἰς τὰς βαθμίδας τοῦ ὁποίου ὁ Θ. Κολοκοτράκης, ἐπιδεικνύων τὰ βουνὰ τοῦ σκλαβωμένου Μωριά, ἔλαβε τὴν ἀπόφασιν νὰ τεθῇ ἐπικεφαλῇ τῆς ᾿Επανάστασεως.

Μετά σύντομον ομιλίαν τοῦ κ. Νομάρχου ἔλαβε τὸν λόγον ὁ Γεν. Γραμματεὺς τῆς ὥς ἄνω Ἐπιτροπῆς κ. Ν. Α. Βασιβάνης ὁ ὁποῖος, μεταξὺ ἄλλων, εἶπεν :

Ἐδῶ, στή θέσι αὐτή, εἶναι ἱστορικά ἐξακριβωμένο, στὰ σκαλοπάτια τοῦ μνημειακοῦ καμπαναριοῦ τῆς Παναγας τοῦ Πικροῖδου, καθισμένος ὁ θρυλικὸς γέρος

ὁμως, ἡ καλύτερα οἱ στοές, πὺν ἀνοίγει ὁ γεωσκώλης μέσα στὸ χῶμα, συντελοῦν σημαντικὰ στὴν καλύτερευσιν τοῦ ἔδαφους. Τὸ χῶμα, πὺν καταπίνει τριβεται μέσα στὸ στομάχι του καὶ γίνεται πῶ λεπτὸ καὶ πῶ μαλακό. Μὲ τίς στοές πάλι πὺν ἀνοίγει ὅσο προχωρεῖ μέσα στὸ ἔδαφος ἀναζητῶντας τροφή, κυκλοφοροῦν εὐκολώτερα τὸ νερὸ καὶ ὁ ἀέρας, καὶ τὰ δυὸ ἀπαραιτήτα, γιὰ τὴν ἀνάπτυξιν τῶν φυτῶν καὶ τὴν ἀναπνοὴν τῶν ριζῶν.

Οι γεωπρόνοι έχουν υπολογίσει ότι αν σ' ένα κηποζούν 100.000 γεωσκώληκες, μέσα σ' ένα χρόνο θά κατεργασθούν, δηλαδή θά περάσουν από τὸ στομάχι τους περὶ τὰ 25 κυβικά μέτρα χώματος. Τὸ χώμα αὐτὸ καθὼς τρίβεται καὶ λιπαίνεται εἶναι κατάλληλο γιὰ τὰ φυτά. Βρίσκει δηλαδή ὁ κηπουρὸς ἕνα θαυμάσιο βοηθὸ στὴ δουλειά του, χωρίς μάλιστα νὰ ἐξοδεύη τίποτε. Σχετικὰ μὲ τὴ χρησιμότητα τοῦ γεωσκώληκα γιὰ τὴν καλλιτέρευσιν τοῦ ἐδάφους, ἔκαμαν πολλὰς μελέτας Ἀμερικανοὶ γεωπρόνοι. Αὐτοὶ παρατήρησαν, ὅτι ἐδάφη ξερὰ καὶ ἄγονα, ὅταν ἔγιναν ἀρδευτικὰ ἔργα καὶ ἐκαλλιεργήθησαν, δὲν εἶχαν τὴν ἀπόδοσιν ποὺ ἐπερίμεναν. Προσπάθησαν νὰ βροῦν τὴν αἰτία καὶ τότε ἀνεκάλυψαν, ὅτι τοῦτο ὄφειλεν εἶναι ἡ ἐλλείψις γεωσκωλήκων στὰ ἐδάφη αὐτά. "Ἐφεραν λοιπὸν ἀπὸ ἄλλα μέρη γεωσκώληκες, οἱ ὅποιοι ἄρχισαν νὰ πολλαπλασιασθῶνται μὲ ἀφθονία. "Ὅσο πληθύναν οἱ γεωσκώληκες, τόσο ἡ ἀπόδοσις τοῦ ἐδάφους ἐγίνετο μεγαλύτερη. "Ἐφθασαν μάλιστα στὸ συμπέρασμα, ὅτι ὅσο αὐξάνει ὁ ἀριθμὸς τῶν γεωσκωλήκων μέσα στὸ καλλιεργούμενον ἔδαφος, ὅχι μόνον αὐξάνουν οἱ ἐσοδεῖς, ἀλλὰ χρειάζονται καὶ ὀλιγότερα λιπάσματα. "Ἐδάφη σκληρά, ἀδιαπέραστα ἀπὸ τὸ νερὸ, ἔγιναν, χάρι στους γεωσκώληκες πιὸ ἐλαφρὰ καὶ διαπερατὰ ἀπὸ τὸ νερὸ, ἀπὸ ἄγονα ἔγιναν γόνιμα.

Ὁ ταπεινὸς λοιπὸν γεωσκώληξ εἶναι ἓνα πλάσμα
χρησιμώτατο γιὰ τοὺς ἀνθρώπους, ἕνας ἀκούραστος
καλλιεργητής, πὸν βοηθᾷ στὴν καλλιέργεια τῆς γῆς,
ἀπὸ τὴν ὁποία παίρνει τὴν τροφή του. Ἄς μὴ περι-
φρονοῦμε λοιπὸν τὸν ταπεινὸν γεωσκώληκα, στὸν
ὁποῖο τόσα χροσᾶμε, χωρὶς νὰ μᾶς ζητῇ ἀλλ' οὔτε
καὶ νὰ τοῦ προσφέρωμε τίποτε.

τοῦ Μωριά, στὰ προεπαναστατικά χρόνια, ἀνηφορίζοντας πρὸς τὸ Κάστρο ἀποσταμένος, ἔπειτα ἀπὸ ἓνα συγκινητικὸ διάλογο μὲ τὸ στεγνοπαίδι του Κολλίνου, πὺν ἡ λαϊκὴ μοῦσα ἀπεθανάντισε μὲ τοὺς στίχους :

«— Τ' εἶναι πατέρα μου καὶ κλαῖς
καὶ βαριαναστενάζεις;

— Βλέπω τὴ θάλασσα μακριὰ
καὶ τὸ Μωριά ἀλλάογα.

*Μω πῆρε τὸ παράπονο
καὶ τὸ μεγάλο ντέρντι....»*

καὶ δείχνοντας τὰ βονὰ τοῦ σκλαβωμένου Μωοιᾶ
 μὲ τὶς σταχτογάλαξες κορφές, ἔλαβε τὴν ἀπόφασιν
 νὰ ἡγηθῇ τοῦ ἀγῶνα γιὰ τὴν ἀπελευθέρωσιν τῆς Με-
 γάλης μας Ἑλληνικῆς Πατρίδος καὶ νὰ τραβήξῃ τὸ
 σπαθὶ γιὰ τὴν Ἑλλάδα, ἀπορρίπτοντας ἄλλες δε-
 λεαστικὰς προτάσεις.

Ἀκριβῶς, 150 χρόνια σὰν προχθές, στίς 6 τοῦ Γενάρη, μία νύχτα σὲ μιὰ ἐρημικὴ ἀκτὴ τῆς Μάνης ἀπεβιβάζετο ἀπὸ ἓνα καΐκι προερχόμενος ἀπὸ τὴ Ζάκυνθο ἓνας πενηντάρης ἀπόστρατος ταγματάρχης τοῦ Ἀγγλικοῦ Στρατοῦ, μνημένος ἐδῶ στὸ Μεγάλο Μυστικὸ τῶν Φιλικῶν, μὲ τὸ ὄνομα Θεόδωρος Κωνσταντίνου Κολοκοτρώνη, πὺν δέκα πέντε ὁλόκληρα χρόνια προεπαναστατικὰ ἐξῆσε στὴ Ζάκυνθο, ὅπου ἐδιδάχθηκε καὶ ἐμορφώθηκε ἀπὸ τὸ Μεγάλο Πανεπιστήμιο τῆς ζωῆς.

«Εγώ, ἡ φιλία μου, τ' ἀρματα μου, ὅτι ἔχω,
εἶναι γιὰ τὴν Ἑλλάδα» ἐδήλωσε ὁ ἄλλοτε ταγματάρ-
χος τοῦ Ἀγγλικοῦ Στρατοῦ, ποὺ ἔγινε ἓνα χρόνο
ὕστερα, ὁ ἀρχιστρατῆγος τοῦ Ἀγῶνα, ὁ νικητὴς τοῦ
Δράμαλη, τοῦ Κεχαγιάμπη, τοῦ Κιαμὺλ Μπέη, ὁ
πορθητὴς τοῦ τρομεροῦ Ἀζροκορύνθου, τῆς Τριπο-
λιτσᾶς, ὁ ἀπαράμιλλος μαχητὴς τοῦ Βαλτετσίου, ὁ
ἀγαπημένος ἀρχηγὸς τῆς Καρὺταινας, ὁ Γέρος τοῦ
Μωριά...

Σήμερα μὲ τὴν εὐκαιρία τοῦ πρώτου ἐπίσημου
έορτασμοῦ στὴ Ζάκυνθο, τῶν 150 χρόνων ἀπὸ τὴν
Ἑθνικὴν μας Παλιγγενεσία, ἡ Ζακυνθινὴ ψυχὴ, ὁλόρ-
θη πάλι καὶ ὑπερήφανη γιὰ τὴ μεγάλη καὶ πλούσια
Θρησκευτικὴ ὅσο καὶ Ἑθνικὴ Ἱστορία της, παρὰ τὰ
σκληρὰ κτηνημάτα τῆς μοίρας καὶ εἰς πείραμα τῶν
κακῶν Δαιμόνων τῆς καταστροφῆς, ξατασήκωσε τὸ
Θρησκευτικὸ καὶ Ἑθνικὸ αὐτὸ Μνημεῖο καὶ τὸ παρα-
δίδει στοὺς ἐπερχομένους...

Καὶ ἔτσι, λίγο - λίγο, τὸ γραφικὸ μας γησί, ξαναπαίρνει τὴ παλιὰ του, παραδοσιακὴ θεησκευτικὴ ὁμορφιά καὶ ξαναπροβάλλει τὴ λαμπρότητα τῆς μεγάλης ἐθνικῆς του Ἱστορίας.

1000

Ὑπογραφή τοῦ Κοκολοτρώνη

ΣΤΟ Μ. ΣΠΗΛΑΙΟ ΚΑΙ ΣΤΗΝ ΑΓΙΑ ΛΑΥΡΑ

(Συνέχεια από την σελίδα 14)

του Βουραϊκού ποταμού, και να συναγωνίζεται σε δουή και σε φασαρία το ωραίο ποτάμι. Κατεβήκαμε από τ' αυτόκινητα και τα παιδιά βρήκαν ευκαιρία να ξεφύγουν σαν μικροί ταρζάν μέσα στη ζούγκλα, δίπλα στην άγρια βλάστηση του ποταμού. Ο δοντωτός ανέβαινε τις αμφορείς σκαρφαλώνοντας με τα δόντια του στις σιδερένιες έγκοπτες, ξεφυσώντας κάθε τόσο από κούραση, τσούφ - τσούφ... τσούφ - τσούφ... Ο Κωστάκης με τη Νόρα σκαρφάλωσαν σ' ένα διχαλωτό κορμό, κι από το βραχάκι δίπλα ο Κλεάνθης, ή Μαρίνα κι ο Τάκης φώναζαν δυνατά με κραυγές!

— Κραμπίμ μπάμ, μπάμπουλι, κραμπάμπουλι... Κραμπίμ μπάμ, μπάμπουλι, κραμπάμπουλι...

Ο πατέρας τους ψιθύρισε αναστενάζοντας:

— Αυτό λέγεται: «ήσυχία και ξεκούραση».

Τέσσερα χιλιόμετρα έξω από τα Καλάβρυτα υπάρχει το μοναστήρι της Αγίας Λαύρας. Μπήκαμε μέσα στην παλιά εκκλησούλα και ο Κωστάκης πήγε και στάθηκε μπροστά στην Ωραία Πύλη.

— Κάθισε Κωστάκη, εκεί που είσαι. Έλατε όλοι, εδώ πέρα.

Κάναμε γύρω από το παιδί ένα ημικύκλιο.

— Λοιπόν, το 1821, παίχθηκε έδω ή πιο συγκινητική σκηνή από την Ελληνική Επανάσταση. Ο Παλαιών Πατρών Γερμανός στεκόταν στην Ωραία Πύλη, εκεί που είναι ο Κωστάκης. Μετά την δοξολογία, εύλογησε το παραπέτασμα της Ωραίας Πύλης και το έκανε σύμβολο του αγώνα. Όταν ύψώθηκε το λάβαρο σαν σημαία της Επανάστασης, ήταν λόγος, έτσι όπως είμαστε εμείς, οι όπλαρχηγοί του '21. Ξεσηκώθηκαν λοιπόν — ήταν 25 Μαρτίου 1821 — και κατέλαβαν τα Καλάβρυτα. Πολεμούσαν και τραγουδούσαν:

«Κρυφά το λένε τα πουλιά, κρυφά το λέν τα χελιδόνια, κρυφά το λέει ο γούμενος από την Αγία Λαύρα:

Παιδιά, για μεταλάβετε, για ξομολογηθήτε»

δεν είν' ο περσινός καιρός κι ο φεινός χειμώνας.

Να διώξουμε όλοι την Τουρκιά, ή όλοι να χαθούμε...»

ΑΓΓ. ΒΑΡΕΛΛΑ

ΙΩΑΝ. ΣΤΑΜΑΤΟΓΛΟΥ

Παιδαγωγού

ΕΘΝΙΚΟΝ ΜΕΓΑΛΟΥΡΓΗΜΑ

Σοβαρόν, όφηλόν
δόσε τόνον, ώ Λύρα
λάβε άσπρατήν, και ήθος
λάβε, νός όμνούμεν ένδοξον έργον
ΑΝΔΡΕΑΣ ΚΑΛΒΟΣ

Τό έτος 1971 ώρισθη πολύ δικαίως υπό της Έθνικής Κυβερνήσεως ως έτος Έλληνικής Έθνικής Έλευθερίας, ένεκα του μεγάλου διά το Έθνος μας ιστορικού γεγονότος της συμπληρώσεως 150 έτών από της Επανάστασεως του 1821. Είς όλόκληρον την Χώραν, καθώς και εις τας Έλληνικάς Κοινότητας του έξωτερικού, τό άθάνον Έλληνικόν Έθνος εορτάζει με πάσαν μεγαλοπρέπειαν διά σειράς πανηγυρικών εκδηλώσεων την 150 ετηρίδα από της Έθνικής μας Παλιγγενεσίας. Δίνονται τοιουτοτρόπως εις τούς Πανέλληνας ώραιαι ευκαιρία, κατά τας όποίας, αποτιθέμενοι τας βιοτικάς μερίμνας και προσερχόμενοι με Ιεράν συγκίνησιν και άπειρον θαυμασμόν εις την κολυμβήθραν της Έθνικής Ψυχής, τό Θρυλικόν '21, αναβαπτίζονται εις «τά θαυμάσια της άρετής άένα νερά» και επιχέουν χόας θερμής ευγνωμοσύνης και ελκρινούς τιμής εις τας Ιεράς Σκιές των ήμικών προγόνων μας διά τούς αγώνας και τας υπερτάτας θυσίας των.

Η Επανάστασις του 1821 δέν όμοιάζει με τας πρότερον γενομένας Γαλλικήν και Αμερικανικήν. Είναι έργον και κατά την σύλληψιν και κατά την πραγματοποίησιν καθαρώς Έλληνικόν, γεγονός πρωτοφανέρον εις την παγκόσμιον ιστορίαν, άφοϋ έγινεν άφετηρία άφύπνισεως των ύποδούλων Λαών και άπαρχή δημιουργίας ανεξαρτήτων κρατών. Και δέν ήτο ούτε τυχαία ούτε συμπτωματική. Υπήρξεν αντίθετος ό ώριμος καρπός συνεχούς και άδιακόπου αγώνος των Έλλήνων προς άποτίναξιν του ζυγού και πολιτικήν άπελευθέρωσιν. Οι πρωταγωνιστάι της γιγαντιαίας Εποποιίας του 1821, προσηλωμένοι εις τας άκατάλυτα ιδεώδη της Φύλης — την Θρησκείαν, την Πατρίδα, την Οικογένειαν — τά όποία επί 400 σχεδόν έτη συγνής δουλείας διετηρούντο άλώβητα εις τας «Κρυφά Σχολεία» και τά άπάτητα βουνά, μη άνεχόμενοι οϋδ' επί στιγμήν τον ταπεινωτικόν ζυγόν του άγροίκου άσιάτου, ότε ήλθεν ή «καλή ώρα» άπεδύθησαν εις τον ύπέρ πάντων Άγώνα και με τό σύνθημα «Έλευθερία ή θάνατος» έξωβέλισαν τον βάρβαρον κατακτητήν. Η άπόφασίς των να έλευθερωθούν ήτο κάτι παράτολμον, διότι άνελάμβανον, εις εποχήν κατά την όποιαν εις την Εύρώπην έπεκράτει ή πνιγνρά άτμόσφαιρα του δεσποτισμού, να άναμετρηθούν με την κραταιάν τότε Όθωμανικήν Αυτοκρατορίαν, έχουσαν ώργανωμένον στρατόν και άφθονα μέσα. Αλλά οι «πρωτοστάται της Έλευθερίας» Έλληνες εις τας ήθικάς έξάρσεις των ένεργούν όχι τόσο με τον νούν όσον με την καρδίαν, με τον θερμουργόν ένθουσιασμόν, τον όποιον τούς δημιουργεί ό άσίγαστος πόθος προς άπόκτησιν του πολυτιμωτάτου αγαθού της Έλευθερίας. Απέναντι των άπειρων δυσχερειών του Ιερού Άγώνος του 1821 διέθετον έν και μόνον

μέσον, προέταξαν έν άλλ' άήττητον όπλον, την Έλληνικήν Ψυχήν. Μεθυσμένη αυτή με τό κρασί της χριστιανικής πίστεως, ώπλισμένη με τας άρετάς της σοφίας, της άνδρείας και της καρτερίας και πυρπολούμενη από τον έρωτα της Έλευθερίας και της ανθρωπίνης αξιοπρεπείας, έγγιγαντώθη διά μιās, και ως άλλος Δαβίδ κατώρθωσε τό φαινομενικώς άκατόρθωτον, να καταβάλη τον κοϋφον και απολίτιστον Γολιάθ, να θριαμβεύση — πνεύμα αυτή όλοφώτεινον — επί της ύλης της ήμισελήνου. Έδωσεν έτσι ή ύπεροχος Έλληνική Ψυχή έν άκόμη ώφέλιμον μάθημα εις τας Έθνη, ότι ή Έλευθερία δέν καταχρύζεται άλλα κατακτάται, και τότε έχει άξίαν όταν θεμελιώνεται επί της θυσίας ή νίκη είναι άποτέλεσμα κοινού Άγώνος μέχρις έσχάτων και «ό τάφος είναι πέραςμα για την άθανασία» κατά τον ώραϊον στίχον του Παλαμά.

Εορτάζοντας με δικαίαν ύπερηφάνειαν έφέτος την 150ην άμφιετηρίδα του εύλογημένου Εικοσιένα, φέροντες εις την μνήμην μας τον μέγιστον αυτόν σταθμόν της ιστορικής μας ζωής και άποτίνοντας φόρον επιβαλλομένης τιμής και ελκρινούς ευγνωμοσύνης εις εκείνους οι όποιοι έπessαν εις τό βωμόν του Χρέους διά να όρθοποδήση ή Έλευθερία εις τον τόπον μας και να άναγεννηθή ό Έλληνικός Φοίνιξ, καλούμεθα και ήμεις διά μίαν εισέτι φοράν να βεβαιώσωμεν ότι θά διαφυλάξωμεν την πλουσίαν Έθνικήν κληρονομίαν μας και θά εργασθώμεν διά την πρόοδον της Φιλότητος μας Πατρίδος. Τηλαυγής φάρος εις την λεωφόρον της δημιουργίας του Έλληνικού μεγαλείου άς είναι πάντοτε τό άθάνον Εικοσιένα, τό Έθνικόν μας εκείνο μεγαλουργημα.

ΥΠΟΜΝΗΣΙΣ

Πολλά είναι τά θύματα, κυρίως μεταξύ των παιδιών, τά όποία, από άγνοια του σοβαροτάτου κινδύνου, περιεργάζονται εγκαταλελειμένα πολεμοφόδια (χειροβομβίδες, νάρκες, κ.λ.π.). Γι' αυτό τονίζομε και πάλιν ότι δέν πρέπει να περιεργάζονται τέτοια αντικείμενα, ούτε ν' αφήνουν άλλους να τά πλησιάζουν, άλλα μόλις τά αντικρύζουν, να είδοποιούν άμέσως την πλησιεστέραν άστυνομικήν ή στρατιωτικήν Αρχήν.

ΑΠΟ ΤΗΝ ΔΡΑΣΙΝ ΤΩΝ ΟΜΑΔΩΝ Ε.Ε.Σ. ΝΕΟΤΗΤΟΣ

Βοήθεια εις σεισμοπλήκτους και ένδεείς
Help to the needy

Βοήθεια εις Κοινότητας και σχολεία
Health in the Home

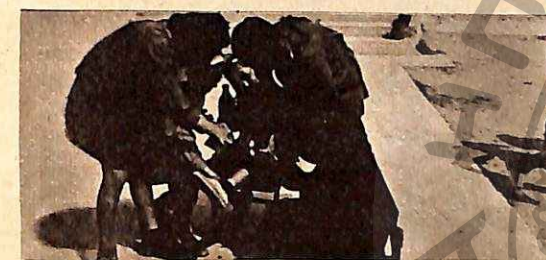
Ε.Ε.Ν. Ίδιωτ Σχ. Άννης Κρουσταλάκη, Άθηνών.
Juniors of Priv. School of Anna Kroustallaki
Glyfada Athens

Ε.Ε.Ν. 5ου Δημ. Σχ. Άγ. Άναργύρων Άθηνών
Juniors of 5th Elem. School Ag. Anargyron Athens

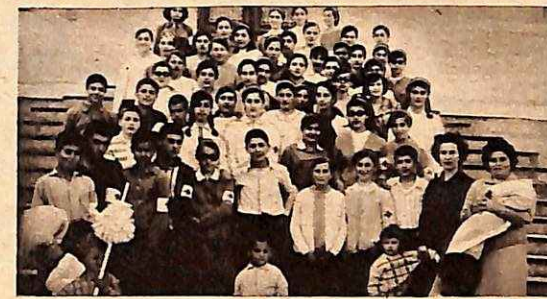
Ε.Ε.Ν. 17ου Δημ. Σχ Θεσσαλονίκης
Juniors of 17th Elem. School Salonica

Ε.Ε.Ν. Δημ. Σχ. Εύζωνων Παιονίας
Juniors of Elem. School Euzones Peonia

Ε.Ε.Ν. Δημ. Σχ Τριφυλείων Καλαμπάκας
Juniors of Elem. School Trifyleia Kalambaka

Ε.Ε.Ν. Γυμνασίου Σητείας Κρήτης
Juniors of High School Setia Kreta

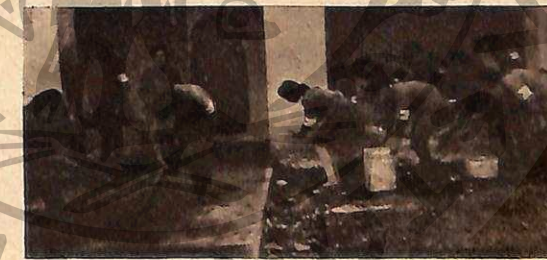
Ε.Ε.Ν. Δημ. Σχ. Μάλων Κρήτης
Juniors of Elem. School Malia Kreta

Ε.Ε.Ν. 3ου Δημ. Σχ. Ηλιουπόλεως Άθηνών
Juniors of 3rd Elem. School Ellinopolis Athens

Ε.Ε.Ν. 1ου Δημ. Σχ. Μεγάρων Άττικής
Juniors of 1th Elem. School Megara Attica

Ε.Ε.Ν. Δημ. Σχ. Κρανέας Πρεβέζης
Juniors of Elem. School Kranea Preveza

ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΓΥΖΗ «*Ἡ Δόξα τῶν Θεῶν*»

Τὸ ἔργον αὐτὸ τὸ ἐνεπνεύσθη ὁ μέγας Ἕλλην καλλιτέχνης ἀπὸ τὸ θαυμασίον ἐξάστιχον τοῦ Ἑθνικοῦ μας ποιητοῦ ΔΙΟΝ. ΣΟΛΩΜΟΥ:

«*Στὸν Θεῶν τὴν ὁλόμανον ῥάχην
περπατώντας ἡ Δόξα μονάχη,
μελετᾷ τὰ λαμπρὰ παλληκάρια
καὶ στὴν κόμην στεφάνι φορεῖ
γινόμενο ἀπὸ λίγα χορτάρια
ποῦ ἔχον μείνει στὴν ἔρημην γῆν.*»

ΝΕΟΙ ΔΡΟΜΟΙ

Η ΕΠΙΣΤΗΜΗ ΤΟΥ ΜΕΓΑΛΟΥ ΨΥΧΟΥΣ

(Ἡλιον, χαλκὸς κ.ἄ. στοιχεῖα)

ὑπὸ Ρ. ΚΑΡΜΠΟΝΕ

Τὸ ἀέριον ἥλιον, ὅταν ὑγροποιηθῇ συμπεριφέρεται ὅπως κανένα ἄλλο ὑγρὸν ἀπὸ ὅσα ξέρεται ἡ ἐπιστήμη. Κυλᾷ μέσα ἀπὸ ἓνα λεπτότατο σωλῆνα τόσο εὐκόλα, ὅσο τὸ νερὸ κυλᾷ μέσα σὲ ἓναν πλατὺ ἀγωγό. Τὰ περισσότερα ὑγρά ποὺ περνοῦν μέσα ἀπὸ σωλῆνα δείχνουν μιὰ μικρὴ ἄνοδο θερμοκρασίας ἐξ αἰτίας τῆς τριβῆς μὲ τὰ τοιχώματα τοῦ σωλῆνος. Τὸ ὑγροποιημένον ἥλιον γίνεται λίγο ψυχρότερο. Καὶ ὅταν τοποθετηθῇ μέσα εἰς ἓνα μικρὸ δοχεῖον κυλᾷ πρὸς τὰ ἐπάνω μέσα στὸ δοχεῖον, περνᾷ ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τότε ρεῖ πρὸς τὰ κάτω.

Τὸ ἴδιο ἐνδιαφέρον γιὰ τὴν ἐπιστήμη παρουσιάζει ἡ συμπεριφορὰ τῶν μετάλλων ὅταν ὑποβάλλονται σὲ πολὺ χαμηλὰ θερμοκρασίες. Μερικὰ μέταλλα ἰσχυροποιοῦνται, ἐνῶ ἄλλα γίνονται τόσο εὐθραυστα ὥστε θρυμματίζονται καὶ μὲ τὸ ἄγγιγμα ἐνὸς φτεροῦ.

Ἄλλα πάλι μέταλλα, ποὺ δὲν

εἶναι ἰδιαίτερος καλοὶ ἀγωγοὶ τοῦ ἡλεκτρισμοῦ, σὲ συνήθεις θερμοκρασίες, γίνονται πολὺ καλοὶ ἀγωγοὶ ὅταν ὑποβληθοῦν σὲ μεγάλο ψυχρὸς καὶ δὲν προσφέρουν καμμιὰ ἀντίδρασι στὸ πέρασμα ἡλεκτρικοῦ ρεύματος. Ἄν διοχετεύσουμε ρεῖμα σὲ ἓναν κύκλον ἀπὸ τέτοια μέταλλα, θὰ τὸ βροῦμε νὰ κυκλοφορῇ στὸν κύκλο πολλὰς ὥρας ἀφοῦ παύσῃ ἡ διοχέτευσίς του.

Ἡ ιδιότης αὕτη, ποὺ λέγεται ὑπεραγωγιμότης, μπαίνει τώρα σὲ πρακτικὴν ἐφαρμογή.

Ὁ χαλκὸς ὅταν ψυχθῇ σὲ πολὺ χαμηλὴ θερμοκρασία χάνει τὰ 99% τῆς ἀντιστάσεώς του. Στὰ ἐργαστήρια ἀτομικῆς ἐνεργείας τοῦ Πανεπιστημίου τῆς Καλιφόρνιας, ἓνας τεράστιος ἡλεκτρομαγνήτης παίρνει ἡλεκτρικὸ ρεῖμα ποὺ ἔρχεται ἀπὸ μιὰ γεννήτρια μέσα ἀπὸ χάλκινα καλώδια ψυχόμενα μὲ ὑγρὸ ὕδρογόνο. Μὲ τὸ σύστημα αὐτὸ ὑπάρχει μεγάλο κέρδος ἡλεκτρικῆς ἀποδοτικότητος.

Η ΕΞΑΣΚΗΣΙΣ ΤΗΣ ΜΝΗΜΗΣ

ὑπὸ Μ. ΜΠΡΟΜΠΕΡΖΕΡ

Τέσσερες ἄνθρωποι στοὺς δέκα, ποὺ παραπονοῦνται ὅτι ἡ μνήμη τους εἶναι ἐλαττωματικὴ, πρέπει νὰ κακίζουν γι' αὐτὸ μόνο τὴν ἀμέλειά τους καὶ τὴν ἀφροσύνη τους. Γιὰ νὰ διατηρήσῃ τοὺς μῦς τοῦ σὲ φόρμα, ὁ φίλαθλος δὲν πίνει, δὲν καπνίζει, δὲν τρώει πολὺ λιπαρὰ φαγητὰ. Ἐμεῖς ὅμως δὲν σκεπτόμαστε ὅτι πρέπει νὰ στερηθοῦμε ὀρισμένα θελκτικὰ δηλητήρια γιὰ νὰ διατηρήσουμε σὲ φόρμα τοὺς μῦς τοῦ ἐγκεφάλου μας. Ἡ νικοτίνη, πρὸ παντός, ἀποναρκώνει τὴν νευρογλοία. Τὰ λιπαρὰ φαγητὰ ἐπίσης. Τὰ ζαχαρωμένα φρούτα, τὰ γλυκὰ, τὸ μαγειρεμένο βουτυρο, τὸ λίπος, εἶναι ἰδιαίτερα βλαβερὰ στὸν μηχανισμό τῆς μνήμης.

Ἡ βαθεῖα ἀναπνοὴ βοηθεῖ πολὺ στὴν ἀφύπνισι τῆς μνήμης. Οἱ ἐργάτες ὀρυχείων ποὺ στεροῦνται τὸν καθαρὸν ἀέρα ξέρουν ὅτι ἡ μνήμη ἐλαττώνεται ὑπερβολικὰ στὰ βάθη ἐκεῖνα. Μποροῦμε νὰ καλλιεργήσουμε τὴ μνήμη μας ὑποβάλλοντας τοὺς μῦς μας σὲ μιὰν ἀσκήσι ἀνάλογη πρὸς ἐκείνη ποὺ ἐπιβάλλουμε στοὺς μῦς τῶν χερῶν καὶ τῶν ποδιῶν μας. Αὐτὸ γίνεται στὸ σχολεῖο, ἀλλὰ κατόπιν, οἱ περισσότεροι ἀπὸ μᾶς τὸ ἀμελοῦν. Γιὰ νὰ εἶναι ἀποτελεσματικὴ ἡ ἀσκήσις δὲν χρειάζεται περισσότερο ἀπὸ ἓνα τέταρτο τῆς ὥρας τὴν ἡμέρα. Ἐξαιρετες τέτοιες ἀσκήσεις εἶναι τοῦ Σέρλοκ Χόλμς καὶ τῶν ἐπιθεωρητῶν τῆς ἀστυνομίας. Ὁ

Σέρλοκ Χόλμς ἀναπαρίστανε ἀπὸ μνήμης ὡς τὴν τελευταία λεπτομέρεια, τὰ δωμάτια ποὺ εἶχε δῆ, περιγράφοντας καὶ τοποθετώντας στὴ θέσι τοὺς τὰ ἐπιπλά, τὰ χαλιά, τὶς λάμπες, τὰ τραπέζια. Ὁ καθένας εἶναι ἱκανὸς νὰ ἐπαναλάβῃ αὐτὴ τὴν ἀσκήσι, ἂν ἀποκτήσῃ τὴ συνήθεια νὰ ἐρευνᾷ μὲ μιὰ ματιὰ ἓνα δωμάτιο καὶ νὰ τὸ περιγράψῃ κατόπιν μέσα του. Οἱ ἀστυνομικοί, ἐξ ἄλλου, ἀσκοῦνται στὴν ἀναγνώρισι προσώπων παρατηρώντας τοὺς ἀνθρώπους μέσα στὰ λεωφορεῖα. Κλείνουν κατόπιν τὰ μάτια τους καὶ περιγράφουν μέσα στὴ σκέψι τους τοὺς ἀνθρώπους ποὺ εἶδαν μὲ τὰ μουστάκια, τὸ χτένισμα, τὸ χρῶμα τῶν ματιῶν τους, τὶς γραβάτες, τὰ ρούχα ποὺ φοροῦσαν.

Ὅσοι ὑποφέρουν ἀπὸ ἀδυναμία μιᾶς ἰδιαίτερης λειτουργίας τῆς μνήμης, θὰ πετύχουν ἐκπληκτικὰ ἀποτελέσματα, ἂν προσπαθήσουν νὰ συγκρατοῦν τοὺς ἀριθμοὺς, τὰ ὀνόματα, τοὺς ἀριθμοὺς τοῦ τηλεφώνου, ποὺ συνήθως λησμονοῦν. Ὑπάρχουν ἀναρίθμητοι τρόποι γιὰ νὰ δαμάσουμε μιὰ ἀτίθαση μνήμη. Ἐνας ἀπὸ τοὺς καλύτερους εἶναι ἡ συσχέτισις τῶν ἰδεῶν. Οἱ ἀλλόκοτες, οἱ γελοῖες, οἱ ἀνόητες συσχέτισεις συγκρατοῦνται εὐκολώτερα.

Τὰ ἄτομα ποὺ ξεχνοῦν ὀνόματα μόλις τὰ ἀκούσουν, θὰ χρησιμοποιοῦν μὲ πολλὴ ἀπόδοσι τὴ μέθοδο ἐνὸς μεγάλου Γάλλου δικηγόρου, τοῦ Λαμπορί. Ἔμενε κανεὶς ἐκπληκτος, βλέποντας τὸν Λαμπορί, μερικὲς φορές, νὰ δείχνῃ ἓνα ἐξαιρετικὸ ἐνδιαφέρον γιὰ κάποιον κύριον Χ, ἓνα τελείως ἀσήμαντο ἄτομο.

— «ὦ! κύριε Χ, ἔλεγε. Ἐγνώρισα κι ἄλλους Χ σ' ἓνα ταξίδι μου στὴ Μασσαλία. Μήπως εἰσθε συγγενεῖς; Τί θαυμάσιος ἄνθρωπος αὐτὸς ὁ Γιάννης Χ! Δὲν εἰσθε συγγενεῖς; Εἶμαι εὐτυχὴς γιὰ τὴ γνωριμία σας κύριε Χ!»

Αὐτὸ ἦταν ἀπλοῦστατα μιὰ μνημοτεχνικὴ ἀσκήσι. Ὁ Λαμπορί εἶχε ἀνάγκη νὰ ἐπαναλάβῃ πέντ' ἑξὶ φορές δυνατὰ ἓνα ὄνομα γιὰ νὰ τὸ συγκρατήσῃ. Ἀλλὰ μὲ τὸν τρόπον αὐτό, δὲν τοποθετοῦσε μόνο μιὰ καρτέλλα στὰ ντουλάπια τῆς μνήμης του. Ἀποκτοῦσε κ' ἓνα φίλο!

Ο ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΣ ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΑΛΩΣΙΝ

Μέσα στο χάος, μέσα στο σκοτάδι και την άμαρτία που ο μαύρος πέπλος της σκλαβιάς άπλωσε μετά την "Αλωσι, ο Έλληνισμός δλόκληρος άργοπεθαίνει. Οί Τούρκοι έκλεισαν τὰ σχολεία και άπαγόρευσαν νά διδάσκωνται γράμματα τὰ Έλληνόπουλα. Έτσι έπίστευαν πώς θά ξεχνοῦσαν τή γλώσσα τους, τή θρησκεία τους, τήν ιστορία τους και σιγά - σιγά θά εξισλαμίζοντο. Κάτι τέτοιο όμως δεν συνέβη, γιατί λαός όπως είναι ο Έλληνικός με δόξα και μεγαλείον άθάνατον, με κατορθώματα λαμπρά και με βαθειά πίστι στη θρησκεία του Χριστού, δε χάνεται εύκολα. Ο Θός προνοεί και βοηθεϊ. Η θεία σκέπη έπροστάτευσε το Γένος και το έσωσε από βέβαιον άφανισμό. Από την πρώτη κι όλας στιγμή ο Πατριάρχης Γεννάδιος, Έθνάρχης του Έλληνισμού και μαζί μ' αυτόν όλόκληρος ο κλήρος γίνεται το στηρίγμα του Έθνους, που στρέφει στην εκκλησία το βλέμμα και ζητεί προστασία και καταφυγή. Και πράγματι ή εκκλησία έσυνάξε κοντά τὰ τέκνα της σάν καλή μάνα και τους έπρόσφερε προστασία και θαλπωρή. Έπι διακόσια όλόκληρα χρόνια σχολεία δεν έλειποῦσαν. Λίγα γράμματα έγνωρίζαν μόνον οί καλόγηροι τών μοναστηριών. Σ' αυτά τὰ μοναστήρια και κάτω από το τρεμάμενο φώς του κανδηλιού κατέφευ-

γαν τὰ Έλληνόπουλα νά μάθουν γράμματα με κίνδυνο τής ζωής τους. Αυτά τὰ μοναστήρια, τὰ όποία, σκαρφωμένα στις άπόκρημες βουνοπλαγιές τής πατρίδος μας, εξέφυγαν τή μανία του κατακτητού, παρέμειναν καθ' όλην τήν διάρκεια του Τουρκικού δεσποτισμού τὰ καταφύγια, στα όποία εύρισκαν παρηγορία και άνακούφισι οί κυνηγημένοι από τόν δυνάστη άδελφοί μας. Αναμφισβήτητα τὰ μοναστήρια υπήρξαν οί κανδήλες που έφώτιζαν δειλά - δειλά το Γένος σ' όλη του τή σκλαβιά και έθερμαιναν και έγυγάντωναν στις ψυχές τών ύποδούλων Έλλήνων τήν ιδέα τής έλευθερίας. Με λίγα λόγια υπήρξαν κιβωτοί στις όποιες διαφυλάχθηκε και διατηρήθηκε ο Χριστιανισμός και ο Έλληνισμός μαζί. Όμως από τὰ μέσα του 17ου αιώνα τὰ πράγματα άλλαζουν. Οί Τούρκοι πιεζόμενοι από τούς Φαναριώτες οί όποιοι κατείχον σπουδαίες θέσεις στην τουρκική διοίκηση, άναγκάσθηκαν νά παραχωρήσουν πρόνομια στους «ραγιαδες». Έπέτρεψαν τήν Έδρυσι, κατόπιν άδείας των, σχολείων. Και σέ λίγο ξεφυτρώνουν τὰ πρώτα σχολεία, τὰ όποία θά βοηθήσουν το γένος νά βγί από το σκοτάδι τής άμάθειας και νά γνωρίσει τήν ιστορία του, τήν καταγωγή του, τή γλώσσα του, το έν-

δοξο παρελθόν του, ένώ παραλλήλως θά του ύποκινήσουν τήν άπέχθεια και το μίσος κατά τών τυράννων τής πατρίδος του, τούς όποιους θά θεωρήσει ύπεύθυνους για το σημερινό της κατάντημα. Οί Έλληνες του έξωτερικού με τις Κοινοότητες που άνθοῦν, στέλνουν χρήματα, βιβλία, διδασκάλους για τή λειτουργία τών σχολείων, τὰ όποία σκορπίζονται σ' όλη τήν Ελλάδα. Μέσα σ' αυτά τώρα διδάσκονται τὰ Έλληνικά γράμματα και παρασκευάζονται οί ψυχές τών Έλληνοπαίδων για τήν έθνεγερσία. Οί διδάσκαλοι του γένους μαζί με τόν κλήρο έπραξαν το καθήκον τους. Παραλλήλως όμως ή οικονομική άνάπτυξι τών Έλλήνων με τόν έμπορικó κυρίως στόλο επέτρεψε τή συγκρότησι ναυτικής δυνάμεως, ή όποία, άργότερα, όταν άκουσθή το έγερτήριο σάλπισμα, θά τεθή στην ύπηρεσία τής πατρίδος. Και το σάλπισμα ήχει άπ' άκρου εις άκρον τήν 25ην Μαρτίου 1821. Οί Έλληνες σύσσωμοι μάχονται οί ένας πλάι στον άλλον για τήν έλευθερία τους. Ρίπτονται άκράττοι στον ύπερ πάντων άγώνα. Το έγερτήριο σάλπισμα, που πρώτος με το θούριό του είχε τραγουδήσει ο πρωτομάρτυρας τής Έλληνικής έλευθερίας Ρήγας Φεραίος, γεμίζει τις ψυχές όλων τών Έλλήνων και τις κατευθύνει προς τήν μεγάλη άπόφασι: Νά ξεσηκωθούν και νά υπερασπισθούν με κάθε θυσία

μας! Σε μάς μένει το χρέος νά μην τούς λησμονήσωμεν. Έλληνα! Αναλογίσθηκες ποτέ σου τήν εύθύνη έναντι τών αίμοδοτών τής Έλευθερίας μας, τών αγωνιστών του 21; Ένοιωσες ρίγη συγκινήσεως εις τήν ιερήν άνάμνησίν των; Αν όχι, σου δίδεται τώρα ή εύκαιρία, τώρα που ή άλλη Έπανάστασις, ή Απριλιανή, διά νά κρατήσει στερεά τήν γέφυραν με το παρελθόν, καθιέρωσε το 1971 ως έτος έορτασμού των 150 ετών από τής Έπαναστάσεως του 1821. Σου δίδεται ή εύκαιρία νά γνωρίσης καλύτερα τούς ένδόξους προγόνους μας, νά πληροφορηθής διά τὰ ήρωικά κατορθώματά τους και ν' άντλήσης διδάγματα. Διδάγματα πίστεως, ήρωϊσμού, άυταπαρνήσεως και όλοκαυτωμάτων. Έτσι μόνον θά γίνης συνδημιουργός τής εύτυχίας τής φιλάτης μας Πατρίδος. Διότι άντλώντες οί Έλληνες διδάγματα εκ του παρελθόντος, οικοδομούν το παρόν και ασφαλίζουν το μέλλον σου, Πατρίδα!

ΦΩΤΙΟΣ ΕΥΑΓΓΕΛΟΥ
Διδάσκαλος

ΣΚΕΨΕΙΣ ΕΠ' ΕΥΚΑΙΡΙΑ ΤΗΣ 150ΕΤΗΡΙΔΟΣ

Με τούς καλύτερους οίωνους διά μία εύημεροῦσαν Ελλάδα εισήλθομεν εις το νέον έτος 1971. Η άσφάλεια, ή ειρήνη, ή πρόοδος και ή εύημερία είναι αγαθά που μάς έχάρισε ή Έπανάστασις τής 21ης Απριλίου 1967. Είναι ίσως γραφτό μία επανάστασις νά χαρίζη αγαθά εις το Έλληνικόν Έθνος, άφού και μία άλλη επανάστασις, κατά το ιστορικόν έτος 1821, μάς έχάρισε τήν Έλευθερία. Έλευθερία, που διά τόν Έλληνα ταυτίζεται με τήν ίδια του ζωή, όπως χαρακτηρίστικά έτραγούδησαν οί μαρτυρικές Σουλιώτισσες εις τόν περίφημο χορό του Ζαλόγγου. Άλλά μήπως ο όρκος τών αγωνιστών του 21 δεν ήτο: «Έλευθερία ή Θάνατος»; Από τότε πέρασαν 150 χρόνια και ή Ελλάς προχωρεί εις τόν δρόμον τών πεπωμένων της, ακολουθώντας τ' άχνάρια που χάραξαν οί ήρωες του 1821. Άλήθεια, πόσος θαυμασμός άξίζει σ' αυτούς που με το αίμα τους κ' έκραταίωσαν νά έδώξασαν τή χώρα

τά ιερά και όσια του γένους. Και ή χαράυγη τής έλευθερίας προβάλλει στον όρίζοντα. Η πολυβασανισμένη μας πατρίδα, αίματοβαμμένη και σπαράσσουσα, σηκώνεται όρθή. Αναζητεί νά βρῇ τὰ χαμένα της παιδιά νά τὰ ζεστάνη στις φτερούγες της. Έτσι, με ένα άγώνα τιτάνιον όκτώ ετών, κατώρθωσε ή Έλληνική φυλή νά κερδίση τήν έλευθερία της και νά δείξη στους έχθρούς της πώς «Η Ελλάδα ποτέ δεν πεθαίνει, μόνο λίγον καιρό ξαποσταίνει και ξανά προς τή δόξα τραβά».

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ ΣΤΟΥΝΟΣ

Διδάσκαλος Λαμπαίνης Μεσσηνίας

*

ΑΙΤΗΜΑ ΤΗΣ ΕΠΟΧΗΣ ΜΑΣ

«Τόνα χέρι νίβει τ' άλλο και τὰ δυο το πρόσωπο», τονίζει ή παροιμία του δημιουργικού λαού μας, ο όποιος άνέκαθεν έχαρακτηρίζετο διά τήν λακωνικότητα, τήν οξύνοια και το φιλοσοφικόν βάθος. Δεικνύει δέ, ποία είναι τ' αγαθά, τὰ όποία άπορρέουν εκ τής συνεργασίας των άτόμων.

Ο άνθρωπος, παλυσύνθετος προσωπικότης με πληθώραν προτερημάτων και έλαττωμάτων, δεν δύναται ν' άποτελέση άνεξάρτητον μονάδα εις τήν Κοινωνία. Είναι ζώον πολιτικόν και κοινωνικόν (κατά τόν Αριστοτέλη) και εύρίσκεται εις άλληλοεξάρτησιν με τ' άλλα μέλη τής ανθρωπίνης κοινότητος. Έρχόμενος εις έπαφήν και συνεννόησιν με τούς όμοίους του, φέρει εις πέρας δύσκολα έργα, τὰ όποία θά ήσαν άπρόσιτα διά μόνου του έαυτού του.

Ούτω λοιπόν «τ' άλλο χέρι» τής παροιμίας είναι ο συνάνθρωπος, με τόν όποιον θά ένεργήσωμεν όμού προς όφελος άμφοτέρων και κατά μείζονα λόγον τής κοινωνίας. Διά τής συνεργασίας έπιτυγχόνεται ή ειρηνική συνύπαρξις και ή δημιουργική σύμπραξις. Αυτή ώραίζει τόν άνθρωπον με φρόνησιν, μετριοπάθειαν, έπιείκειαν και εύπρεπή συγκαταβατικότητα. Είναι μία εκ των θεμελιωδών προϋποθέσεων διά τήν έπίτευξιν σκοπών τούς όποιους θέτομεν διά τήν κατάκτησιν τής δυσπροσίτου εύδαιμονίας.

Όταν συνεργαζόμεθα βλέπομεν τὰ πράγματα με διαφορετικόν όφθαλμόν. Ταῦτα δεν ένέχουν τότε το επίπονον, το άβέβαιον και το περιπετειώδες. Άπλως άπαιτούν καλόν χειρισμόν και όρθήν άντιμετώπισιν. Η συνεργασία φέρει το άτομον εις

τήν πραγματικότητα, το ύποβάλλει εις προβληματισμούς και το προστατεύει από άγόνους ρομαντισμούς και άκάμπτους δογματισμούς.

Εις το Σχολείον, εις το έργοστάσιον, εις τὰς Τραπεζάς, εις τὰς παντοίας έπιχειρήσεις, ή συνεργασία είναι άνεκτίμητος πλουτοπαραγωγική πηγή και έχει ως άπώτερον άποτέλεσμα τήν εύγενή άμιλλαν. Διότι πρὸς εξέτασιν ενός θέματος συγκεντρώνονται πλείοται γνώμαι και εκλέγονται αί σαφείς και άκριβείς διά τήν έπίλυσιν του ζητήματος.

Όποιος δεν κατέχεται υπό του πνεύματος τής συνεργασίας, διακρίνεται διά τόν υπερτροφικόν άτομικισμόν και τήν ιδεολογικήν μονολιθικότητα και στερεοτυπίαν του. Πολάκις καταλήγει δέ εις τήν μισαλλοδέξιαν. Ένίοτε αποβάλλει τήν ύποτυπώδη ψυχραιμίαν του, βλέπων το σκάφος τών ένεργειών του νά κλυδωνίζεται και τὰ κύματα του ώκεανού τής άποτυχίας νά τόν παρασύρουν εις το άποτρόπιον βάθος των.

Η συνεργασία προφυλάσσει τόν άνθρωπον από έπιζημίους πλάνας και τόν οδηγεί εις τήν όδόν τής εύημερίας και τής προόδου.

Τώρα όπου προβάλλεται έπιτακτικώς ως αίτημα τής έποχής μας ή συνεργασία, όφείλομεν νά ταχθώμεν υπό τήν σημαία της, εάν θέλωμεν νά ροδίση εις τόν όρίζοντα ένα εύτυχές, καλύτερον του σημερινού, αύριο.

ΘΕΟΔ. Κ. ΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΣ

Διδάσκαλος Δημ. Σχ. Τουρλάδος - Καλαβρύτων

*

ΣΤΡΩΣΟΥ ΠΑΛΙ...

Στρώσου πάλι στη μικρή σου τη θεσούλα
Καί, σκυμμένος στα βιβλία σου μπροστά,
Διάβάσε τα με σθεστή μικρή φωνούλα
Τὰ ώραία, τὰ μεγάλα, τὰ σοφά!
Σάν άργότερα μεγάλος πιά θά γίνης,
Φορτωμένος από γνώσεις, θ' άνεβής,
Και με γέλιο άγνής χαράς και καλωσύνης
Σε μιάν όμορφη ζωή θά προχωρής...

ΝΤ. ΑΝΤΩΝΟΠΟΥΛΟΥ

Έρυθροσταυρίτισσα

ΤΑ ΤΡΙΑ ΦΤΩΧΑ ΠΑΙΔΑΚΙΑ

Κάποτε ζούσαν σ' ένα χωριό δυο άδέρφια. Ο μεγαλύτερος, που τόν έλεγαν κυρ-Θάνο, ήταν πολύ πλούσιος και κατοικούσε με τη γυναίκα του και τὰ παιδιά του σ' ένα ψηλό παλατάκι με πολλά δωμάτια. Ο άλλος είχε μεγάλη άτυχία στη ζωή του και στο φτωχοκάλυδό του βασίλευε φτώχεια. Η γυναίκα του πήγαινε κάθε μέρα στο πλούσιο σπίτι και έκανε όλες τις εργασίες για νά φέρη το θράδυ λίγο φαγητό στα τρία χαριτωμένα άγοράκια της. Έπλενε τὰ ρούχα, σκούπιζε, σφουγγάριζε και ζύμωνε ψωμί ως άργά, που ένύχτωνε. Η πλούσια ήταν σκληρόκαρδη, και πολλές φορές τήν έμάλυνε. Αυτή όμως έκανε ύπομονη και δεν μιλούσε. Όταν έτελείωνε, έπαιρνε το λίγο βραδινό φαγητό της και γύριζε στο φτωχοκάλυδο, όπου τήν έπερίμεναν με λαχτάρα τὰ παιδιά της. Αυτή και ο άνδρας της, τις περισσότερες φορές κοιμόνταν νηστικοί, άφού παρακαλούσαν τόν καλό Θεό νά τούς δίνη ύγεία. Και πραγματικά, όλοι τους ήσαν πάντοτε γεροί. Τα τρία παιδάκια είχαν μάγουλα σάν τριαντάφυλλα και ποτέ δεν χρειάστηκε νά τὰ ιδή γιατρός. Ένώ τὰ παιδιά του πλούσιου ήσαν κιτρινάρικα και ποτέ δεν αισθάνονταν καλά. Η πλούσια έβλεπε τὰ παιδιά του φτωχού νά είναι τόσο γερά και έσκαζε από τή ζηλία της.

— Μά τί τρώνε τὰ παιδιά σου και είναι τόσο γερά; λέει μία μέρα στη συνυφάδα της.

— Νά, το λίγο φαγητό που μου δίνεις, τής άπαντά εκείνη.

— Α! άλλη φορά το φαγητό σου θά το τρώς εδώ, άπαντά με κακία ή πλούσια.

Τί νά κάνη ή κακομοίρα! Αφού έτελείωσε τη δουλειά, έφυγε για το καλύβι της με λύπη στην καρδιά.

— Τί θά δώσω το θράδυ στα παιδάκια μου; συλλογιζόταν. Τώρα θά κοιμηθούν νηστικά τὰ καημένα. Βοήθησέ μας, Χριστέ μου, έμάς τούς φτωχούς!

Τα παιδιά δεν είχαν γυρίσει ακόμη από το παιχνίδι τους, όταν έφθασε στο σπίτι. Ξαφνικά τής ήρθε στο μυαλό της μιá ιδέα:

— Θα σκεπάσω τη γωνιά του τζακιού με τη γάστρα, σκέφτηκε, και θά νομίσουν τὰ παιδιά πώς έχω ψωμί νά ψηθώ!

Έτσι και έκανε.

Σε λίγο ήρθαν τὰ παιδιά, έφίλη-

σαν την καλή μανούλα και περίμεναν να τους δώσει λίγο φαγητό και να κοιμηθούν.

— 'Απόψε δεν έχω φαγητό, παιδιά μου, τους λέει. 'Εχω όμως βάλει ψωμί στη φωτιά και σε λίγο θα σάς δώσω να φάτε!

Αυτά έπεταξαν από τη χαρά τους, γιατί θα έτρωγαν φρέσκο ψωμί. Πού να σκεφθούν ότι τα ξεγελούσε ή μάνα τους να περάσει ή ώρα όσο να νυστάζουν! Και χωρίς να το καταλάβουν, τα έπηρε ο ύπνος. 'Ο καλός Χριστούλης όμως, που δεν αφήνει αδόκητους τους εύσεβείς, ήρθε και χτύπησε την πόρτα του φτωχού. 'Η γυναίκα άνοιξε άμέσως την πόρτα και είδε τον ξένο.

— Να κοιμηθώ κι εγώ στο καλύβι σας αυτό το βράδυ, καλή μου κυρά, λέει, γιατί νυχτώθηκα στο χωριό σας;

'Η γυναίκα τον λυπήθηκε και τον πήρε μέσα.

— 'Ο άνδρας μου λείπει στην πόλι, ξένε μου, του λέει, και δεν έχω και κάτι να σου δώσω να φάς! Κοιμήσου όμως εκεί, κοντά στη φωτιά. — Βγάλε πρώτα το ψωμί από τη φωτιά, να φάμε!

— Δεν έχω τίποτε εκεί, λέει ντροπιασμένη ή γυναίκα. 'Εσκέπασα τη γωνιά για να ξεγελάσω τα παιδιά.

— 'Όχι! είναι ψωμί, της ξαναλέει ο Χριστός επίμονα.

Τότε ή γυναίκα ξεσκέπασε τη γάστρα και ξαφνιάστηκε. 'Ενα άχνιστό ψωμί ήταν από κάτω!

— Πήγαινε τώρα στο πιθάρι να φέρης κι ελιές, της λέει, και ζύπνησε τα παιδιά να φάμε όλοι μαζί.

Πραγματικά, και το πιθάρι ήταν γεμάτο από ωραίες ελιές! Τότε ή φτωχιά έπίστεψε πώς ο ξένος ήταν κάποιος άγιος και έπεσε να τον προσκυνήσει. 'Ο Χριστός όμως έγινε άμέσως άφαντος! Ξύπνησε άμέσως χαρούμενη τα παιδιά της και έφαγαν όλοι, όσπου έχόρτασαν. Σαν έπήγαν και έκοίταξαν σε λίγη ώρα στο άδειαν άμπάρι τους, το βρήκαν γεμάτο σιτάρι!

— Ποιός μās τὰ έφερε τόσα καλά, μανούλα; ρωτούσαν τα παιδιά.

— 'Ο καλός Χριστούλης, παιδιά μου. Αυτός που δεν ξεχνά ποτέ τους καλούς ανθρώπους, τους απάντησε ή μάνα τρέμοντας από συγκίνηση. 'Ελάτε να προσευχηθούμε και να τον εύχαριστήσωμε. Το σιτάρι που μās έδωσε, φθάνει.

ΚΩΣΤΑΣ Δ. ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ
Διδάσκαλος

ΠΝΕΥΜ. ΑΣΚΗΣΕΙΣ - ΜΑΘ. ΣΧΕΔΙΑ

ΣΤΑΥΡΟΛΕΞΟ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1								
2								
3								
4			Ε		Ε			
5								
6			Σ		Ν			
7								
8								
9								

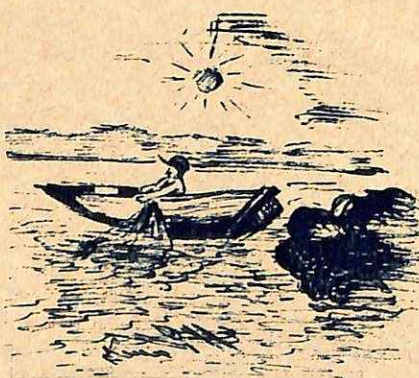
ΟΡΙΖΟΝΤΙΩΣ

1. Πρόθεσις — Κοχλίας. 2. Πρόθεσις — Στρατιωτικό παράγγελμα. 3. 'Από το μωρό τα άκρα — Πρωταθλητής στο μπάσκετ το 1966 - 67. — Είναι ο Χριστός. 5. 'Ημέρα της εβδομάδος. 7. Δύο όμοια ποιοτικά — Παρέχει ασφάλεια στους αγρότες — Διακριτικά αυτοκινήτου. 8. Γυναίκα του Κρόνου — 'Εποχή. 9. Πρωτεύουσα του Βιετνάμ — Είδος τυρού στην δημοτική.

ΚΑΘΕΤΩΣ

1. Το κάνει ή θάλασσα — Κρανίο. 2. Πρόθεσις — Αντιστρόφως έφημερίς. 3. 'Αρθρο — 'Εταιρεία σιδηροδρόμων — Διακριτικά αθλητικού σωματίου. 5. Συνοικία των 'Αθηνών. 7. 'Αντιστρόφως άρθρο — Στέλνει τον λογαριασμό. του τηλεφώνου — 'Όμοια φωνήεντα. 8. Ρήμα της 'Αρχαίας — Νοσοκομείο στην Κηφισιά. 9. 'Αρνάκια στην καθαρεύουσα (Αίτιατ.) — 'Εχομε και την θαλασσία...

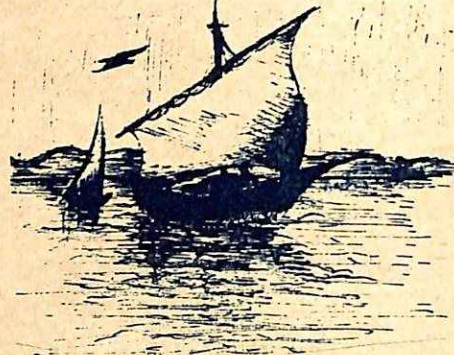
ΑΠΟΣΤ. Ν. ΧΑΤΖΙΡΗΣ
ΣΤ' Γυμνάσιον 'Αρρ. 'Αθηνών

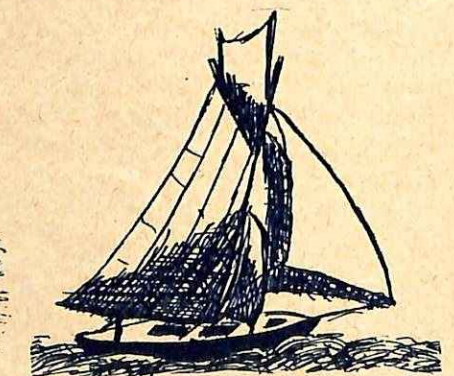
ΗΡ. ΦΟΥΚΗΣ - Μ. ΠΑΛΑΜΑ
Γ' Ταξ. Γυμν. Καρδίτσας

ΒΑΣ. ΔΑΓΚΛΗΣ
Γ' Γυμν. Κρανέας 'Ελασσόνας

ΗΡ. ΦΟΥΚΗΣ - Μ. ΠΑΛΑΜΑ
Γυμν. Καρδίτσας

ΝΙΚ. ΜΑΝΤΑΚΟΣ
Γ' Δημ. Σχ. Νέας Σμύρνης
'Αθήναι

ΙΟΥΛΙΟΥ ΒΕΡΝ

Η ΜΥΣΤΗΡΙΩΔΗΣ ΝΗΣΟΣ

Μέρος Α'

Πόση όμως ήταν ή απογοήτευσί τους όταν είδαν να πετάγονται από θάμνους πυκνούς και να κάνουν πηδήματα ως δέκα μέτρα κάτω παράξενα τετράποδα, που μήτε ο σκύλος δεν κατώρθωσε να πλησιάσει. "Ήτανε καγκουρά! «Καλύτερο κυνήγι δεν υπάρχει, φτάνει να ψηθούν στον άχνόν», είπε ο Χάρμπερτ.

— Βλέπετε, κύριε Σμιθ, ότι χρειάζεται να φτιάσουμε ντουφέκια, είπε ο Πενκρόφ. Θα το κατάφερετε; — 'Ισως, του απάντησε εκείνος. Πρέπει όμως ν' αρχίσουμε από τα τόξα και τα βέλη..

— Τέτοια πράγματα στην εποχή μας; έκανε ο άλλος. Αυτά είναι για μικρά παιδιά.

— Κι όμως με τέτοια σπαράχτηκε ο κόσμος επί αιώνων, του απάντησε ο Σπίλετ.

Είχε αρχίσει να πέφτη ο ήλιος. Ήταν καιρός να επιστρέψουν στην κατασκήνωσι.

13

Το άλλο πρωί ο ναυτικός ρώτησε το Σμιθ: «Τώρα τι κάνουμε;». Κι αυτός του αποκρίθηκε: «Θ' αρχίσουμε από την αρχή». Κ' ήταν πραγματικά υποχρεωμένοι έτσι να κάνουν. Δεν είχαν εργαλεία, τίποτα σχεδόν δεν είχαν. Ήταν όμως όλοι τους ψυχωμένοι και καρτερικοί. Μπορούσαν ν' αγωνισθούν για την επιβίωσί τους.

— Μας χρειάζεται ένα μηχανήμα κατάλληλο για την κατεργασία των ύλων που μās προσφέρει ο τόπος, είπε ο μηχανικός. Θα χτίσουμε ένα φούρνο.

— Να τον κάνουμε τί; Ρώτησε ο ναυτικός.

— Να ψήνουμε τα πηλίνα δοχεία που μās είναι απαραίτητα, να φτιάχνουμε τουβλά κ' ό,τι άλλο χρειάζεται.

— Και πώς θα φτιάσουμε το φούρνο;

— Με κοκκινόχωμα. 'Εμπρός, επί το έργον!

— 'Ας είχα ένα μαχαίρι, στέναζε ο Πενκρόφ. Θα σου έφτιανα τόξο και βέλη και τότε θάβλεπες τι κυνήγι θα κουβαλούσα..

— Τό 'χεις με το πρώτο, του απάντησε ο Σμιθ, και πιάνοντας τον Τόπ έβγαλε το κολιέ που είχε στο λαιμό του, το έσπασε στα δυο και δίνοντας τα κομμάτια στο ναυτικό, είπε: «Τώρα έχεις δυο μαχαίρια!». 'Εκείνος έκραξε «ούρα» κι άρχισε να περιεργάζεται τα πρόχειρα εργαλεία, που ήταν από άτσάλι και δεν ήθελαν παρά τρόχισμα για να γίνουν όπλα. Αυτό θα γινόταν εύκολα με ψαμμίτη λίθο, που άφθονούσε στ' άκρογιάλι.

Μετά δυο - τρεις ώρες ξαναβρέθηκαν στις όχθες της λίμνης. 'Ο μηχανικός είχε προσέξει πώς εκεί το χώμα ήταν άργιλλώδες — ό,τι χρειαζότανε για την κατασκευή αγγείων. 'Ο Πενκρόφ έκοψε κλαδιά από κρεζίμπα (είδος φοινικιάς) κι έφτιασε τόξα. Χορδές έβαλε από ιβίσκους έτερόφυλλους. 'Όσο για βέλη, άλλο τίποτα: το δάσος είχε άφθονα δέντρα. Μάζεψαν κλαδιά, την άλλη μέρα, κουβάλησαν

άργιλλο, βάλανε μπροστά την κατασκευή φούρνου. κοντά στη λίμνη, για να έχουν πρόχειρες τις πρώτες ύλες — τον άργιλλο και τα ξύλα. Τροφή βρήκαν άρκετή με τα νέα τους όπλα, τι κουνέλια, τι περιστέρια, τι τσαλαπετεινούς, τι υδροχοίρους!

Σε μια από τις εκδρομές τους είδαν ίχνη μεγάλων τετραπόδων. «Προσοχή, είπε ο Κύρος, δεν αποκλείεται να υπάρχουν επικίνδυνα θηρία στο δάσος».

Πέντε μέρες αργότερα ο κλίβανος ήταν έτοιμος κ' είχε γεμίσει με κάρβουνο που βρήκανε στο κοιτάσμα του, εκεί κοντά. Πρώτ' απ' όλα φτιάξανε μια χύτρα φαγητού, έπειτα πιάτα, κανάτια, λεκάνες.

Είχαν περάσει πολλές μέρες, έφθασε το Πάσχα. Συμφώνησαν ότι έπρεπε να τιμήσουν την 'Αγια μέρα με ανάπαυσι και προσευχή. Ήταν όλοι τους εύσεβείς κ' ή περιπέτειά τους συνετέλεσε στο να τονωθεί περισσότερο ή πίστι κ' ή έμπιστοσύνη στον 'Υψιστο. Ξαναγύρισαν στην κατασκήνωσι το βράδυ της 15 'Απριλίου κουβαλώντας τα πηλίνα σκεύη. Στο δρόμο ο μηχανικός ανέκαλυψε ένα φυτό παρόμοιο με το δυόσμο. Ξερρίζωσε κάμποσα τέτοια και δείχνοντας το γκούδι που τύλιγε τα φύλλα του είπα: «Να και ήσκα, που μās χρειαζότανε. Κι αληθινά, άμα ξεράθηκε έγινε μια ύλη εύφλεκτη.»

14

Την άλλη μέρα, αφού πλύνανε όπως - όπως τ' άσπρόρουχά τους, πήγανε στην παραλία. 'Εκεί, ενώ ο Σμιθ προσπαθούσε να βρή τρόπο κατασκευής σαπουνιού, ο ναυτικός, βλέποντας να πετάη ένα κοπάδι άγριοπούλια που ξεφώνιζαν σαν γαϊδάρει, χτύπησε με το τόξο του δυό, τα μάζησε λίγο και έπέισθη ότι τρώγονται. Ταυτόχρονα ο Νάμπ ανέκαλυψε μια φωλιά στρειδιών στους βράχους, που είχε ξεσκεπάσει ή άμπωτις. Πλύνανε όπως - όπως «Μεγάλη τύχη», φώναξε ο άντ' άσπρόρουχά τους... ταποκρίτης. Κάθε στρείδι παράγει εξήντα εκατομμύρια αυγά το χρόνο. 'Εχουμε λοιπόν κοντά μās μι' ανεξάντλητη πηγή τροφής...».

Περπατούσαν άμιλητοι, άποφεύγοντας να διακόψουν τις σκέψεις του μηχανικού, που προσπαθούσε να βρή με διάφορους ύπολογισμούς τη γεωγραφική θέση του νησιού. Σε λίγο τους είπε: «Αν είμαστε 200 - 300 μίλια μακριά από τη Χιλή, άντι να φτιάξουμε στίτι θα ναυπηγήσουμε ένα πλοίο...». Τόν κοίταξαν με μάτια όρθάνοιχτα, δεν είπαν όμως τίποτα γιατί κατάλαβαν πώς είχε βυθισθή πάλι σε σκέψεις. 'Επειτα τους είπε πώς βρίσκονταν σε τέτοια απόστασι από κάθε στεριά, ώστε θα ήταν τρέλλα να ριχτούν στο πέλαγος μ' ένα πρόχειρο πλεούμενο.

Γύρισαν πίσω το απόβραδο όχι με πολύ καλή διάθεσι...

15

Την επομένη ο Κύρος Σμιθ είπε πώς για να κατεργασθούν το μέταλλο του σιδήρου, που είχαν ανακαλύψει, πρέπει ν' αρχίσουν με το κυνήγι της φώκιας. «Τι σχέσι έχει αυτό;», ρώτησε ο ναυτικός. Δεν πήρε απάντησι παρά μόνον από τον ανταποκριτή: «Αφού το λέει ο Κύρος, έτσι θα είναι». Σε λίγο είδαν κάτι μαύρα σημάδια να κολυμπάνε στην επιφάνεια της θάλασσας. Ήταν τα αμφίβια που τους χρειάζονταν. Κρύφτηκαν πίσω από ένα βράχο, και περίμεναν να βγούνε στην άμμο. Μια ώρα αργότερα ενώ οι φώκιες έπαιζαν, έκαναν κυκλωτική κίνησι κι ο Πενκρόφ κατάρθωσε να σκοτώση δυο απ' αυτές. «Ωραία, είπε ο μηχανικός. Με το δέρμα τους θα κάνουμε φουσερά σιδηρουργείου». Για να μη φορτωθούν το βάρος των δυο θηραμάτων, αποφασίσανε να τα γδάρουν επί τόπου. Σεμπερδεψαν γρήγορα και γύρισαν στην κατασκευή για να τεντώσουν τα δέρματα, να τα ράψουν με ίνες έτσι ώστε να μπορούν ν' αποθηκεύουν αέρα και να τα κρεμάσουν για στέγνωμα.

Σε τρεις μέρες ο Σμιθ είχε έτοιμα τα πάντα για ν' αρχίση τη μεταλλουργική δουλειά, και τί; με μοναδικά εργαλεία τ' ατσάλενια έλκασματα που έφτιασε από το περιλαίμιο του Τόπ. Έπειδή τα κοιτάσματα του όρυκτου βρίσκονταν στα ριζά του βουνού, συμφώνησαν να κατασκηνώσουν εκεί, φτιάχνοντας μια καλύβα, για να κερδίζουν καιρό και κόπο.

Φύγαν από τα χαράματα. Σ' ένα φορείο από κλώνους κουβάλησαν τα φουσερά κι έτσι τρόφιμα είχαν. Βρήκαν στο δρόμο τους διάφορα φυτά, «δρακόντεια», που 'Η δουλειά ήταν πολύ κουραστική. ανάμεσά τους ξεχώριζε ένα είδος πράσου τεράστιου, και κόψανε πολλά απ' αυτά, γιατί κατά το Χάρμπερτ θα τους έδιναν με το βράσιμο ένα θαυμάσιο ποτό.

Χρειάστηκε να περπατήσουν όλη την ημέρα, γιατί ήταν αναγκασμένοι ν' ανοίγουν δρόμο ανάμεσα από τους πυκνούς θάμνους. Έπειτα, καθυστερούσαν κάθε τόσο για το κυνήγι. Ο Τόπ όλο έτρεχε ανάμεσα στα χόρτα κι έλο σήκωνε διάφορα τετράποδα και πουλιά. Με τα βέλη σκοτώσανε δυο καγκουρά και κάτι παράξενο που έμοιαζε με σκατζόχοιρο, μα είχε μακρύ και λεπτό ρύγχος, παρόμοιο με του μυρμηκοφάγου. «Αμα μπή στη χύτρα αυτό, πώς θα είναι;», ρώτησε ο αδιόρθωτος Πενκρόφ. «Σά μοσχαράκι», αποκρίθηκε ο Χάρμπερτ. «Λαμπρά, έκανε ευχαριστημένος ο ναυτικός. Τίποτα περισσότερο δεν του ζήτησαμε...».

Σε μια λόχη ο ανταποκριτής, που βραδυπορούσε χαζεύοντας, διέκρινε ένα ζώο που το πήρε γι' αρχούδα. Αντί να το αποφύγη, κάθησε να το σχεδιάση με την ήσυχία του. Ευτυχώς δεν ανήκε στην φοβερά οικογένεια των πελματοβαμών, ήταν «κουλάκι» — ή όπως είναι πιο γνωστό, «άκαμάτης» — αυτός ο αδύνατος φυτοφάγος των άγριων δασών.

Σταθμεύσανε το δειλινό κοντά στο νερό. Έφτιαξαν γοργά - γοργά μια καλύβα από κλώνους και κλημα-

τίδες, την άλειψαν εξωτερικά με λάσπη από άργιλλο και ξάπλωσαν μέσα όλοι, εκτός από το ναυτικό που είχε ανάψει απ' έξω φωτιά και έψηνε τα σουβλισμένα κυνήγια. Φάγανε καλά κ' έπειτα πέσανε σε βαθύ ύπνο.

Όστερα από δοκιμές ημερών, κι αφού ο δαιμόνιος μηχανικός έπεστράτευσε όλες τις γνώσεις του κι όλη την έφευρετικότητά του, πέτυχαν επιτέλους να φτιάσουν έναν όγκο σιδήρου κ' έπειτα να τον σφυρηλατήσουν για να βγάλουν απ' αυτόν το ρευστοποιημένο περιάλυμμα, αφού πρώτα κάνανε ένα σφυρί. Στις 25 'Απριλίου ήταν έτοιμες πολλές σιδερένιες βέργες. Απ' αυτές φτιάξανε εργαλεία διάφορα (μοχλούς, λαβίδες, καρφιά, λάμες πλανίσματος κλπ.). Στις 5 Μαΐου γύρισαν στην κατασκήνωσι φορτωμένοι εργαλεία κ' έτοιμοι να ριχτούν σε νέους αγώνες...

16

Τους απασχολούσε το ζήτημα της κατοικίας. Έπρεπε να βρουν έναν τόπο κατάλληλο, κι αφού φτιάσουν υπότυπδες, έστω, σπιτάκι να εγκατασταθούν όριστικά. Βγήκανε λοιπόν να εξερευνήσουν τα βόρεια της λίμνης. Στο δρόμο μια δυσάρεστη έκπληξι τους περίμενε. Καθώς ο Τόπ πλατσουρούσε στα νερά, στάθηκε κι άρχισε να ούρλιαζε. Πλησίασαν γοργά κ' είδαν ένα φίδι 4-5 μέτρων κουλουριασμένο στον κορμό κάποιου γέριου δέντρου. Ο Νάμπ το σκότωσε με το ρόπαλό του κι ο Κύρος, αφού πλησίασε, δήλωσε πως δεν ήταν δηλητηριώδες. Άνηκε, είπε, στο είδος των έρπετων με τα όποια τρέφονται οι ιθαγενείς της Νέας Ουαλίας.

Προχωρώντας είδαν από μακριά το σκύλο να στέκεται με το ένα πόδι ύψωμένο, σά να παραμόνευε κάποιο θήραμα, κοιτάζοντας πότε - πότε πίσω του με ανησυχία. «Κάποιον κροκόδειλο θα είδε», είπε ο Πενκρόφ. «Αδύνατον, αποκρίθηκε ο Κύρος Σμιθ. Μόνο στις χώρες που έχουν χαμηλότερο γεωγραφικό πλάτος υπάρχουν κροκόδειλοι». Ακούγοντας να τον φωνάζουν οι κύριοί του ο σκύλος, έτρεξε κοντά τους, χωρίς όμως ν' ανακτήση τη γαλήνη του. Συνέχισαν την πορεία ως το απόγευμα δίχως να έχουν βρή το μέρος που τους χρειαζότανε. Γυρίζοντας στο καταφύγιο με το σούρουπο είδαν τον Τόπ να ρίχνεται ούρλιαζοντας στην λίμνη. Όταν πλησίασαν είδαν να προβάλλη μες απ' τα νερά το κεφάλι ενός τεράστιου αμφιβίου. «Ένας λαμαρτίνας», έκραξε ο Χάρμπερτ. Το πελώριο ζώον ώρμησε κατά του σκύλου. Πριν το χτυπίσουν με τα βέλη τους, ή φώκαινα — γιατί δεν ήταν λαμαρτίνας, άλλ' ανήκε στην αυτή οικογένεια των μαστοφόρων — χάνονταν κάτω από τα νερά παρασύροντας μαζί της τον Τόπ. Μια πάλη γινότανε κάτω από την επιφάνεια της λίμνης. κ' έπρεπε να είναι τρομερή, γιατί προκαλούσε κύματα γεμάτα αφρούς. Άξαφνα ο Τόπ τινάχθηκε στον αέρα, ξανάπεσε, και τελικά βγήκε στην όχθη λαβωμένος ελαφρά. Τι συνέβαινε όμως; Γιατί έξακολουθούσαν να ταραζώνται τα νερά; Η άπορία τους λύθηκε μέσα σε λίγα δευτερόλεπτα:

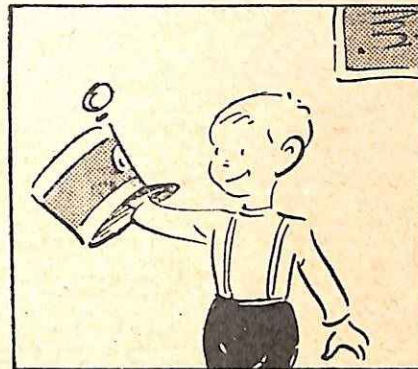
Διασκευή Σ.Π.

(Συνεχίζεται)

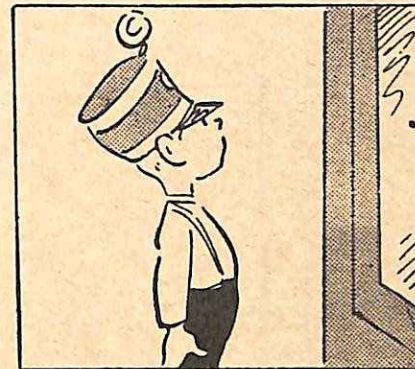
Σχέδια Μ. ΠΡΩΤΟΓΕΡΙΔΗ

Η ΜΑΧΗ

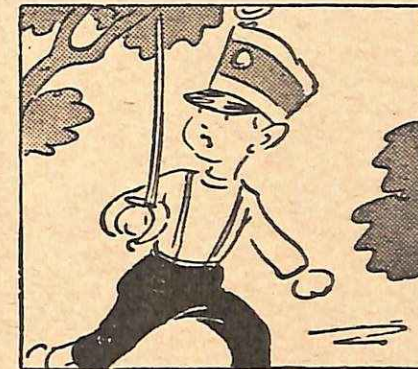
Του έκλιπόντος συνεργάτου μας
ΑΝ. ΒΩΤΤΗ

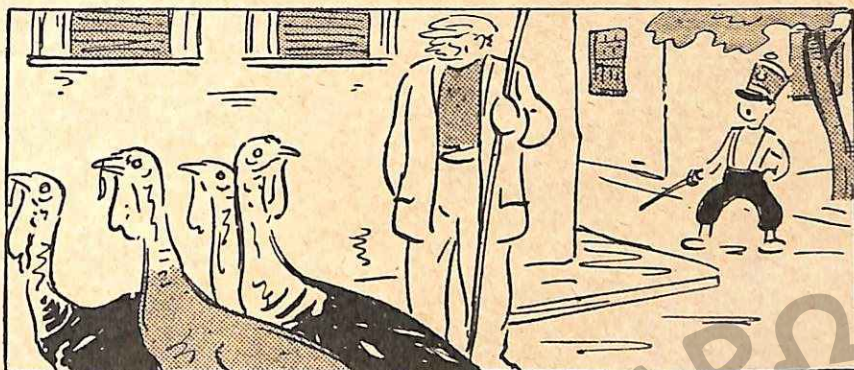
Ένα κασκέτο χάρτινο
είχε απ' το καρναβάλι
ο ξακουσμένος ο Λελές,
και να τι τούρθε πάλι:

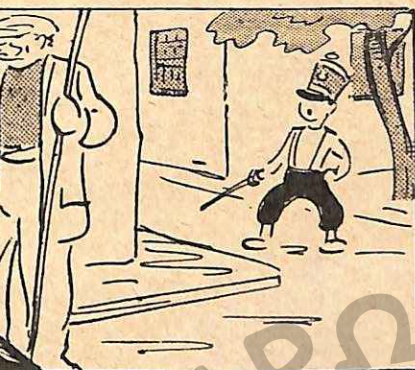
«Θα γίνω, λέει, στρατηγός».
Και στη στιγμή το πιάνει,
μπρός στον καθρέφτη το φορεί,
χίλιες γριμάτσες κάνει,

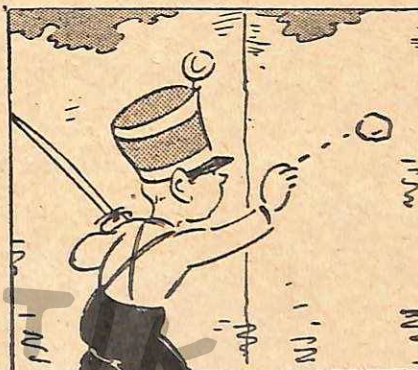
παίρνει μεμιάς κ' ένα σπαθί,
που τούχανε χαρίσει,
και βγαίνει εύθυς στη γειτονιά
τη μάχη για ν' αρχίση.

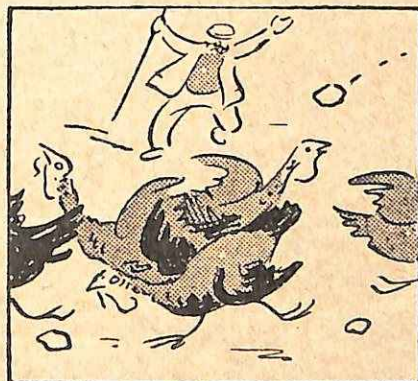
Πέρα περνά ένας χωρικός
μαζί με τα γαλιά του.
«Νά ο έχθρός, είπε ο Λελές»
άλλοί του! Συμφορά του!...

Σε δυο λεπτά το ιππικό
αυτό δε θα υπάρχει.
'Αν δεν το τρέψω σε φυγή,
να μη με λέν στρατάρχη.

Και κρύβεται σε μια γωνιά
και νά, τα βομβαρδίζει
με πέτρες τα γαλόπουλα
ο κύρ' Λελές αρχίζει.

Οι γαλοπούλες ξεφωνούν,
δεξιά - ζερβά σκορπάνε,
φωνάζει κι ο γαλοπούλας
«ποιός τα χτυπά, που νάναι...»;

Όσπου τον βλέπει το Λελέ,
τον παίρνει στο κυνήγι,
κ' εκείνος πανικόβλητος
τώρα όπου φύγη - φύγη...

Κ' ύστερα: «Αυτά για στρατηγούς
είναι συνηθισμένα.
'Ο Ναπολέων έπαθε
χειρότερα από μένα»...

ΕΝΙΣΧΥΣΑΤΕ ΤΟ ΕΡΓΟΝ
ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΕΡΥΘΡΟΥ ΣΤΑΥΡΟΥ